

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ДУХОВНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЧАСОПИС

1/2012 www.slovovchitelyu.org

Слово ВЧИТЕЛЮ

ТАЄМНИЦЯ СТОСУНКІВ
ЗЕРНА ПРАВДИ
ЗА СІМОМА ЗАМКАМИ
ВЕЧІРНЄ СВІТЛО

ПОГОВОРИ ЗІ МНОЮ...

Християнський духовно-просвітницький часопис	
«СЛОВО ВЧИТЕЛЮ» № 1(19)/2012	
Наше кредо: «Нести Слово Боже — ось наша мета, щоб кожний учитель був учнем Христа!»	
Головний редактор	Тарас Приступа
Редакційна колегія:	Тетяна Артерчук Олег Блощук Олександр Бондарчук Руслана Ковальчук Юрій Ліщинський Євген Никонюк Ольга Новікова Світлана Філіпчук
Літературний редактор	Альона Біла
Дизайн і верстка	Оксана Сірооченко
Коректор	Артем Приступа
Менеджер з розповсюдження	Надія Доля
Відповідальна за випуск	Надія Доля
Засновник і видавець — Міжнародна громадська організація «Надія — людям»	
Адреса: Телефон: Факс: e-mail: www.hopetopeople.org	а/с 116, м. Рівне, 33028, Україна. (0362) 63-79-76 (0362) 62-05-12 slovo@hopetopeople.org
Часопис зареєстровано в Міністерстві юстиції України. Свідoctво про державну реєстрацію: серія KB № 12846-1730P від 27 червня 2007 р.	
Передплатний індекс — 99864.	
Пожеpтви на видання часопису просимо надсилати поштовим переказом на адресу МГО «Надія — людям» з позначкою: «Пожеpтви на часопис „Слово вчителю“», або на рахунок: МГО «Надія — людям», р/р 26005301588849, Промінвестбанк м. Рівне, МФО 333335, код 21081735 з позначкою: «Пожеpтви на часопис „Слово вчителю“».	
За умови передруку матеріалів посилання на часопис «Слово вчителю» обов'язкове.	
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Редакція залишає за собою право редагувати і, за необхідності, скорочувати матеріали.	
Посилання на Біблію або цитування окремих біблійних текстів позначаються умовними скороченнями. Список скорочень назв книг зазвичай подається у виданнях Біблії. Посилання зазначаються з дотриманням принципу «книга-розділ-вірш» і розділяються знаками пунктуації. Наприклад: Ів. 19:6–11, 13–20, 25–28; 1 Кор. 1:18–24. Фрагменти з одного розділу розділяються комою (,), а різні книги або розділи відокремлюються крапкою з комою (;).	
Якщо в тексті не зазначено інше, усі біблійні посилання взято з Біблії в перекладі проф. Івана Огієнка.	
Фото на обкладинці Олександра Осіпова.	
Надруковано: РТМКФ «Християнське життя», 43006, м. Луцьк, вул. В. Стуса, 3, тел. (0332) 71-08-74. Наклад 1500 прим.	
© «Слово вчителю» © МГО «Надія — людям»	

Шановні читачі!
Вітаємо Вас у новому 2012 році!

Бажаємо здоров'я, доброї надії,
Хай у цьому році здійснюються мрії,
Хай Отець Небесний у Предвічнім Слові
Дарує Вам Віри, Надії, Любові!

Дякуємо Богові, що Ви з нами, і поспішаємо повідомити, що цей випуск християнського педагогічного часопису «Слово вчителю» розпочинає новий тематичний цикл «В якого Бога ві- рять християни?».

Ми торкаємося надзвичайно багатогранної, складної й величної сфери. З усвідомленням усієї відповідальності, упо- корюючись перед Господом, просимо в Нього мудрості й од- кровення, пам'ятаючи слова Григорія Богослова: «Смертні! Міркуючи про Бога, любіть міру в слові».

У нашому християнському контексті часто можна почути слова: «побійся Бога», «не приведи, Господи», «дай, Боже», «з Богом», «Бог у поміч», «слава Богу» тощо. Таким чином люди, хоча й ненавмисне, виявляють своє розуміння Бога як Того, Хто може допомогти й покарати, захистити й обдарувати. Мабуть, у кожного з нас є особистий духовний досвід і уява про Бога, але чи знаходили ми в круговерті днів час, щоб серйозно, спо- кійно й зосереджено подумати й проаналізувати, врешті, у яко- го Бога я вірю? Які асоціації виникають у моєму розумі, коли я чую слово «Бог»: страх, любов, захоплення, повага?..

Тлумачний словник пропонує таке визначення: «Бог — ба- гатогранне поняття, яким у наш час прийнято називати над- природну, верховну, духовну субстанцію або єство, творця та керівника Всесвіту, початок, першопричину всього буття, усіх речей, їхньої діяльності й рушійної сили... Християнство стверджує, що єдиним правдивим визначенням Бога є біблій- не визначення, та посилається на Святе Письмо для з'ясування найістотніших ознак Бога, Його властивостей, атрибутів та діяльності».

А яке визначення дає ваше серце? Що є для вас авторитет- ним джерелом для розуміння Бога?

Пропонуємо разом шукати відповіді на ці питання на сто- рінках часопису. Безперечно, тема ця невичерпна. Як сказав єпископ Ігнатій (Брянчанінов): «Усякий шлях розуму і серця, коли метою його є Бог, нескінченний...».

Однак можемо радіти з того, що Бог не ховається від люди- ни (на відміну від Адама, який після гріхопадиння заховався від Господа), Бог у всі часи в різний спосіб відкривав Себе людям.

«Господь з вами, якщо будете з Ним, і якщо будете Його шу- кати, дасть вам знайти Себе» (2 Хр. 15:2).

З повагою — редакційна колегія

СТУДІЇ БІБЛІЇ

15 Дві зустрічі, одним із учасників яких був Бог

ЗНАЙОМСТВО

18 В ефірі дитяча християнська радіопередача «Зерна правди»

НАУКА І ХРИСТІЯНСТВО

26 Віра і наука (ч. 14)

30 ПОДІЇ

МЕТОДИКА І ДОСВІД

32 Християнська дошкільна студія «Початок премудрості»

35 Формування ціннісних орієнтирів учнів на уроках фізики

38 Важливість мати друзів (урок для 2 класу)

40 Мистецтво спілкування (урок для 9 класу)

42 Основні етичні поняття монотеїстичних та політеїстичних релігій світу (урок для 11 класу)

45 Вечірнє світло (п'єса)

МОЛОДЬ У ПОШУКУ

49 Їх можна руйнувати, але без них неможливо жити

50 За сімома замками

51 Притча про серце

ХРИСТІЯНСТВО І МИСТЕЦТВО

52 Книга Ілая

ВАРТО ПРОЧИТАТИ

54 Роздуми над книгою Романа Дехтяренка «Бог і людина»

Зміст

ПОГЛЯД ФАХІВЦЯ

4 Ми повинні жити як частина суспільства і впливати на це суспільство

АКТУАЛЬНА ТЕМА

- 7 Трагедія та спасіння особистості
- 8 Хто Ти, Господи?
- 10 Сучасний світ і біблійне розуміння Особистості Бога
- 12 Людина як особистість — відображення Бога
- 14 Таємниця стосунків

СПРАВИ СІМЕЙНІ

56 Чого ж хотів Бог?

РОЗДУМИ ДУШІ

57 Роздуми діда Панаса

58 Казочки бабусі Ясочки

Ми повинні жити як частина суспільства і впливати на це суспільство

Іван Кундеренко народився в Північному Казахстані в 1977 р. У 1994-му закінчив педагогічний коледж; у 1997-му — Донецький християнський університет. Магістерську програму завершив при Богословській семінарії Альянсу (Alliance Theological Seminary). З 2003 по 2009 рр. очолював місіонерську організацію. Наразі очолює український Центр апологетичних досліджень.

Вітаємо Вас на сторінках часопису «Слово вчителю». Розкажіть, будь ласка, коли й з якою метою було створено Центр апологетичних досліджень і чим він займається?

— Ми працюємо з 1997 р. і ставимо перед собою декілька цілей. Перша — попереджувати християн про різноманітні духовні небезпеки, обмани нетрадиційних релігійних течій, культів та псевдохристиянських рухів. Часто люди просто не підозрюють, наскільки їхній світогляд потрапляє під вплив нехристиянських думок. Наприклад: зайвого раціоналізму або, навпаки, надмірного містицизму.

Друга — навчати християн розрізняти правду і неправду і, знаючи, де правда, а де неправда, вміти захищати свої переконання. Ми намагаємося навчити людей відрізняти захист віри і захист себе. Кожен із нас зустрічається з різними ситуаціями, коли з нами не погоджуються, і дуже часто людині складно розрізнити, чи це наступ на її християнську віру, чи, можливо, на неї особисто, що вона щось неправильно зробила чи сказала.

І нарешті — заохотити християн протистояти розповсюдженню псевдохристиянських рухів і культів, а людей, які потрапили під їхній вплив, привести до справжніх стосунків з Богом. Це безпосередня праця з людьми, які перебувають у різних культових групах: «Церкві Ісуса Христа святих останніх днів» (мормони), Свідків Єгови, підтримують рух «Анастасія», займаються йогою чи іншою діяльністю або, можливо, потрапили під їхній вплив.

Ми працюємо з окремими людьми, з церквами, з організаціями.

— А що таке «Анастасія»?

— Це один із рухів, який особливо стурбований піклуванням про «здоров'я». Іноді християни настільки захоплені своїм оздоровленням, що з готовністю застосовують нетрадиційні методи лікування, які мають сумнівне походження. Я не про лікування травмами, а про те, коли людину навчають протягом дня виконувати певну кількість вправ: стрибати, посміхатися або занурюватися в себе, робити щось обов'язково на світанку, тощо, тоді це насторожує.

Але це тема окремої розмови. Інформацію ж про «Анастасію» можна прочитати на сайтах або нашого Центру, або наших російських колег.

— Наскільки затребуваною є ваша допомога? Хто найчастіше користується вашими напрацюваннями?

— Усі християни цього потребують, але не всі усвідомлюють. Дуже часто існує величезна прірва між істинною Євангелією і тим, яку час від часу християни розказують людям. Нерідко християни плутають певні етичні системи (не роби того — роби те) зі справжнім християнством. Апологетика сприяє тому, щоб людина зрозуміла сутність саме Євангелії.

Ми живемо в сучасному світі, де люди користуються пошуковими системами і знаходять наші матеріали в Інтернеті, звертаються із запитаннями. Основний сайт українського Центру апологетичних досліджень — www.apologetika.org.ua, крім того, є міні-сайти, присвячені конкретним релігійним течіям.

Час від часу ми проводимо тематичні бесіди, семінари тощо. До нас можна телефонувати, писати, і ми готові надавати індивідуальну допомогу, яка враховуватиме конкретну ситуацію, конкретну людину.

Якщо в читачів журналу «Слово вчителю» виникнуть якісь питання щодо релігійних рухів, ми, якщо дозволите, готові відповісти на сторінках часопису.

— Ознайомилася з брошурою про різні культу в Україні, яку нещодавно випустив ваш Центр, і аж моторошно стало, як багато неправди поширюється під благочестливою релігійною маскою. Як же захистити від цього наших дітей, адже небіблійний світогляд насаджується повсюди: через літературу, музику, фільми, рекламу...

— Тому-то й важливо, щоб ми, християни, правильно орієнтувалися в усіх цих питаннях і могли впливати на суспільство. Ми не можемо жити ізольовано, і Христос ніколи до цього не закликав. Ми повинні жити як частина суспільства і впливати на це суспільство. Це не означає, що вся Церква обов'язково повинна бути активною на політичній арені. Втім, коли це стосується формування світогляду наших дітей, ми не повинні дозволяти світові робити це замість нас. Для всіх християн найвищим авторитетом є Біблія, відтак потрібно вчитися розпізнавати, коли на нас намагається чинити вплив якась філософія, далека від біблійної.

— Це є також найголовнішим завданням духовного виховання, чи то в сім'ї, чи на уроках християнської етики. Тому напрацювання Центру апологетичних досліджень мали б зацікавити батьків і педагогів, які прагнуть виховувати дітей на основі християнських цінностей, чи не так?

— Цілком погоджуюся. Етика — це не лише «правильні» рішення, це система прийняття рішення, і на цю систему впливає багато чинників. Окрім релігійних факторів, у цей процес залучені й культурологічні та світогляд-

ні складові. Самі християни, батьки й педагоги, мають розібратися, що ними рухає у прийнятті рішень, чому вони роблять те чи інше.

Усі етичні системи можна поділити на три великі напрями: етика принципів (це тоді, коли людина приймає етичне рішення, користуючись певними принципами), етика наслідків (коли людину насамперед хвилюють наслідки того чи іншого вчинку) й етика характеру. На мою думку, християнська етика є поєднанням усіх цих етичних систем, тому що без Бога (Який має особистісну природу) кожна з них приречена. Якщо це етика лише принципів, то Біблія перетворюється не в книгу, яка розкриває нам Бога, а в низку правил, які не несуть життя. Якщо це етика лише наслідків, то ми ж не боги, ми не можемо передбачити всіх можливих наслідків. Щодо характеру, то без Бога ми, грішні люди, приречені на те, щоб приймати неправильні, егоїстичні рішення.

— Чи доводилося Вам практично допомагати вчителям християнської етики?

— Так. Коли тільки формувався факультет релігієзнавства в НУ «Острозька академія», я читав там курс лекцій. Щодо Центру, то, наскільки мені відомо, є постійні відвідувачі нашого сайту, які користуються викладеними там матеріалами. Якщо ж говорити про окремий семінар виключно для вчителів християнської етики, то такого не було, але ми можемо його запланувати.

— Які Ви спостерігаєте позитивні й негативні тенденції в сучасній освіті?

— Можна відповісти одним словом — технології. Це і позитивне, і негативне. Чому? Тому що технології дозволяють дуже швидко знайти відповідь. Ще років двадцять тому відповіді потрібно було шукати самому, треба було йти в бібліотеку, вміти користуватися бібліотечним каталогом. Пошук відповідей був складним і тривалим процесом. Наразі вміння користуватися Інтернетом значно спрощує пошук відповідей. Проте немає контролю над достовірністю ін-

формації. Скажімо, усі користуються Вікіпедією, але процедура розміщення матеріалів у Вікіпедію дуже проста, ця інформація практично ніким не перевіряється, а тому може бути правдивою, або й ні. Тому завданням освітянина сьогодні є не стільки надати готові відповіді, скільки навчити фільтрувати, розпізнавати, що може бути правильним, а що хибним, вказати як вдивлятися в аргументацію.

А в наш час аргументація базується більше на почуттях, ніж на мисленні (внаслідок тих же технологій). Фільм, наприклад, якщо раніше намагався передати думку або цінність, тепер намагається передати почуття. Неважливо, про що фільм, якщо людина, дивлячись його, наприклад, у 3D-форматі, відхиляється від кулі, — значить фільм досягнув мети! Це негативна тенденція.

Також спостерігаю тенденцію до спрощення. З нею зустрічаються усі ті, хто працює в освітній сфері. Виникає потреба говорити простіше. Але тоді доводиться йти на компроміс з академічністю. Я не про вибір слів і термінів, слова можна підібрати, а термін розтлумачити, але жахає неспроможність людини простежити хід думки, сприйняти систематизовані думки.

Я завжди розрізняв п'ять рівнів сприйняття: нічого не зрозумів; дещо

зрозумів; зрозумів, але не можу повторити; зрозумів і можу повторити так, як почув; зрозумів і можу переказати своїми словами. Завжди вважалося, принаймні в країнах, де не було тоталітарного режиму, що п'ятий рівень найкращий. Утім за часів постмодернізму в цьому криється величезна небезпека, тому що учень чи студент може видати абсолютно неправильну інформацію і сказати: «А це я так зрозумів, у моєму житті це так працює!» І тут викладачеві треба сказати: «Я поважаю твою думку, я поважаю твою особу, однак фактичні речі ти зрозумів неправильно». Учителям дуже складно працювати, бо існує тенденція: «А це моя думка!», і ти не маєш права її виправляти. А що робити, якщо дитина каже, що у десятковій системі числення $2+2=5$. Я розумію, що є інші системи числення, але...

Те, що дитина, людина може розкривати свою особистість, — це позитив. Але це розкриття не повинно бути самоціллю, а заради стосунків з Богом. Бачити, що Бог мені дав, і використовувати для Нього все це. Бог дав нам розум не лише для того, щоб ми покращували своє життя, вираховували складні формули, знали число «пі» до певного знаку, а щоб пізнали Його як Особу.

Іван і Тетяна Кундеренки з синами Альошею (13) і Даніком (10)

— Як відбулася Ваша особиста зустріч з Богом?

— Я народився в сім'ї, яку на той момент не можна було назвати християнською. Тато ще за часів Радянського Союзу працював міліціонером, мама — інженером на одному з підприємств. У церкву вони не ходили, і про Бога мені ніхто ніколи не розповідав.

Бог відкрився мені в лютому 1991 р. Дещо раніше я прочитав чудову книгу, яка справила на мене величезне враження. Здається, вона була рекомендована шкільною програмою, це роман Гарріет Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома». У цій книзі я побачив, що віра в Бога — це не заняття групи неосвічених бабусь, літніх людей, які ходять до церкви для виконання якихось містичних і незрозумілих ритуалів, а це реальне життя людей, це те, що пронизує кожний подих, кожне рішення, кожний крок людей і дає їм силу приймати ті рішення, на які, скоріше за все, звичайна людина не здатна. З такими думками я прийшов одного разу в бібліотеку, щоб написати реферат з історії. Доки я чекав у читальній залі на замовлену літературу, натрапив на куточок християнської літератури. Я узяв Біблію, кілька брошур і почав читати. Бог торкнувся мого серця, і я звернувся до Нього тією молитвою, яка була запропонована в одній із брошур. Так розпочалося моє християнське життя. Через деякий час людина, яка відповідала за той куточок християнської літератури, була змушена кудись відлучитися, і мене попросили її підмінити. Це було моє перше служіння на християнській ниві. Уже пізніше Бог відкрився моїм батькам.

— Що Ви маєте на увазі, коли говорите: «Бог відкрився», «Бог торкнувся»? Як це практично відбувається?

— Бог — перш за все, має особистісну природу. Це не просто ідея чи уява окремої людини. Завдяки Своїй природі, Він бажає мати з нами стосунки і буде ці стосунки, тобто, і говорить, і відкривається, і показує Себе. У мене не було жодних містичних переживань. Бог відкрився мені у Своему Слові — істинному, вічному, незмінному.

— За якими критеріями Ви визначаєте, що та чи інша релігійна течія є хибною?

— У нас два критерії — Біблія і так зване історичне християнство. Хтось може сказати, що всі читають одну Біблію, але розуміють її по-різному. Однак тоді, коли ми сприймаємо Біблію так, як там написано, а не у світлі при-

мусового тлумачення в межах певного погляду або певної релігійної спільноти, тоді багато питань уже на цьому етапі прояснюються і розподіляються на правильні й неправильні. Часом ми просто не усвідомлюємо те благословення, яке маємо, — вільно читати Слово Боже і тлумачити його, бачити, що воно насправді говорить. У деяких церквах упродовж цілих періодів історії такої можливості не було. Читати, а тим більше тлумачити Біблію могли лише певні люди. Якщо людина зараз говорить, що вона достатньо компетентна, щоб читати і розуміти Біблію, тому замість неї це робить її релігія, це вже червоний прапорець, який попереджає про можливу небезпеку.

Другий (щоправда менший) критерій — історичне християнство. Деякі єресі виникли ще на початку існування християнства, і на них церква уже давно дала богословську відповідь. Зараз ці єресі відроджуються у різних течіях, і щоб протистояти їм, іноді досить звернутися до церковної історії I-III ст. Наприклад, відразу ж після смерті і воскресіння Ісуса Христа виникли думки про те, що Він або не був повністю Богом, або не був повністю Людиною. Утім, для нашого спасіння важливо і те, і інше. Якщо Христос не був повністю Людиною, тоді Він символічно помер за нас, і Його смерті недостатньо. Якщо Він не був повністю Богом, Він не міг стати викупною жертвою за всіх людей. Тому деякі питання не є новими, часто вони впливають із глибин історії, можливо, лише в інших «обгортках».

— Для того щоб людина вважала Біблію критерієм істини, вона повинна бути для неї абсолютним авторитетом. Як у процесі духовного виховання підвести дитину до такого розуміння?

— Не можна допускатися помилки і зупинятися на тому, щоб «причепити» біблійний погляд на ту чи іншу річ. Необхідно представити біблійний погляд як цілісний, самодостатній світогляд, в якому є і відповідь на питання, що є істина, і відповідь, як ми дізналися, що це істина, і як жити в світлі цієї істини. Завдання вчителя не просто навчити дитину, що це — добре, а те — погано, а як розрізнити добре і погане. Треба передати дитині, що всі пошуки — в Біблії, в особистих стосунках з Богом. Найперше, мати це як особисте переконання, бо інакше нам нічого буде передавати.

Слово Боже для мене самого повинно бути авторитетом, воно має формувати моє мислення і почуття. Який би предмет ми не викладали: фізику, хімію, основи здоров'я чи астрономію,

чи ж ми звичайні тато і мама, сидимо на кухні й щось дитині пояснюємо, в ідеалі хотілося б, щоб у кожній ситуації ми бачили Бога, Його дію, Його уроки.

Мені слід розуміти, що моя мета — не просто відчитати певний матеріал, не просто провести пару зі студентами, не просто поговорити з дітьми перед сном. Моя мета — передати знання про Бога й знання Бога як Особистості.

— А як це працює у Вашій сім'ї, у вихованні Ваших дітей?

— Маю двох синів, 10 і 13 років. Вони знають, чим я займаюся. У наших особистих обговореннях ми ніколи не зупиняємось, якщо не поговоримо про Бога. Час від часу я запитую дітей, у чому вони сьогодні могли проявити себе як християни, в яких моментах їм було складно бути християнами? У кожній сім'ї це відбувається по-різному. Я не хочу, щоб розмови про Бога переросли для них у ритуал, тому в нас немає чітко визначеного часу для спілкувань. Я хочу, щоб це були живі стосунки, можливо, іноді непередбачені, несподівані, іноді прогулянки.

Сучасні діти навчаються за допомогою історій, наративів, оповідань. Так, мій молодший син одного разу розповів мені один достатньо цікавий науковий факт. На той момент він ще не читав книжок, з яких міг би почерпнути таку інформацію. Я запитав: «Звідки ти про це дізнався?» Син відповів: «Я в мультфільмі побачив». Метою мультфільму зовсім не було розповісти про цей науковий факт, однак саме в цьому мультфільмі цей науковий факт згадувався, як частина сюжету, і син його засвоїв.

Відкрито передаючи Слово, ми повинні стати Євангелієм, яке люди читають і розпізнають.

Наш особистий дотик, наше особисте пізнання Христа, основане на Слові, має настільки сильно пронизувати все, що говоримо, що навіть якщо дитина не почує систематизованого викладу якоїсь теми, вона просто побачить, як ми до неї ставимось, побачить історію нашого життя і зрозуміє, що життя цієї людини чимось відрізняється. І це спонукує її ставити запитання, а запитання — це відчинені двері для навчання і виховання. 🌱

Розмовляла
Надія Доля

Трагедія та спасіння ОСОБИСТОСТІ

Бог — це Особистість. І ми, люди, особистості лише тому, що нас такими створив Господь.

Перш за все, Боже дихання наповнило тіло живою душею (Бут. 2:7). Почалося битись серце, кисень увійшов у легені, уперше напружилися м'язи. Доти тіло лежало нерухомо. Це був лише досконалий організм, якому не вистачало головного — життя. Авжеж, не слід забувати, що жодна душа не може існувати на землі без тіла. Сам Господь задумав таку дивовижну форму існування як матеріальний світ. І всяка людська душа, яка покидає своє тіло, обов'язково потрапляє в обійми світу духовного (Екл. 12:7).

Ставши єдиним єством, людина почала говорити. Її голосові зв'язки вібрують під тиском повітря, яке виходить із легень. Вона відчуває запах квітів, дотик ближнього, смак плодів, бачить усю Божу красу та чує шепотіння вітру. Її ноги залишають сліди на землі, а руками вона може творити добро. Воістину, вона — особистість! Але це не все.

По-друге, Боже дихання не лише подарувало життя, але й частково наділило рисами Божого характеру. В Едені Творець не зійшов на землю, але надав можливість і честь людині бути образом Господньої слави тілесно. Перші люди у своїй первозданній праведності були відображенням Того, Хто їх зіткнув Своїми руками і наділив душею. Подібно місяцю, який відбиває проміння сонця, Божою любов'ю, мудрістю, добротою, милістю, справедливістю, знанням та владою (та інші риси) відображалися людиною, яка мала духовний зв'язок зі Своїм могутнім Батьком (Бут. 1:26–28, 2:7).

Неосяжна премудрість Бога дозволила дивовижно з'єднати духовне з фізичним, щоб передавати сутність небесного. Усе багатство людей, коштовності серця, радість життя полягали у Всевишньому. Думки про насолоду в Господі, Його святості та любові не викликали жодного подиву в перших людей.

На жаль, минуло небагато часу й наші прабатьки впали в гріх. Щонайгірше, вони втратили зв'язок з Тим, від Кого отримували істинну насолоду. Гріх не просто пошкодив серце людини, але зруйнував уяву про Бога, про себе та реальність. Джерелом щастя відтоді став не величний і мо-

гутний Цар Всесвіту, Бог неба та землі, але творіння Його рук — змінне, тимчасове та недосконале.

Уся особистість, як душа, так і тіло, пронизані гріхом у самому корінні. Нахил людського серця — зло повсякчасно (Бут. 8:21). Очі перестали шукати Бога й бачити реальність правдиво. Вуха хочуть чути тільки те, що солодке спотвореним почуттям. Серце не прагне святості, утримання від сексуальних бажань, їжі, азартних ігор, наркотиків, алкоголю, тютюну, але миттєво реагує на оманливі ароматизатори гріха.

Як це не дивно прозвучить, та світ наповнений сотнями, тисячами і навіть мільйонами особистостей-самогубців, які вибирають собі різної тривалості смерть і поступово рухаються до остаточної, вічної загибелі — пекла. Одні поневолені своїми гаманцями. Вони наповнюють їх і ніколи не скажуть: «Достатньо». Мамо, на — це їхній авторитет, влада, комфорт, сенс життя, бог. Хтось простягає Богом дані руки, щоб красти. Інший обманує устами, аби лише вклонитися своєму паперовому божку. А деякі стають повіями, виправдовуючи себе жаданим заробітком.

Інші поневолені дітьми і віддають своє життя на жертвовник майбутнього покоління. Сподівання залишає їхні серця, як тільки відгодовані діти не відповідають взаємністю і плюють в обличчя криком, гнилими словами, гнівом, кулаками чи навіть погрозами лютої ненависті.

Як не прикро, багато людей протягом усього життя залишаються рабами гріха. Вони люблять служити своєму панові, хоча він і жорстокий убивця своїх підданих.

Гріх ніколи не був раціональним. Він завжди спотворює уяву про Божу сутність, і тому скеровує нас робити те, що йде врозріз з Його природою. Біда! Адже гріх викликає Божий гнів, що нависає чорною хмарою над головою грішника й у будь-який момент готовий вилитися на бунтівника.

У цьому, напевно, і є найбільша трагедія особистості. З позиції духовності людина втратила здатність виконувати функції особистості (відображати Творця), стала кривим дзеркалом, а тому не може називатися такою... Хоча Самим Господом установлений шлях, яким можливо

повернутися до спілкування з Небесним Батьком.

Залишившись повним духовним банкрутом, людина не спроможна дати Господу нічого, що могло б спасти її. Вона не має нічого такого на землі, що б не належало Богові. Тому великі фінансові пожертви, стерті молитвами коліна, довготривалі й виснажливі пости, великі служіння, глибоке знання Біблії, духовна освіта й різного роду християнська «правильність» заради спасіння душі — це ще одна «корупційна схема» в Божих очах, яка ненависна Його святій природі. Чи є щось, чим можна здивувати Бога? Чи є щось, чим можна Його вдовольнити?!

Саме тому на землю прийшов Божий Син, Ісус Христос. Усе Його земне життя було суцільним послухом Небесному Батькові. Його свята репутація не мала жодної темної плями. Він переніс спокуси сатани в пустелі. Він відчув на Собі тепло і холод, відкриту ненависть і хитре лицемірство. Його по-зрадницьки цілували й плювали в обличчя, били пліткою і нагородили терновим вінцем. Він страждав на хресті не через Свій, а наш гріх. Хіба Суддя всієї землі міг вчинити несправедливо?! Але Христос знав, чому Він там, і навіть не погрожував помстою, але молив Отця: «Прости, бо не знають, що чинять».

Саме тому сьогодні немає спасіння іншим шляхом, як тільки через покаєння та віру в Ісуса Христа (Рим. 5:1; Дії 2:38). Тільки той, хто визнає свою гріховність та неспроможність виправдатися перед Богом своїми вчинками і відвернеться від гріха до віри в Сина, може отримати свободу від духовних кайданів. Віра в Сина одягає нас у Його праведність, щоб ми могли мати доступ до святого Бога, у Його присутність. Якщо людина вірує в Сина, Бог дивиться на її життя, наче вона була як Христос. Тоді і смерть Сина зараховується віруючому в Нього. Тоді і Його воскресіння воскресить нас до життя, щоб бути у славі Небесного Батька повіки. 🌟

Артем Приступа

Хто Ти, Господи?

Хто Ти, Господи? Одного разу це запитання прозвучало з уст Савла, майбутнього великого святого апостола Павла, який пізніше напише в листі до церкви у Филипах: «Тож усе я вважаю за втрату ради переважного пізнання Христа Ісуса, мого Господа, що я ради Нього відмовився всього, і вважаю все за сміття, щоб придбати Христа» (Флп. 3:8). Цікаво, що тоді, коли прозвучало це запитання, Савл був ученим-теологом, релігійним діячем, надзвичайно відданим вірі своїх батьків та свого юдейського народу. А чи знаю я Бога? Чи прагну я пізнати Його? Бог — Хто Він? Який Він?

Шукайте Господа

Люди, які прагнули, шукали, відчували нагальну потребу в Богові, по-різному зверталися до Нього. У нашому атеїстичному та постатеїстичному контексті найчастіше ця перша молитва звучала: «Боже, якщо Ти є...» Хтось кликав: «Боже, відкрийся мені!», «Боже, я хочу знати Тебе!», «Боже, наблизься до мене!»

Так, Хто Він — Бог? Чи можливо наблизитися до Нього, пізнати Його?

Апостол Павло, уже маючи досвід пізнання Бога, перед філософами в Афінах говорить: «І ввесь людський рід Він з одного створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призначив окреслені доби й границі замешкання їх, щоб Бога шукали вони, чи Його не відчують і не знайдуть, хоч Він недалеко від кожного з нас. Бо ми в Нім живемо, і рухаємось, і існуємо...» (Дії 17:26–28). Пророк Ісаї, також маючи досвід пізнання Бога, закликає свій народ: «Шукайте Господа, доки можна знайти Його, кличте Його, як Він близько!» (Іс. 55:6). Саме так, Бога можна шукати і знайти, і відчувати, і пізнавати, і спілкуватися з Ним, і навіть отримати в Ньому не лише сенс життя, але й радість, насолоду, наснагу. Він близький, Він дає Себе пізнати, і радіє, коли Його пізнають, і відповідає, коли до Нього кличуть.

Бог дозволяє Себе пізнати

Бог дозволяє Себе пізнати через творіння: «...те, що можна знати про Бога, явне для них, бо їм Бог об'явив. Бо Його невидиме від створення світу, власне Його вічна сила й Божество, думанням про твори стає видиме» (Рим. 1:19–20). І творіння не просто повідомляє нам, людям, про Творця, воно кричить про Нього і не вмовкає, воно славить Творця і демонструє Його велич, Його силу і Його незрівнянну мудрість.

Крім того, Бог не мовчав, а у віках говорив через пророків і апостолів, через яких і дійшло до нас і стало доступним Його вічне та істинне Слово про те, Хто Він і Який Він. Невже може хтось краще сказати про Бога, ніж Він Сам? Невже явити Його може хтось краще, ніж Божий Син Ісус Христос, Який прийшов із небес на землю у людському тілі? Саме Ісус був найкращим і найточнішим відображенням Бога, Його Святим Образом і Його найпотужнішою, найдосконалішою Вісткою, що несе спасіння, Його втіленням величним і абсолютно авторитетним Словом.

Перший і Останній

Бог — не надпотужна безлика сила, не «космічний розум», Він не щось, Він — Надзвичайний, Абсолютний, Таємничий Хтось, що володіє неперевершеним розумом, і тому Його названо Премудрим. Він відчуває, Він радіє, Він сумує, Він любить і гнівається, Його почуття чисті й справедливі, вони досконалі, як Він Сам. Його рішення та дії — плід Його святої і досконалої волі. Він не лише зрозуміло, точно й безпомилково передає Свої премудрі, абсолютно добрі й неперевершені думки, але й абсолютно точно чує і сприймає (не лише на рівні слів, а навіть на рівні подиху) зітхання і думки кожної живої істоти, яку Він створив, і досконало знає, і про яку безперестанку дбає і безмежно любить.

«Я перший, і Я останній, і Бога нема, окрім Мене! І хто зветься, як Я?» (Іс. 44:6–7).

«До Мене не зроблено Бога, і не буде цього по Мені! Я, Я Господь, і крім Мене немає Спасителя!» (Іс. 43:10–11).

«Чи є Бог, окрім Мене? І Скелі немає, не знаю ні жодної!» (Іс. 44:8).

«Хто розповів це віддавна, із давніх часів це звістив? Чи ж не Я, ваш Господь? Бо ж немає вже Бога, крім Мене, окрім Мене нема Бога праведного та Спасителя! Зверніться до Мене й спасетесь, всі кінці землі, бо Я — Бог, і нема більше іншого Бога! Я Собою Самим присягав, справедливість із уст Моїх вийшла, те слово, яке не повернеться...» (Іс. 45:21–23).

Фото Андрія Кулікова

Ми, люди, створені за образом Божим, тобто особами, стали вінцем Його неперевершеного творчого шедевру, проте є слабким відбитком цієї неперевершеної, абсолютної Особистості, тим більше, що цей «відбиток» зазнав руйнівних пошкоджень у результаті гріхопадіння. Так, Бог — Особистість, і ця істина надважлива й дорогоцінна, і без її розуміння ми не здатні чітко пізнавати Бога-Особистість і будувати міжособистісні стосунки, які цінує Бог, які Йому до вподоби, тобто, якими Він теж насолоджується. Це незбагненно, але це правда, свята і солодка для тих, хто Його шукає і в Ньому бачить саме життя.

Явив Себе в Сині й відкриває Себе у Слові

Однак, шукаючи глибоких стосунків з Богом, нам варто звернути увагу на Його ж слова: «І хто зветься, як Я?» або «Хто Мені рівня?» (в іншому перекладі). Він любить нас, з великим задоволенням спілкується з нами, ми Його образ, ми повноцінні особи, але ми Йому нерівня. Це дуже практична й корисна істина для нас. Без чіткого її усвідомлення ми спотворимо в своїх очах досконалий образ Неосяжного. Зрозуміло, Йому ми чим не зашкодимо, а от собі, безперечно, нашкодимо, та й не тільки собі. Бо неправильна уява про Бога спотворює наше мислення і безнадійно нівечить наші життєві дороги, і навіть часто штовхає нас у прірву безнадії, відчаю або, що ще гірше, до незвичайної та розгнужаної порочності. Бог — Особа досконала, тобто цілісна та гармонійна в найкращому розумінні цього слова, і такою має бути і наша уява про Нього, збалансованою, тобто цілісною і гармонійною. Саме таким Бог явив Себе в Ісусі й відкриває Себе у Слові, тобто Біблії. І нашим найкращим рішенням буде пізнавати й визнавати Бога саме таким, яким Він відкриває Себе в Писанні. При цьому, відкриваючи Себе, Він усе ще залишається таємничим, безконечно неосяжним і незбагненим, перед величчю Якого мимоволі вмовкаємо, втихомирюємось, упокорюємось і в тремтінні поклоняємось...

Складність, з якою стикаємось ми, люди, у спробах зрозуміти й пояснити собі та іншим Бога та Його природу, полягає в тому, що Він незрівнянно величніший від усіх та всього, кого і що ми можемо уявити. Бога неможливо порівняти з будь-яким творінням. Він неосяжно вищий за все, відоме нам, і навіть те, що найвищий людський інтелект може собі уявити.

Недосяжно далекий і неймовірно близький

Шукаючи шляхи, за допомогою яких можна пояснити сутність незбагненого Бога, учені-теологи використовують такі наукові терміни, як «трансцендентний» та «іманентний», тобто Бог одночасно недосяжно далекий (трансцендентний) і неймовірно близький (іманентний). Він перебуває в недоступному світлі. Сяйво Його святості настільки вражає, що Його неможливо споглядати. Він відділений та віддалений від усього творіння і від людини, зокрема. Він недосяжний, недоступний, неймовірний, всевладний, у всьому абсолютний!

Одночасно біблійний Бог — це Дух, що абсолютно всюди перебуває, усе Собою наповнює, дає і підтримує життя, забезпечує всі форми існування будь-якого творіння. Він Той, Хто милостиво й ніжно любить і турбується про нас, людей, і без Його волі, дії та участі не відбува-

ється нічого з того, що відбувається, як хтось сказав, Він ближчий до нас, ніж наш власний подих.

О Боже, Ти незбагнений, Тебе не можна описати і не спроможний мій розум вмістити Тебе!

Вічний і Нескінченний

Намагаючись у цих рядках виразити свої роздуми про Бога, почуваю себе, як маленький хлопчина, який намагається чайною ложкою вичерпати океан на берег. Наш бідний розум не може збагнути Бога, але Ним же дарована віра приходить нам на допомогу. Вірою можемо досягнути Неосяжного, але лише настільки, наскільки Він — надзвичайна й абсолютно досконала Особистість — дозволить нам це зробити.

Біблійний Бог триєдиний, самодостатній і самоіснуючий, абсолютно суверенний, необмежений у часі та просторі, непередбачуваний і непідкупний. Можна продовжувати до безконечності, говорячи про Безконечно-го і Вічного... Тому хочу заохотити читачів прикипіти до вічного Божого Слова, торкнутися Його величної думки, відчувати Божий подих, наповнювати свій мовленнєвий словник словами про Бога і почати тренувати свій розум велично і глибоко роздумувати про Бога, бо «ніщо не упокорює нас більше, ніж думки про Бога» (Джеймс Паркер, «Пізнання Бога»). А цей стан упокорення неоцінімо корисний для наших безсмертних душ. Піднесено думати про Бога, любити Його всім розумом непросто. Для цього потрібно здолати велику кількість перешкод і, найперше, у нашому мисленні, бо «християнське мислення пристосувалося до духу сучасності, який розплодив грандіозні думки про людину, залишивши місце лише для побіжних думок про Бога» (Джеймс Паркер, «Пізнання Бога»).

Предивний

Біблійний Бог дивний, Він постійно має чим дивувати тих, хто щиро прагне Його пізнавати, бо й слово Його дивне і діла Його теж. Ми, наприклад, не можемо збагнути, як Всюдисущий по-особливому присутній на землі, куди Мойсей мав ступити лише босими ногами, або на місцях, де Йому поклоняються з вірою і любов'ю. Як Того, Кого не вміщують небеса, вміщає навіть серденько дитини? Як Той, Хто не обмежений часом, по-особливому цінує особливий день поклоніння? Як Той, Хто був завжди, одного дня народився від Діви Марії, одягнувши на Себе звичайне людське тіло? Як Він, ставши досконалою Людиною, ні на мить не переставав бути Богом, суверенним, самодостатнім і вічним? Як Він, абсолютно справедливий Суддя, одночасно неперевершено милосердний? Як Він одночасно Вічний Первосвященик і Досконала Жертва? Як Він неймовірно любить того, чие єство пронизане мерзотою ненависного Йому гріха? Як Вічний і Безсмертний помирає на хресті Голгофи? Як Його вбивають ті, кому саме в цей час Він дає життя? Як Той, Хто все знає і нічого й ніколи не забуває, милосердно прощає грішника й забуває про його гріх та вину, незалежно від масштабів його злочинів, усинавлює і наділяє вічною славою?

Боже, хто Тобі рівня?! І нема Тобі подібного! 🙏

Тарас Приступа

Сучасний світ і біблійне розуміння Особистості Бога

Бог має особистісну природу. І хоча ми це нібито знаємо, метою роздумів сьогодні є допомогти нашому «нібито» зміцнитися у тверде переконання, щоб ми справді знали це, розуміли, звідки про це дізнаємось і чому це важливо.

Невеликий екскурс в історію

У сучасному світі не обійтися без яскравих історій життя, з яких можемо взяти уроки для себе. Особливо добре, коли ці історії не просто про неймовірну здібність (як у «Іграх розуму») або силу волі та дружбу (як у «Король говорить»), але коли йдеться про присвячених християн, які найперше діляться вірою, хоч і займають не останнє місце в суспільстві. Я хотів би поділитися сьогодніні уроками, які ми можемо взяти із життя одного християнина; він був пастором, богословом, реформатором, письменником, лектором, освітнім діячем, журналістом, редактором кількох видань, організував успішну політичну партію і рух, і навіть деякий час був прем'єр-міністром Нідерландів. Це Авраам Кайпер.

Обіймаючи високі державні посади, йому вдалося передбачити декілька надзвичайно небезпечних тенденцій у державній освітній системі того часу, а особливо в тому, який світогляд формувала система освіти в тогочасних Нідерландах. Кайпера не стільки хвилювали модерністські висновки, скільки сам хід думки, сама її побудова, яка ґрунтувалася на свідомо хибних припущеннях.

Поспішаю уточнити, що світоглядом я вважаю «групу переконань стосовно основних питань життя, які формують кінцеву мету життя», а цими «основними питаннями» є: «що є істина», «чому це істина», «що із цим робити» (або *епістемологія, онтологія, аксіологія*).

Виклики майже минулого

Кайпер оцінював тогочасний модерністський світ (такий світогляд сьогодні майже в минулому), але нам необхідно взяти для себе декілька уроків. Одним із викликів, який стояв перед Кайпером (з яким стикаємось і сьогодні), була хибна думка про те, що християнська віра необхідна лише для спасіння, тоді як, окрім знання Особистості Бога, християнство — це цілісний, самостійний, урівноважений світогляд, який стосується всіх сфер життя.

Одним із важливих уроків, які можемо взяти для себе: якщо не сприймати християнство як цілісний світогляд, то воно з різних причин перетвориться (як для модерніста, так і постмодерніста) або на якийсь маргінальний, відірваний від соціального життя елемент суспільства, або на щось приватне. Саме це нам і нав'язує сучасний світ: релігійне життя є приватним і не пов'язане із суспільним буттям. Що в перекладі означає: «Сидить тихо і не проповідує», або у Біблії: *«наказали їм не говорити, і взагалі не навчати про Ісусове Ймення»*.¹

Відштовхуючись від праці Кайпера, можемо побачити низку проблем та тенденцій у тому, що мислення більшості з тих, кому тепер доводиться викладати, сформоване саме тим радикально світським модерністським світоглядом, а це помітно змінює те, як ми сприймаємо Бога.

Ситуація погіршується тим, що церква традиційно не квапиться давати відповіді на ці питання, а радикально (у питаннях віри) налаштовані освітні інституції, які формували наше з вами мислення, дають відповіді на ці питання, але далекі від Біблії.

Спробуємо розібратися у цих лабіринтах, у чому ж людина, мислення якої сформовано під модерністським впливом, може мати неправильну уяву про Бога.

- ◆ Незважаючи на біблійні попередження про цілковиту гріховність людини і її повну залежність від Творця, у модерністському розумі панує оптимізм, що людина, варто лише докласти зусиль, стикаючись із проблемами, здатна змінити світ на краще. Звичайно, це призвело до того, що людина стала конкурувати з Богом.

- ◆ Подібним чином нам була нав'язана уява про те, що людина є незалежною і здатною на багато речей, хоч Біблія стверджує протилежне. У Біблії говориться про соціальність людини, тобто те, що людина створена жити в суспільстві, утім ця думка, спотворившись, призвела до того, що спілкування із Творцем уже не вважають необхідним.

- ◆ Світ зіткнувся із економічними, соціальними змінами, появою середнього класу й масовою урбанізацією, церква ж продовжувала орієнтуватися на невеличку, тісну, егалітарну громаду-ком'юніті, де всі знають один одного. Це призвело до того, що уява містян і селян, багатих і бідних про Бога була відмінна.

- ◆ Модерністська наука, посилюючись на суттєву філософську тезу про існування лише матеріального, відкидала реальність Бога. Яким чином це впливало на розуміння Бога? Бог уже не був реальною, а скоріше міфом. Пам'ятаєте пронизану радянською історіографією псевдокультурологію: розподіл на міф, релігію і науку як ознаки примітивної культури, культури, яка розвивається, і розвинутої культури?

- ◆ Стало модним кидати виклик традиційним припущенням. Сумнів став модним; хоч хтось може безкінечно вказувати на те, що це спонукало ставити питання, для нас важливо те, що люди мають сумнів, чи можна взагалі знати щось достеменно.

Отже, особа бога (навмисно пишу з маленької літери, бо це далеко від біблійного вчення) стала конкурентом, спілкування з яким не є необхідним. У кожній групі виникає своя уява про нього, він є міфічним, і взагалі невідомо чи є. Саме таку уяву бога нав'язує модернізм. На жаль, дехто в такого бога і вірує.

Виклики минулого в теперішній час

Багато з цих викликів, які були притаманні модернізму, існують і сьогодні, у перехідний період, коли більшість уже не модерністи, але не всі ще постмодерністи.

- ◆ Хоч оптимізм, що людина, варто лише докласти зусиль, стикаючись із проблемами, здатна зробити світ кращим, дещо згас, з'явився новий оптимізм, що людина вирішить усі проблеми, не знаннями або зусиллями, а зануренням у себе. Для нас, християн, це абсолютно неприйнятне положення, оскільки відповідь в Особистості Бога, а не в нас, чи в нашому переживанні Бога.

- ◆ Уява про те, що людина є незалежною і здатною на багато, не зникла, але привела до того, що переживання Бога стало індивідуальною справою.

- ◆ Світ стикається зі ще більшим різноманіттям, що тільки збільшує кількість різних думок про Бога і про способи пізнання Його.

- ◆ Наука в постмодерністському оточенні припинила бути джерелом пізнання, це замінилось на особистий досвід, свою історію життя, свій наратив. Сьогодні більшість людей уже не сперечається про те, чи можна пізнати якусь абстрактну, знеособлену істину. Сьогодні конкурує наратив, або історія мого життя; сьогодні конкурують особисті переживання і особистий досвід.

- ◆ Кидати виклик традиційним припущенням стало не стільки вмінням ставити сміливі питання, скільки неприхованим бунтом. Цей бунт виявляється в тому, що людина не хоче пізнавати Бога через Біблію — це надто старомодно.

Отже, особа бога (навмисно пишу з маленької літери, бо це далеко від біблійного вчення) стала особистим переживанням, яке є виключно індивідуальним. У кожної людини або групи виникає своя уява про спосіб, у який ми дізнаємось про нього; але оскільки немає загальноприйнятого способу, у кожного свій спосіб пізнання бога, але чим цей спосіб унікальніший і не пов'язаний із традиційним, тим він модніший.

Що робити або декілька порад

Що ж мені робити? Учитель має надзвичайно великий вплив на дитину. Я не просто вживаю красиві слова, які кожен викладач традиційно чує один раз на рік під час ритуального святкування Дня вчителя. Йдеться про те, що саме вчитель сприяє формуванню мислення. Саме вчитель може закласти такий спосіб пізнання, який або ніколи не приведе до біблійного пізнання Бога, або буде допомагати пізнати Бога.

Як же звичайний учитель, викладач може допомогти своїм учням або студентам закласти таке мислення, такий спосіб обґрунтування, щоб його (чи її) слухачі могли отримати біблійне розуміння Бога, уникаючи всіх тих неточностей та помилок, які нав'язують як модерністський, так і постмодерністський погляди?

Зрозуміло, щоб бути почутим сьогодні, я не зможу обійтися без духовних оповідань, без особистого та не-підробного досвіду. Але й тут сховано чимало «підводних камінців», якщо я їх не врахую, я передам не лише хибну уяву про Бога, а й неправильний спосіб пізнання Бога.

Кілька десятиріч років тому основною небезпекною було передати неправильну думку, помилкову ідею Бога; християнство нещодавно боролось із тим, щоб не стати

надто схоластичним і не перетворитися лише на ідею, якийсь ідеал, відірваний від життя. Сьогодні перед нами виклик зовсім іншої природи.

Багато викладачів частково чи цілком належать до тих, хто й сам потрапив під вплив модерністського сприйняття Бога.

Тому, **перша** порада, яку я хотів би дати, — це проаналізувати своє власне уявлення про Бога. Чи я сам не потрапив у пастку модерністського сприйняття Особистості Бога, яку ми окреслили вище?

Друга рекомендація полягає у тому, що ми повинні чітко зрозуміти, що спосіб, у який теперішні учні й студенти пізнають світ та будують світогляд, докорінно змінився. Якщо я не зміню спосіб донесення думки, я зміню саму думку. Відстояти абсолютність, беззаперечність біблійної ідеї про Особистість Бога стає все складніше. До того ж, роблячи так, ми можемо представити ідею, а не Особистість. Викладач може допомогти учням зрозуміти, що Бог — насамперед Особистість, Він жадає стосунків із нами, а цьому на заваді стоїть гріх.

Третю пораду можна сформулювати так: необхідно вивчити нову «мову» — мову такої епістемології (способу пізнання світу), якою користується сучасний світ. Я повинен стати «всім для всіх», як це робив апостол Павло. Мову цю треба вивчати зовсім не тому, що вона така добра (в постмодернізмі є чимало викликів і недоліків), а щоб розуміти її і використовувати її як міст. Звісно, я маю усвідомлювати, що в цих наративах (оповіданнях) велика небезпека ховається у питанні кінцевого авторитету. Що є кінцевим авторитетом: я, мій досвід, Бог? Річ у тому, що я і мій досвід — це частина творіння; якщо досвід є кінцевим авторитетом, то я роблю те, що в Біблії названо «...вони Божу правду замінили на неправду, і честь віддавали, і служили створінню більш, як Творцеві...»².

Четверта рекомендація: мені потрібно зрозуміти, що в час, коли авторитети на рівні думки та ідеалу не сприймаються, йде змагання особистого переживання. Зокрема переживання Особистості Бога. Чиє переживання переможе? Але якщо ці «переживання» Бога не пронизані біблійним описом Бога, то залишається лише спекулювати тим, чи саме Бога переживає людина, як ми це розглянули вище. Люди вже звали до толерантності, плюралізму не лише в тому, до якого висновку я доходжу, але в способах побудови світогляду. «Якщо мені не пасує логіка, я нею не користуюсь, це мій вибір, поважайте його», — подібні фрази можна почути все частіше. Ось так і виходить: «...завжди вчать, та ніколи не можуть прийти до пізнання правди...»³. Сатана, який бореться за наш розум, застосовує таку тактику: спочатку світогляд поступово втрачає ознаки точності, певності, відтак починаються напади не на самі ідеї християнства, а радше на Особистість, навколо якої і заради якої воно (християнство) існує, а потім люди конкурують своїм досвідом, вважаючи себе за кінцевий авторитет. Викладачі повинні не лише розуміти цю тенденцію, але самі правильно використовувати свій досвід, і інших цього навчати.

Остання, мабуть, найважливіша порада — це самому мати стосунки із Богом як Особистістю, а не просто знати біблійні факти. Ця порада є простою, але надзвичайно серйозною. Ми не можемо представити Особу, з якою самі не знайомі, інакше це буде щось міфічне, а це вже зовсім інша історія, або по-сучасному — «зовсім інший наратив». Вибір за нами, але вклонятися не такому Богу, яким Він Сам Себе відкрив, — це вклонятися не Богу, а ідолу.☛

Іван Кундеренко

² Рим. 1:25.

³ 2 Тим. 3:7.

Людина як особистість — відображення Бога

Еммануїл Кант якось сказав: «Якби люди були рибами, то вони б вигадали Бога в образі риби». Таким чином філософ хотів підкреслити те, що віра в Бога, Який схожий на людей, і слідування за Його Сином, Який зійшов у світ, — це лишень вигадка людей, продиктована видимими формами життя. Багато людей, які на сьогодні не є атеїстами (це ж такий архаїзм!..), а, радше, скептиками, щодо питання віри в Бога й істин Святого Письма, думають приблизно так само. Особливо, коли питання стосується теми створення людини за образом і подобою Бога. То ж що мав на увазі Мойсей, ведений і натхненний Богом, коли писав ці прості, проте вкрай важливі для сучасників слова: «І сказав Бог: "Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою..."» (Бут. 1:26)? Чи справді йдеться про дві руки, ноги, голову і все решту? Чи, можливо, ми просто не розуміємо глибинний зміст слів Бога?

«Ікона Божа»

У першому ж розділі Біблії ми читаємо про створення людини. І слово, яке автор використав для пояснення цього процесу, а пізніше перекладачі переклали грецькою, — «айкон» — відображення, відтиск, відбиток. Таким чином, люди — це відбиток Бога на землі. Проте виникає питання — чи видимий? Біблія каже, що Бог — Істота, невидима в нашому розумінні цього слова. Він є Дух, що наповнює Собою все і вся. Для людей сьогодні можна сказати й по-іншому: це Істота, велич якої не може вмістити жодна фізична форма, відома людині. Жодне з п'яти почуттів не може передати істинних величин, якості і глибини цієї Верховної Істоти. Тому людина, без особливого об'явлення, яким нині є Біблія, не може пізнати свого Творця у повноті.

Теорія Дарвіна зіграла із людством злий жарт, звернувши увагу на сотні дрібних деталей, за якими втратилося головне. Розпиляючи свій погляд на процеси і форми, люди забувають про те, що будь-яка річ повинна мати мету існування. Дарвін, правда, казав про ланцюг живлення. Але таке питання робить людей простими споживачами, що не мають ніякої іншої мети, ніж їсти і захищатися, щоб не бути з'їденими. Тоді виникає інше питання — як людина отримала мозок, який є надзвичайно довершеним інструментом? Адже для настільки примітивного існування вистачило б мозку розміром із горіх! Тим більше, що людина цінна, найперше, не своїми антропометричними даними, а тією особистістю, яка захована глибоко в середині недосконалого тіла. Історія свідчить, що багато видатних людей не відзначались досконалістю тіл.

Відтак цінність людини — у її внутрішньому світі, у тій особистості, якою є людина. А саме такий погляд на людину стверджується в розповіді про створення людини в Біблії.

Особистість

Бог є Особистість. Це впливає із акту творіння землі. Бо істота, яка не є особистістю і не має великого внутрішнього світу, не може творити. А розмаїття форм і видів життя, фізичні закони, визначені Ним для Всесвіту, моральні принципи і Його діяльність відкривають красу і глибину тієї Особистості, якою повинен бути Творець. Біблія стверджує, що роздумуючи над творінням, ми обов'язково приходимо до думки про Творця такого досконалого Всесвіту (Рим. 1:20).

Будь-яка особистість має низку характеристик, які й визначають її сутність. Це — розум, емоції, воля, здатність до комунікації і самоусвідомлення. Саме ці характеристики відрізняють людину від тварини. Ці ознаки впадають у вічі, коли ми порівнюємо життя будь-якої біологічної істоти на землі й людини. І саме ці характеристики відкриваються нам на сторінках Біблії як такі, що притаманні Богові Вседержителю.

Розум

Під розумом розуміємо здатність людини думати й на основі цього будувати своє життя, осмислювати факти й оперувати ними, вбирати інформацію і використовувати її у своєму житті як накопичений досвід, давати відповіді на питання і знаходити раціональний вихід із складних ситуацій.

Пророк Ісає у своїй книзі пов'язує акт творіння і розум Бога як нерозривні речі (Іс. 40:28). Адже в розумному задумі будь-якого творіння видно ідею і розуміння творця. Те ж стосується і Бога як Творця. Раціональність усього створеного на землі, детальна продуманість і ідеальне місце в єдиній системі вказує на надзвичайний розум Творця.

Створивши людину, Бог дав їй розум. Адже Адам назвав усіх тварин (Бут. 2:19). І ми, його потомки, можемо користуватись цим дарунком Божим і обробляти інформацію, яку отримуємо, пізнаючи цей світ. Пам'ятати її, робити логічні кроки, засновані на ній, і мати досвід — стали поведінку в певних ситуаціях.

Учені стверджують, що на сьогодні людина використовує від 3% до 5% свого розумового потенціалу. (До слова — це наслідки гріхопадіння, яке зачепило всі сфери життя і діяльності людства.) Та навіть цієї децими вистачає, щоби назвати нас істотами розумними. І мета розуму — вказати на видимі й логічні ознаки існування Бога й будувати життя на основі тієї інформації, яку ми можемо зрозуміти про Бога.

Емоції

Емоціями називають реакцію нашого організму на ту інформацію, яку ми отримуємо через наші органи чуття. Тобто, це те, що ми відчуваємо відносно реальності, що нас оточує. У Слові Божому не раз описані емоції Бога стосовно життя людей і їхнього ходіння перед Ним. Гнів (Іс. 12:1), жаль (Бут. 6:6), радість (Соф. 3:17) — ось неповний перелік того, що Біблія каже про емоції Бога.

Створивши людину, Бог заклав увесь арсенал емоцій у неї, давши їй можливість висловлювати свій внутрішній стан. Більше того, саме цей «емоційний фон» є рушієм мистецтва — сфери життя людини, яка найбільше відображає в нас «дихання Бога», ту іскру творіння, якої не має жодне створіння на землі.

І це вказує на те, що всі наші емоції, які викликає навколишнє життя, повинні бути направлені на Творця і можуть бути зрозумілі лише в Ньому. Саме тому Давид плакав перед Богом і відкривав Йому душу, ізраїльтяни раділи перед обличчям Бога, коли Той звільнив їх від війська фараона, а пророки весь запал душі присвячували Богові Сил Небесних. Сучасний світ надто багато зусиль докладає для того, щоби викликати порожні емоції, і привчає людей не думати про те, куди може привести «життя за емоціями». І лише Бог може відновити справжні емоції, що будуть приносити Йому славу.

Воля

Під волею розуміємо можливість приймати рішення, втілювати в життя задумане. А ще — дотримуватись своїх рішень і нести відповідальність за них. Апостол Яків, один із перших лідерів Єрусалимської церкви, у своєму листі писав, що Бог «...захотівши, родив нас словом Правди», тобто здійснив вольовий акт. І вже перші рядки Святого Письма свідчать про Божу волю: Бог прийняв рішення, щоб створити світ і все живе. До сьогоднішнього дня світ існує лише тому, що Бог по Своїй волі хоче, щоби сталий порядок на землі продовжувався. Сам Ісус Христос, коли вчив людей молитві «Отче наш», підтвердив цю складову особистості Божої такими словами: «...хай буде воля Твоя...»

І цю яскраву характеристику Бог заклав у людині. Вона виявляється в тому, що ми не просто можемо приймати рішення на основі здорового глузду, а й дотримуватись їх, розуміючи й беручи на себе відповідальність.

Більше того, часто ми приймаємо правильні рішення, проте такі, які йдуть урозріз із звичним плином обставин, та є необхідними в певній ситуації. Коли хтось кидається у вогонь, щоби врятувати потерпілих, чи закриває собою свого ближнього в момент небезпеки, чи просто, не зважаючи на упереджену думку інших людей, відстоює істину.

Власне, воля є найчастіше найвизначнішим чинником наших справ і вчинків. І саме воля людини може піднести її до вершин світопізнання і зробити вищою над обставинами й буденною меркантильністю цього світу. Але й вона веде людей до глибин падіння, коли вже із затятості ми починаємо робити непотрібні вчинки, чудово розуміючи, що грішимо проти Господа. Наша воля потребує її кардинального приведення у відповідність із Волею Божою.

Здатність до комунікації

Вербальний спосіб передачі інформації, а простіше — можливість розмовляти й розуміти почуте — це одна складова будь-якої особистості. Уже те, що ми маємо Слово Боже, яке Він сказав людям, свідчить про те, що Бог має цю здатність. Пророки наголошували: «Так сказав Бог», Мойсей чув Його голос на Синаї, за часів життя Христа люди не раз чули голос із неба, який підтверджував слова Ісуса Христа.

Більше того, Сам Ісус Христос був тим Словом, що існувало споконвіку (Ів. 1:1). Адже слово — це формальне втілення думки, власне її форма існування. І Слово, Логос — це видиме втілення бажання Бога Творця створити цей світ і донести до нього Свою істину.

Людині був даний дар спілкування. Саме особистісного спілкування, коли одна особистість може втілювати й передавати за допомогою слова ідеї, образи та інформацію іншій особистості. Цей дар слугує для збудування стосунків як один із одним, так і з Творцем. Адже Біблія — це Слово Боже нам, відкриття Богом Його істин і таємниць життя, а молитва — це наші слова Богу, які доносять до Отця те, чим переповнене наше серце.

Жодна інша істота у світі не має цієї здатності. Так, деякі тварини мають примітивну систему оповіщення про небезпеку, їжу чи відпочинок. Та жодне створіння на землі не має повноцінної розвиненої мови. Можна мавпу за багато років навчити говорити слово «мама», проте це буде лише дресирування й імітація мови, але не осмислене слово. Лише люди володіють мовою, і вона є однією із ключових ознак повноцінної особистості. Такий порядок речей можна пояснити лише одним способом — ми відображаємо Творця, як особистості, покликання яких і було в цьому.

На жаль, сучасний стан мови і лексики людей відображає їхню деградацію до рівня вульгарних і брутальних індивідів, що не розуміють важливості і сили сказаних слів...

Самоусвідомлення

«Я Господь... нема іншого Бога, крім Мене», — каже Господь через пророка (Іс. 45:5). Самоусвідомлення — чи не найяскравіший фактор нашої особистості. Усвідомлення того, хто ти є, безпосередньо впливає на наші вчинки і формує як наше оточення, так і наш спосіб мислення.

Людина чітко усвідомлює, що вона — людина. Ні собаку, ні мавпу, ніяку іншу істоту не має цієї здатності. Жоден учений за всю історію дослідження цього світу не довів факту самоусвідомлення у тварин. Лише людина усвідомлює, хто вона і що це означає.

Бог чітко дає знати Своему творінню, що Він є Бог і немає інших богів у Всесвіті. Тобто, Він самоусвідомлює Себе, Своє буття. І при створенні людини Він дав їй, як Його відображенню, усвідомлювати себе.

В українській мові є слово «нелюд», що вказує на те, що хтось перейшов видиму межу, яка розділяє людей і тварин. Таким чином суспільство чітко визначає межі й рамки людської поведінки. А це може впливати лише із факту усвідомлення особистістю: хто я є і що мені прийнятне. Без тієї іскри Божої, яка є в кожній людині, такі висновки просто неможливі.

Самоусвідомлення має і зворотній бік — воно постійно нагадує людині про її недовговічність на цій землі. І, таким чином, воно вказує людині на ті головні речі, які мають бути пріоритетними у її житті, на те, на що вона має спрямовувати найбільше своїх зусиль. Адже, усвідомлюючи себе як особистість, на основі здорового глузду наш розум нам підказує, що така досконала істота, якою є людина, не може бути продуктом випадковостей і її мета не просто прожити життя на землі й піти у небуття. Має бути якийсь вищий задум і більша мета існування. І ця думка приводить нас до Бога...

Отож

Усі характерні особливості особистості, які ми перерахували, повинні відображати Творця. Усе творіння відображає Творця, «Його невидиме від створення світу, власне Його вічна сила й Божество» у створеному світі направлене на те, щоби принести славу Богові. Те ж стосується і життя людини — вона призначена і створена для слави Творця. І якщо наше життя не відображає Його слави, якщо не підпорядковане цьому вселенському заповіду, то ми йдемо хибним шляхом і усі наші потуги не матимуть вічного змісту.

Явлення Христа в тілі було актом милості з боку Творця. Предвічний Бог, прийшовши у тілі Сина, показав, що жити Його заповідями і для Його слави може кожен віруючий у Бога. І кожна людина, віруючи в Ісуса Христа, стає істинним відображенням Бога на землі, тим відбитком, через життя якого стають видимими якості Творця. 🌟

Олег Блощук

Таємниця стосунків

Чому людей так вражає Нагірна проповідь Ісуса Христа? Багатьом Його настанови на горі видаються надто складними та нездійсненними. Чому? Адже Ісус прийшов нам допомогти.

Нагірна проповідь — це проповідь, яка відкриває нам одну таємницю. Таємницю взаємовідносин. Стосунки набагато важливіші, ніж ми звикли про них думати. У всі віки Нагірна проповідь Ісуса Христа виявляла і нині виявляє те, що люди завжди занедбували, відкидали... Людина створена для взаємовідносин — з Богом та ближніми.

Нагірну проповідь умовно можна поділити на три частини.

Перша частина — це вірші з 1-го по 48-й п'ятого розділу Євангелія від Матвія. У цих віршах Ісус звертається до потаємних глибин нашого серця. Він ніби «ускладнює» ті 10 заповідей, які вже існували на той час («блаженні чисті серцем», «не гнівайтесь», «не чинить перелюбу»). Ісус являє нам Бога — як **ДОСКОНАЛОГО**. Він — Той, Хто прирівнює гнів до вбивства, а брудні думки до перелюбу. «Тому будьте досконалими такими, як Отець ваш Небесний!» (Мт. 5:48). Кожна людина бажає щирості та вірності у стосунках. Тим більше цього бажає Бог, Який є Святий.

Друга частина — це вірші шостого розділу, з 1-го по 18-й. Ісус говорить про релігійну діяльність: милостиню, молитву та піст. Наскрізною є думка, що Бог — **ТОЙ, ХТО БАЧИТЬ ТАЄМНЕ**. Не потрібно виконувати обряди для людей, щоб бути так, як всі. Ці обряди створені не для показовості, а для інтимності, для стосунків з Богом. Щиріх стосунків, бо ніщо не є прихованим для Бога. Він бачить дарувальника так само добре, як і дарунок, а серце так само добре, як і руку. У людських стосунках важливішим є твоє ставлення (хто ти є), а не те, що ти можеш дати.

Третя частина — це вірші з 19-го по 29-й. Христос навчає, як слід поводитися в повсякденному житті («не складайте скарбів на землі...», «не журитесь...», «не судіть ближнього...», «робіть людям те, чого б ви бажали, щоб вони робили вам»). Цей уривок з Євангелії також показує нам, яким є Бог. **БОГ Є БАТЬКО**. Бог чекає, щоб ми повер-

нулись до Нього. Бог як Батько готовий обдарувати нас. Бог як Батько чекає від нас послуху. Він, перш за все, бажає виконання Своєї волі, а не знамень та чудес. Наприкінці Він скаже тим, хто виконував певні дії в Боже ім'я, але не слухалися Його: «Я ніколи не знав вас... Відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня!» (Мт. 7:23).

Справді, заповіді Нагірної проповіді є «складними». Але «складними» для тих, хто не став «убогим духом». Адже самі ми не можемо їх виконати, а лише з Богом. «Бо не дав нам Бог Духа страху, але сили, і любові, і здорового розуму» (2 Тим. 1:7).

Крізь усю Нагірну проповідь проходить тема стосунків («блаженні милосердні», «любіть ворогів своїх», «прости нам провини наші, як ми прощаємо тих, хто провинив перед нами», «не судіть...»). Взаємини в духовному світі пов'язані зі стосунками у фізичному світі. Неможливо, не люблячи Бога, любити людей. Рано чи пізно можна схибити. Отже, гуманізм є насправді недієвим, оскільки людина з ніг до голови пронизана упередженнями, егоїзмом, іншими недоліками. Надійним орієнтиром є лише Бог. І таємниця взаємовідносин розкривається лише в

Сині Божому. І таємниця ця — жертвність. Ісус став жертвою за наші гріхи, щоб налагодити наші стосунки з Богом. Щоб налагодити наші стосунки з оточуючими, без жертвності не обійтись.

Закінчується найвеличніша проповідь в історії людства словами: «Натовп був вражений Його наукою, бо навчав Він, як Той, Хто має владу...». У Нагірній проповіді Ісус не тільки показав нам, чого бажає Бог від людини, але й явив Себе як Бог.

Чи вражений ти?...

Людмила Дмитрус

Юліус Шнорр фон Карольсфельд. Нагірна проповідь

Сьогодні ми розгорнемо Євангеліє від Івана і станемо учасниками двох зустрічей, двох спілкувань, які відбулися між людьми. Вони проходили дуже просто, за обставин, які сприяли спілкуванню. Одна з них відбувалася вночі, можливо, на пласкому даху одного з єврейських будинків, друга — в полуденну спеку біля криниці. Але, як писав один англійський письменник про звичайні події і явища: «Звичайне цінніше від незвичайного, і незвичайного у звичайному навіть більше»¹. Ці слова влучно описують атмосферу зустрічей, одним із співрозмовників яких був Бог, одягнений у тіло звичайного чоловіка. У Його спілкуванні з людьми можна й не побачити нічого надзвичайного, але водночас важко позбутися відчуття, що ми торкаємось таємниці. Щоб це зрозуміти, перейдемо до самої розмови, яка відбувалася між Христом і Його сучасником.

Дві зустрічі, одним із учасників яких був Бог Христос і Никодим

Навіть якщо вам добре знайома ця історія, прочитайте її ще один раз, не пропускайте біблійного тексту.

«Був один чоловік із фарисеїв Никодим на ім'я, начальник юдейський. Він до Нього прийшов уночі, та й промовив Йому: «Учителю, знаємо ми, що прийшов Ти від Бога, як Учитель, — бо не може ніхто таких чуд учинити, які чиниш Ти, коли Бог із ним не буде».

Ісус відповів і до нього сказав: «Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не народиться згори, то не може побачити Божого Царства».

Никодим Йому каже: «Як може людина родитися, бувши старою? Хіба може вона ввійти до утроби своїй матері знову й родитись?»

Ісус відповів: «Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не родиться з води й Духа, той не може ввійти в Царство Боже. Що вродилося з тіла — є тіло, що ж уродилося з Духа — є дух. Не дивуйся тому, що сказав Я тобі: Вам необхідно родитись згори. Дух дихає, де хоче, і його голос ти чуєш, та не відаєш, звідкіля він приходить, і куди він іде. Так буває і з кожним, хто від Духа народжений».

Відповів Никодим і до Нього сказав: «Як це статися може?»

Ісус відповів і до нього сказав: «Ти — учитель ізраїльський, то чи ж цього не знаєш?..» (Ів. 3:1–10).

Розмова продовжувалася, але на цьому уривку ми не надовго зупинимось. Придивімось до нічного гостя.

Никодим займав високе соціальне й релігійне становище в тогочасному суспільстві: це був фарисей і один з начальників народу, тобто належав до ради синедріону (Ів. 7:50–53). Ми не знаємо, чому для розмови він обрав ніч, усе ж з великою долею ймовірності можемо припустити, що причиною цього був страх. Розмова з Ісусом не схвалювалась більшістю людей його оточення.

Отже, початок цієї бесіди показує наміри Никодима говорити про місію Ісуса і Його розуміння важливого в цій місії. Він ніби каже: «Твої діла, Ісусе, говорять самі за себе і Ти достойний звання вчителя від Бога». Відповідь

Ісуса є дещо несподіваною. Вона ніби не підтримує теми розмови, бо стрімко, від самого початку повертає розмову в абсолютно інше русло. «Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не народиться згори, то не може побачити Божого Царства». Слова «поправді, поправді», які є перекладом відомого нам слова «амін», євреї зазвичай промовляли з піднесеним угору затиснутим кулаком і цим виражали повну переконаність і згоду зі сказаним або почутим. Якщо навіть Христос не висловлював думки так експресивно, несподіваність того, що Він сказав із такою переконливістю, очевидна. Тема, довкола якої крутиться вся перша половина розмови, просто дивує, і сам Никодим не приховує цього.

Якщо ця історія з Біблії нам відома, або ми не один раз чули про необхідність народитися згори, деталі історії можуть вислизнути з нашої уваги. Таке ж стається, коли ми не вникаємо в суть сказаного, посилаючись на таємничість, якою обплутана тема «народження згори». Але давайте розглянемо, що відбувалось. Просте уважне читання тексту дозволяє побачити здивування, яке пережив Никодим. Те, що Ісус заговорив про прагнення побачити Царство Боже, мабуть, зовсім не здивувало нічного гостя: про що ще мали б між собою говорити ці вчителі? Необхідність ще один раз народитися, прямота й неухильність, з якою Ісус говорив про це, змусила Никодима зніяковіти. Його запитання риторичні, тому що те, про що говорить Христос, позбавлене для Никодима сенсу. Здивування повисає в повітрі, підкреслюючи його розгубленість і неспроможність підтримати цю розмову. І хоча важко здогадатись про прояснення, яке прийшло наприкінці розмови, у першій її частині непорозуміння тільки поглиблювалось.

Про що ж говорить Христос? Він говорить про народження від води і Духа, пояснюючи, що одне є тілесним, а друге — духовним. «Що вродилося з тіла — є тіло, що ж уродилося з Духа — є дух» (Ів. 3:6). Указуючи на свободу, яку Дух Господній приносить у життя «новонародженого», Ісус уживає слово «руах», яке в єврейській мові має два значення: 1 — вітер, 2 — дух. Тлумаченням того, що Господь мав на увазі в словах «так буває і з кожним, хто від Духа народжений», можна вважати слова апостола Павла, записані в листі до коринтян: «Господь же — то Дух, а де Дух Господній, — там воля. Ми ж відкритим обличчям, як у дзеркало, дивимось всі на славу Господню, і змінюємося в

¹ Узято з сайту <http://www.chesterton.ru/orthodoxy/chapter04.html>.

той же образ від слави на славу, як від Духа Господнього» (2 Кор. 3:17, 18). Никодим мав би знати, про що мова, бо був учителем. Але він не знав. Тому далі Христос детальніше пояснює те, через що людське серце, людський дух отримав можливість відродитися, народитися згори.

«По правді, по правді кажу Я тобі: Ми говоримо те, що ми знаємо, а свідчимо про те, що ми бачили, але свідчення нашого ви не приймаєте. Коли Я говорив вам про земне, та не вірите ви, то як же повірите ви, коли Я говоритиму вам про небесне? І не сходить на небо ніхто, тільки Той, Хто з неба зійшов, — Людський Син, що на небі. І, як Мойсей підніс змія в пустині, так мусить піднесений бути й Син Людський, щоб кожен, хто вірує в Нього, мав вічне життя.

Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне. Бо Бог не послав Свого Сина на світ, щоб Він світ засудив, але щоб через Нього світ спасся. Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не вірує, — той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однородженого Сина Божого. Суд же такий, що світло на світ прибуло, люди ж темряву більш полюбili, як світло, — лихі-бо були їхні вчинки! Бо кожен, хто робить лихе, ненавидить світло, і не приходить до світла, щоб не зганено вчинків його. А хто робить за правдою, той до світла йде, щоб діла його виявились, бо зроблені в Бозі вони» (Ів. 3:11–21).

Євангеліє не повідомляє нам того, який відгук мали слова Христа в душі Никодима. У цьому уривку Никодим ніби зникає в темряві ночі, яка ховала його бажання спілкування з Христом. Звичайно, з обставин розмови не можна робити висновки, які не підтверджуються текстом, проте слід зазначити, що образ темряви не випадково з'явився у цій розмові. Можливо, Никодим прийшов уночі не через страх, а просто прагнучи приватної розмови? Але Христос говорить про темряву, яка в той момент фізично оточує співрозмовника. Він ніби ілюструє Свої слова видимо й називає життя в Бозі прагненням до світла, представляючи його життю в темряві.

Самого Никодима ще двічі згадано в Євангелії. Одного разу він заступається за Христа в синадроні (Ів. 7:50–53). Не знаю, як можна трактувати вчинок Никодима, описаний у тому ж Євангелії, розділ 19, вірш 39. Коли Ісуса було розп'ято, «прибув також і Никодим, — що давніше приходив вночі до Ісуса, — і смирну приніс, із алоєм помішану, щось літрів із сто». Ці згадки про Никодима наштотвхують на думку, що він не залишився байдужим. Чи достатньо цього, щоб ми могли називати Никодима «таємним учнем» Христа? І чи дає це підстави судити про те,

чи народився він ще один раз? Цього ми не знаємо, тому наш висновок із розмови не повинен заходити далі, ніж нам дає текст Євангелії. Не отримавши відповіді від конкретної особи, до якої були звернені, слова Христа про необхідність духовного народження ніби повертаються до всіх нас. Сказані в приватній розмові, вони стали універсальними, такими, що стосуються кожного: «Треба вам народитись згори».

Христос і самарянка

Після розмови з Никодимом відбулася ще одна цікава зустріч, яка ілюструє, що Христос знаходить спільну мову із зовсім різними людьми. На відміну від Никодима, про якого розповідали вище, жінка з Самарії, імені якої ми навіть не знаємо, не займала високого соціального становища, не належала до Богом вибраного юдейського народу, навіть мала деякі проблеми із соціальною адаптацією.

Вони зустрілись біля криниці міста Сіхар у Самарії, по дорозі на північ — із Юдеї в Галілею.

«І потрібно було Самарію Йому переходити. Отож, прибуває Він до самарійського міста, що зветься Сіхар, недалеко від поля, яке Яків був дав своєму синові Йосипові. Там же була Яковова криниця. І Ісус, дорогою зморений, сів отак край криниці. Було коло години десь шостої. Надходить ось жінка одна з Самарії набрати води.

Ісус каже до неї: «Дай напитись Мені!» Бо учні Його відійшли були в місто, щоб купити поживи.

Тоді каже Йому самарянка: «Як же Ти, юдеянин будши, та просиш напитись від мене, самарянки?» Бо юдеї не сходять із самарянами.

Ісус відповів і промовив до неї: «Коли б знала ти Божий дар, і Хто Той, Хто говорить тобі: «Дай напитись Мені», — ти б у Нього просила, і Він тобі дав би живої води».

Каже жінка до Нього: «І черпака в Тебе, Пане, нема, а криниця глибока, — звідки ж маєш Ти воду живу? Чи Ти більший за нашого отця Якова, що нам дав цю криницю, і він сам із неї пив, і сини його, і худоба його?»

Ісус відповів і сказав їй: «Кожен, хто воду цю п'є, буде прагнути знову. А хто питиме воду, що Я йому дам, прагнути не буде повік, бо вода, що Я йому дам, стане в нім джерелом тієї води, що тече в життя вічне».

Каже жінка до Нього: «Дай мені, Пане, цієї води, щоб я пити не хотіла, і сюди не приходила брати!» (Ів. 4:4–15).

Розглянемо цей уривок Євангелія. Христос іде в Галілею дорогою, якої зазвичай уникали його співвітчизники юдеї. Вони негативно ставилися до самарян і воліли обходити їх землю правим боком Йордану. Таке ставлення склалося історично (див. довідку) і, судячи зі слів жінки, було звичним (Ів. 4:9). Можливо, учні, які подалися до міста, забрали міх для води із собою. Можливо, Христос навмисне розпочав цю розмову й вода Йому була непотрібна, хтотзна. Важливо, що Його прохання здивувало самарянку.

Коментуючи Ів. 4:7, біблійний коментатор Крейг Кініер пише, що «той факт, що ця самарянка приходить до колодязя одна, а не в компанії з іншими жінками, не є випадковим і показує, що вона не користувалася прихильністю своїх співвітчизниць, у цьому конкретному випадку через аморальні зв'язки з чоловіками. Хоча єврейські вчителі в принципі застерігали від розмов із жінками, вони особливо настирливо радили уникати самарянок, які, як вони стверджували, нечисті від народження. В інших стародавніх джерелах говориться, що навіть попросити води у самарянки могло означати загравання з нею, особливо, якщо вона сама і відома своєю аморальною поведінкою.

Ісус тут порушує всі канони юдейського благочестя»¹. Відома, що Яків (Бут. 29:10) і Мойсей (Вих. 2:16) зустрілися зі своїми майбутніми дружинами біля колодязя; ця сцена біля криниці могла виглядати дещо двозначно, чого правовірні євреї завжди намагалися уникати. Було десь коло години шостої. Чому жінка прийшла до колодязя в полуденну спеку? Автор Євангелії вказує на цю деталь. Мабуть, пояснення, яке подане вище, є логічним.

Отже, розмова, як можна зрозуміти з вищезазначеного, розпочалась за непередбачуваних обставин. Вона не повинна була починатись. Ісус перебував на «ворожій» території і жінка була незнайома. Його звернення одразу викликало здивування у самарянки, але Ісус упевнено продовжує розмову, яку почав. Він говорить про воду, маючи на увазі під живою водою свіжу, проточну воду. Його слова мають символічний зміст. Вода життя, як видно з наступного пояснення, — це те, що може дати тільки Він, Ісус.² Деякі дослідники вказують на те, що рабини говорили про Божий Закон, як про Божий дар і живу воду. Але Іван використовує цей образ інакше: співвідносячи його з Духом (7:37–39). Як би там не було, в основі всього тут — Бог, Джерело істинного життя (порівняйте Іс. 12:3; Єр. 2:13). І все ж для жінки слово, перекладене тут як «жива вода», означало «проточну воду». Це і призвело до непорозуміння, яке описане в наступному вірші. Жінка думала, що Ісус мав на увазі якесь невідоме джерело питної води. У словах Христа увага акцентована на потребі в воді, на спразі, яка має бути вгамована. Коли Він бачить, що жінка не розуміє Його слів, то переключається на особисті питання.

ДОВІДКА. Самаряни були нащадками двох груп людей: 1) залишки корінних ізраїльтян, які не були депортовані після падіння Північного царства в 722 р. до Р. Х.; 2) іноземні колоністи, яких привезли з Вавилонії та Мідії ассирійські завойовники. Це робилося з метою заселення земель лояльним до Ассирії населенням. Між євреями і самарянами існувало богословське протистояння, тому що останні відмовилися поклонятися Богові в Єрусалимі. Після повернення євреїв з вигнання самаряни перешкоджали відбудові Єрусалима, а в II ст. до Р. Х. допомагали сирійцям у війні проти євреїв. 128 р. до Р. Х. єврейський первосвященик помстився і спалив самарянський храм на горі Гарізім. (<http://net.bible.org>)

«Говорить до неї Ісус: «Іди, поклич чоловіка свого та й вертайся сюди».

Жінка відповіла та й сказала: «Чоловіка не маю...»

Відказав їй Ісус: «Ти добре сказала: Чоловіка не маю. Бо п'ятьох чоловіків ти мала, а той, кого маєш тепер, не муж він тобі. Це ти правду сказала».

Каже жінка до Нього: «Бачу, Пане, що Пророк Ти. Отці наші вклонялися Богу на цій ось горі, а ви твердите, що в Єрусалимі те місце, де потрібно вклонятись».

Ісус промовляє до неї: «Повір, жінко, Мені, що надходить година, коли ні на горі цій, ані в Єрусалимі вклоняться Отцеві не будете ви. Ви вклоняєтесь тому, чого ви не знаєте, ми вклоняємось тому, що знаємо, бо спасіння від юдеїв. Але настає година, і тепер вона є, коли богомільці правдиві вклоняться будуть Отцеві в душі та в правді, бо Отець Собі прагне таких богомільців. Бог є Дух, і ті, що Йому вклоняються, повинні в душі та в правді вклонятись».

¹ Кинер Крейг. Библийский культурно-исторический комментарий. Ч. 2: Новый Завет. — С.-Пб: Мирт, 2005. — С. 890.

² Примітки до тексту Нового англійського перекладу Біблії. Узяті з сайту <http://net.bible.org>.

Відказує жінка Йому: «Я знаю, що прийде Месія, що зветься Христос, як Він прийде, то все розповість нам».

Промовляє до неї Ісус: «Це Я, що розмовляю з тобою...» (Ів. 4:16–26).

Ця частина розмови наочно показує нам, що у Христа є що сказати кожному з нас особисто. Ми часто уникаємо такої відвертості, як намагалася уникнути її жінка. Вражена тим, що її співрозмовник знає про неї більше, ніж вона думає, жінка нарешті переключилась на тему «релігії». Хоча Христос виправляє її, вказуючи, що місце поклоніння не є вирішальним у порівнянні зі станом серця, яке прагне правди, кінцевою метою розмови є не це виправлення. Він підводить її до усвідомлення того, що вона має справу з Месією, Христом (ці слова означають «Божий помазанець», Христос — грецькою мовою, Месія — єврейською). Судячи з реакції, яка описана нижче, жінка приймає Того, з Ким зустрілася біля криниці, як Христа і Спасителя. Тобто вона визнає свою гріховність, приймає сказане їй Христом особисто і стає свідком про Нього для інших.

«Покинула жінка тоді водonoса свого, і побігла до міста, та й людям говорить: «Ходіть-но, побачте Того Чоловіка, що сказав мені все, що я вчинила. Чи Він не Христос?» І вони повиходили з міста, і до Нього прийшли» (Ів. 4:28–30).

Нижче написано:

«З того ж міста багато хто із самарян в Нього ввірували через слово жінки, що свідчила: «Він сказав мені все, що я вчинила була!» А коли самаряни до Нього прийшли, то благали Його, щоб у них позостався. І Він перебув там два дні. Значно ж більш вони ввірували через слово Його. А до жінки казали вони: "Не за слово твоє ми вже віруємо, самі-бо ми чули й пізнали, що справді Спаситель Він світу!"» (Ів. 4:39–42).

Ми закінчимо наш огляд запитанням, яке дотично впливає з історії, яку розглядали. Чи зустрічали ми на своєму життєвому шляху Ісуса Христа? Він живий і доступніший, ніж за часів земного життя, бо приходить до нас у Дусі Святому, Який одночасно може бути присутній не тільки в одному місці, а всюди. Що ж Він говорить особисто мені? 🙏

Юрій Ліщинський

В ефірі дитяча християнська радіопередача

«Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв був Бог до отців через пророків, а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина...» (Євр. 1:1–2). У наш час Бог продовжує промовляти до людини, і робить Він це через Духа Святого і Своє Слово — Біблію, знову ж таки, «багато разів і багатьма способами». Сіються зерна Божої правди і через християнські радіопередачі.

Дехто, втомлений життєвими проблемами, заклопотаний щоденними справами, захоплений можливостями нових інтернет-ресурсів, навіть не знає про існування таких передач. Хтось, один раз почувши, відмахнеться, як від надокучливих повчань або дитячих казочок. А дехто з нетерпінням чекає кожної зустрічі з уже знайомими ведучими і такою цінною для їхньої душі, вічною і життєдайною Книгою Життя.

2004 р. громадська благодійна організація корпорація «Братерство без кордонів — Україна» започаткувала дитячу християнську радіопередачу «Зерна правди». Біля її витоків стояли керівники місії Микола Богданець, Станіслав Бойко, перші радіо-ведучі: Жанна Чернушок, Людмила Ясногурська, Інна Алконова.

На сьогоднішній день у відділі християнського радіо працюють: Алла Слесарева, Оксана Павлюк,

Богдан Баборецький і Вадим Лобков. Слухачька аудиторія сягає 5 млн. людей, з яких 1 млн. — діти.

Двадцятихвилинні передачі транслюються в п'яти областях України.

Листи слухачів свідчать про те, що головний слухач радіопередачі «Зерна правди» — сільські дітки.

— Про те, як готується передача, прошу розповісти редактора дитячої християнської радіопередачі «Зерна правди» Аллу Слесареву.

— Відразу скажу, що це велике Боже покликання вимагає всього нашого часу, усього життя.

Найперше, ми молимося і просимо, щоб Господь був попереду нас і давав теми. Доводиться дуже багато читати, матеріалів чимало, намагаємося вибрати найактуальніше, найцікавіше для діток різного віку. Маємо передачі для дошкільнят, молодших

«Зерна правди»

школярів і старшокласників. Тому готуємося весь час: вдома, дорогою...

— А дорога до вас лежить через чудовий парк. Мабуть, ці мальовничі краєвиди навіюють ліричні роздуми.

— Трапляється, що приходжу вже з готовим віршем або текстом привітання. Не будеш же кожну передачу однаково починати. Треба, щоб дітям було цікаво, треба захопити їхню увагу.

Коли сам любиш Господа, вдячний Йому за спасіння, милуєшся і дивуєшся творивом рук Його, то й знаходяться слова, щоб передати це дітям.

Коли вибирали назву радіопередачі, я працювала в іншому відділі, але вболівала за це служіння і запропонувала назву — «Зерна правди», саме її і затвердили.

— А який наступний крок після вибору теми?

— Написати текст. Завжди за основу беремо біблійний уривок, хоча підхід може бути двоякий: або розглядаємо біблійний сюжет, роздумуємо над ним, а практичне застосування ілюструємо якоюсь історією із сучасного життя, або починаємо з життєвої історії, а мораль виводимо, базуючись на біблійних принципах.

Наші слова можуть мати більший чи менший вплив і авторитет, але Боже Слово — живе та діяльне, вічне, непогрішиме. Дуже важливо, щоб у кожній передачі прозвучала біблійна істина!

— Це, мабуть, і є метою вашого служіння?

— Наша мета — донести Слово Боже дітям. Підтримати діток і ствердити їх у Христі. Іноді діти з християнських сімей знають, що можна, а що не можна, але не знайомі з Христом. Прагнемо показати, що Слово Боже завжди можна й потрібно застосовувати в повсякденному житті.

Отримуємо багато листів із запитаннями, побажаннями, проханнями. Намагаємося всім відповісти і, якщо можна, допомогти. Надсилаємо диски із записами радіопередач, християнську літературу.

— У передачах часто звучать дитячі голоси. Це Ви так умієте імітувати?

— Звісно, ні! Для запису передачі запрошуємо дітей, тих, яких знаємо: з наших родин, сусідських, з недільної школи, їхніх друзів. Це не завжди просто, адже в дитини повинна бути правильна вимова, чітка дикція, треба навчити правильно ставити наголоси. Якщо це маленька дитина, їй потрібно вивчити текст напам'ять. Але дітки охоче нам допомагають. Їм дуже цікаво, коли їх записують на справжній радіостудії. До того ж вони відчують свою значимість, адже долучаються до такої серйозної справи.

Кожній дитині, яка брала участь у роботі, даруємо диск із записом передачі.

— Чи завжди знаходите порозуміння в команді?

— Нинішнім складом ми працюємо два роки. З Оксаною я познайомилася давно і якось відразу відчула до неї особливу симпатію, духовну близькість. Ми з півслова розуміємо одна одну. А наші брати — це просто скарб для нас. У досить скромних умовах і з обмеженими можливостями вони роблять передачі дуже професійно, на високому технічному рівні. Це неодноразово підтверджували спеціалісти, бо ми ж все розпочинали як аматори, хоча зараз уже набули певного досвіду й можемо навіть ним поділитися (*сміється*).

— Отже, якщо в наших читачів виникнуть якісь запитання щодо християнської радіопередачі, вони можуть до Вас звернутися?

— Будь ласка. Заходьте в гості або пишіть на адресу:

«Братерство без кордонів — Україна»
відділ християнського радіо
вул. Севастопольська, 45
м. Рівне, 33025, Україна. ☎

Розмовляла Надія Доля

Андрій Шевчук

Інна Федірко

Віталій і Діана Кузьмич

Вадим Лобков,

1965 р. н.,
освіта середня,
звукорежисер

Мрію про те, щоб радіопередача звучала на FM-хвилі з метою охоплення більшої кількості потенційних радіослухачів.

Увесь час, незалежно від того, вірив я в Бога чи ні, Бог тримав під контролем моє життя від самого дня мого народження... Але у своїй уяві я сам був для себе богом. Жив у своєму світі і головним вважав те, щоб ніхто без мого відома не втручався у мій світ. Контроль над ситуацією — понад усе...

Вважаючи себе достатньо ерудованою, морально й етично позитивною людиною, я був переконаний, що якщо раптом Бог існує, то Він, безперечно, знає про те, що є люди значно гірші від мене, і поставиться до мене поблажливо й милостиво.

Зустрівшись з віруючими людьми, я побачив, що живуть вони інакше, і на їхньому тлі весь мій «позитив» перетворюється у «негатив». Це мене дратувало. Мене дратувало й те, що розповіді цих людей про біблійного Бога руйнували образ мого «бога», який був для мене досить зручним. І тоді я вирішив зруйнувати їхнього Бога., і почав шукати в Біблії протиріччя.

Невдовзі настав той день, коли я вирішив, що вже готовий розпочати таку розмову з одним віруючим, до речі, людиною з вищою теологічною освітою. Після тривалої бесіди він усе ж таки погодився, що Біблію не можна вважати богонатхненною в точності до кожного надрукованого слова. Мене більш ніж задовольнив такий результат, і я самовдоволено повертався додому...

Але наближаючись до своєї домівки, я чомусь почав втрачати всі свої уявні бонуси і врешті відчув себе повністю розбитим і розчарованим, як баба, що сидить біля розбитого корита, як богоненависник, який махає Йому кулаком з могили. Це був стан людини, яка побачила себе прогнилою зсередини. Я пла-

кав і каюся перед Богом, Який того вечора показав мені мене справжнього...

Тоді я працював водієм на маршрутному таксі сільського напрямку. Одного разу, це було взимку 2004 р., на дворі був сильний мороз. Я під'їжджав до кінцевої зупинки і, акуратно спускаючись із затяжної гірки, побачив, як на передніх лапах переповзає дорогу великий собака. Я пригальмував, щоб собака встиг переповзти. Наблизившись, побачив, що собака, закинувши голову, виє.... Це виття було чути крізь зачинені двері й вікна. Собака зупинився посеред дороги, і я зрозумів, що він не має сили далі повзти. «Мабуть, відморозив задні лапи, — подумав я. — Зараз відвезу пасажирів на кінцеву зупинку й повернусь, спробую відіграти його в кабіні». Повернувся вже без пасажирів. Собака так і сидів посеред дороги і продовжував вити. Я помітив у нього на морді багато старих шрамів, видно, чимало лиха зазнав, бідолаха... З паші витікала цівка крові. Очевидно, що проблема була не у відморожених лапах. Я вирішив віднести його з дороги на узбіччя, але, простягнувши руки, побачив злісний вищир. Спробував повторити, але знову вищир. Собака, зібравшись із силами, підвиваючи, сам поповз на узбіччя, до кучугури снігу.

Я їхав, а перед очима пропливали одні й ті ж кадри: виття і злісний кривавий оскал у відповідь на простягнуті руки...

Ми, люди, у житті часто зустрічаємо багато випробувань і допускаємо багато помилок, проте вперто відвертаємося від Бога, від Його простягнених до нас рук із ранами від цвяхів, які є нашими гріхами. А наш «вищир» — безперечна ознака гордині...

Я народилася в мальовничому селі Великі Межирічі Корецького району Рівненської області. Найяскравішими спогадами мого дитинства були часті хвороби й перебування в лікарні. Пригадую, як одного разу бабуся сказала мені: «Оксано, тобі може допомогти лише Бог. Потрібно помолитися». Ці слова, ніби зернята, глибоко запали в моє серце і дали надію. Пам'ятаю свої перші дитячі молитви, перші несміливі пошуки Бога.

Під час навчання в інституті мене запросили на євангелізаційне служіння. Дух Святий по-особливому торкнувся мого серця, і я зрозуміла, хто такий Господь, що Він помер на хресті за мої гріхи і всі мої хвороби взяв на Себе. Радість прощення наповнила моє серце, і все моє життя змінилось! Ісус мене змінив фізично і духовно!

Після закінчення інституту працювала в одній з Рівненських шкіл психологом, викладала біблійні уроки в недільній школі при церкві.

2001 р. вийшла заміж і разом з чоловіком поїхала в Росію. Місіонерське життя було цікавим, складним і неповним. Чоловік виконував пастирське служіння в місті Лисково Нижегородської області. У нас народилося двоє дітей: Дмитрик та Іринка. Але 2004 р. несподівана смерть чоловіка змінила всі наші плани і все наше життя. Я повернулася в Україну і тривалий час ставила Господу одне-єдине запитання: «Якою є Твоя воля для нас надалі?..»

З 2006 р. працюю в корпорації «Братерство без кордонів — Україна». Бог дав цікаве служіння, вірних друзів, прекрасну роботу на християнському радіо. Мої дітки вже стали школярами і помічниками в усіх моїх справах, із задоволенням беруть участь в озвучуванні дитячих радіопередач. Ми разом славимо Господа й кожний день запитуємо Його: «Господи, якою є Твоя воля для нас надалі?..»

Алла Слесарева,

1961 р. н.,
освіта вища гуманітарна та
вища теологічна,
редактор і ведуча

Моя мрія — говорити про любов Ісуса Христа тим жінкам, які перебувають у місцях позбавлення волі та в реабілітаційних центрах.

Моє знайомство з Ісусом Христом відбулося восени 1995 р. На той час у моїй невеличкій домашній бібліотеці була єдина книжка, яку я ніяк не наважувалася взяти в руки — це Новий Завіт. Я здогадувалася, що в ній написано про Бога, але навіщо читати про Бога, якщо ще зі шкільних років усім відомо, що Його немає. Одного разу я таки розгорнула Євангеліє і вирішила подивитися, хто є його автором. На моє здивування, ніде не було вказано автора цієї книги. Я розпочала читати. І наступним моїм здивуванням було те, що я абсолютно не розуміла прочитаного. Так продовжувалося декілька днів, доки я не дійшла до фрази, зміст якої зрозуміла. Записана в Євангелії від Матвія, вона звучить так: «...буде там плач і скрегіт зубів». Я усвідомила, що десь у Всесвіті є жахливе місце, мабуть, це пекло, де вічно страждатимуть душі грішників, і в цьому страшному місці буду і я. Я втратила спокій. Подумки почала сперечатися з Богом: «Я звичайна людина, нічим не гірша від усіх інших учителів у нашій музичній школі!» Але страшна фраза знову ніби оживала в моїй свідомості. «Боже, невже в цьому жахливому місці буде мій син? Він ще дитина?! Невже я говорю до Бога??? Його ж не існує? А може?..»

Ніхто не міг дати відповіді на мої незчисленні запитання, і я знову вирішила читати Євангеліє. Розгорнула книгу навмання, і погляд упав на цю ж саму страшну фразу: «...буде там плач і скрегіт зубів». Тоді я не знала, що це речення записано в Євангелії аж сім разів! У наступні хвилини Бог дав мені пережити такий страх, від якого холонуло серце

та завмиralи думки. Тоді я вперше в житті схилилась на коліна і плакала, і молилась, як вміла, і благала Господа помилувати мене і всіх, хто дорогий моєму серцю, від жахливого пекла, де буде плач та скрегіт зубів. І Він почув!!! Він простив!!!

Його звати Ісус! Він мій Господь! Мій Спаситель! Визволитель моєї душі від пекла, від загибелі, від вічних мук!

Я читала Євангеліє вдень і вночі. Коли дізналася про страждання та смерть Сина Божого Ісуса Христа на Голгофському хресті, то зрозуміла, що якби я була єдиною грішницею на планеті, то й тоді Він пішов би на ці страждання, бо любить мене, я дорогоцінна для Нього, я Його творіння, Його дитина. Євангелія стала моїм життям, моєю піснею, моїми крилами...

Наступна фраза, через яку проговорив до мене Господь, була такою: «Віруй в Господа Ісуса, — і будеш спасений ти сам та твій дім» (Дії 16:31). О, яка радість! Бог обіцяє спасіння для мого дому. Я вирішила прийняти водне хрещення, і Господь привів мене у церкву «Святої Трійці».

Після покаяння Бог подарував мені дорогоцінний подарунок. Я чула спів ангелів і радісні хваління в небесах. Затамувавши подих я запитала: «Господи, що це?» Відповіддю були слова з Біблії: «Так само, кажу вам, радість буває в Божих ангелів за одного грішника, який кається» (Лк. 15:10).

Серце переповнене радістю,
Піснею в небо злітає душа,
Ісусе, за все Тобі дякую,
Покірно схиляюся біля хреста.

Оксана Павлюк,

1977 р. н.,
освіта вища педагогічна,
1998 р. закінчила Рівненський
економіко-гуманітарний
інститут,
кореспондент і ведуча

Я народилася в мальовничому селі Великі Межирічі Корецького району Рівненської області. Найяскравішими спогадами мого дитинства були часті хвороби й перебування в лікарні. Пригадую, як одного разу бабуся сказала мені: «Оксано, тобі може допомогти лише Бог. Потрібно помолитися». Ці слова, ніби зернята, глибоко запали в моє серце і дали надію. Пам'ятаю свої перші дитячі молитви, перші несміливі пошуки Бога.

Під час навчання в інституті мене запросили на євангелізаційне служіння. Дух Святий по-особливому торкнувся мого серця, і я зрозуміла, хто такий Господь, що Він помер на хресті за мої гріхи і всі мої хвороби взяв на Себе. Радість прощення наповнила моє серце, і все моє життя змінилось! Ісус мене змінив фізично і духовно!

Після закінчення інституту працювала в одній з Рівненських шкіл психологом, викладала біблійні уроки в недільній школі при церкві.

Богдан Баборецький,

1974 р. н.,
освіта вища, закінчив факультет
музичної творчості Рівненського
державного гуманітарного
університету,
звукооператор

Народився і виріс я у християнській сім'ї. З дитинства відвідував церкву, мав друзів-християн, але особистої зустрічі з Богом не мав. На одному з євангелізаційних служінь, добре пам'ятаю цю дату — 22 липня 1990 р., Господь торкнувся мого серця через проповідь Віктора Гамма. Після покаяння відчув велику радість, і відразу захотілося поділитися нею з іншими людьми, розповісти їм про Бога. Оскільки я мав музичну освіту, ми з друзями створили вокально-інструментальний гурт і славили Господа музикою і співом на богослужіннях. На все життя запам'яталося мені моє перше особисте євангелізаційне служіння, це було 1991 р. у школі-інтернаті с. Верба Рівненської обл.: ми роздавали дітям Біблії з малюнками, співали, проповідували. І саме там я відчув поклик до музичного служіння на ниві Господній. Відтоді у складі різних музичних гуртів («Маран-Афа», «Вічність», «Склея») побував у ба-

гатьох містах і селах України, звіщаючи Добру вістку про спасіння в Ісусі Христі. Мій улюблений вірш з Біблії: «І проповідана буде ця Євангелія Царства по цілому світові, на свідоцтво народам усім» (Мт. 24:14).

Нині беру участь у розповсюдженні євангельської звітки через масмедіа, зокрема, радіопрограми «Добра новина», «Віра, надія, любов», «Зерна правди».

Моя дружина Люба в усьому поділяє мої погляди і завжди підтримує в служінні. У нас ростуть двоє синів: Андрій і Тимофій.

Радіопередача

«Яким є Бог»

Частина 1

ВЕДУЧА 1. Любі хлопчики й дівчатка, у своїх листах ви ставите багато цікавих запитань. Взагалі, дитинство — це прекрасна пора в житті кожної людини, і найяскравішою особливістю дитинства є допитливість, бажання знати про все. На ваші запитання щодня дають відповіді батьки, учителі, старші друзі. І нашу сьогоднішню радіопередачу розпочинаємо з найпоширенішого запитання, яке хвилює багатьох дітей.

ДОНЬКА. Я дуже хочу, люба мамо, Почути відповідь від тебе, Скажи, ким створені над нами Зірки, що світять в синім небі?

Хто снігом землю покриває,
Страшні здіймає буревії,
Хто в лісі квіти доглядає,
Гриби і ягоди хто сіє?

Траву хто скроплює росою,
Хто на землі життя дарує,
Річки наповнює водою
І мудро Всесвітом керує?

МАМА. Так, мало хто на ці питання Сьогодні відповіді знає, І тільки лиш Святе Писання На кожне з них відповідає.

Вже перша Біблії сторінка Про мудрість Божу сповістила,
Що кожну квітку і травинку Рука Господня сотворила.

Ним сонце створене і зорі,
Що усміхаються над нами,
Здіймає бурі Він на морі,
Керує грізними вітрами.

Снігами землю покриває,
А влітку — зрошує росою,
Дощами щедро напуває,
Вкриває квітами весною.

Це за Його могутнім Словом На всій землі життя існує,
Так гармонійно і чудово Весна тепло своє дарує.

Цвітуть сади, пташки співають Високо десь під небесами,
Про велич Божу сповіщають Своїми дивними піснями.

Він — Бог, і кожному творінню Для зросту силу посилає,
Тому Його благословенню Границі і кінця немає.

Він Цар царів, Творець могутній,
І є володарем Він всього.

Кругом і всюди Він присутній.
Ми всі вклоняємося Богу.

ДОНЬКА. І ще я хочу запитати,
Бо це чогось мене тривожить,
Хто міг життя людині дати?
Що нам говорить Слово Боже?

МАМА. Скажу тобі я, доню мила,
Ти розумієш все чудово,
Велика є Господня сила,
Він все створив єдиним Словом.

Тепер святі простори неба
Він хоче кожному відкрити,
Йому повірити лиш треба
І справедливо в світі жити.

Господь Володарем є всього,
Йому подібного немає,
Його, Спасителя і Бога,
Безмежний Всесвіт прославляє!

ВЕДУЧА 1. Таємниці життя хвилюють дорослих і малих, багатих і бідних, знатних і простих. Ні один мудрець на світі донині не може дати вичерпної відповіді на ці запитання. Лише Біблія — єдина Книга, автором якої є Дух Святий, відкриває людям правду про Бога та Його творіння.

ХЛОПЧИК. А яким є Бог?

ВЕДУЧА 1. Бог великий і прекрасний настільки, що ми ніколи не зможемо знати про Нього все. Але Бог дав людям Книгу, яка розповідає про Нього рівно стільки, скільки нам необхідно знати для свого спасіння. Ця Книга називається Біблія. З її найперших сторінок ми дізнаємося про те, що Бог створив Всесвіт. Сонце, місяць і незліченну кількість зірок, що світять у нічному небі, усе створив Бог. І єдиним інструментом у процесі творіння було Його Слово.

ВЕДУЧИЙ. «Споконвіку було Слово, і Слово було у Бога, і Слово було Бог. Воно було споконвіку в Бога. Усе через Нього сталось, і без Нього ніщо не сталось, що сталось».

ВЕДУЧА 2. Бог завжди був, є і буде вічно. Єдиний, Хто має безсмертя і живе в неприступному світлі. І цей світ Бог створив силою Свого Слова. Бог — єдиний Творець усього видимого і невидимого. Тільки в Ньому існує життя.

ДІВЧИНКА. Невже Бог усе створив Сам? І ніхто Йому не допомагав?

ХЛОПЧИК. Я думаю, що ще нікого й не було. І хто ж зміг би Богу допомогти?

ВЕДУЧА 1. О, дорогі діти, ми вдячні вам за те, що ви допомагаєте нам провести сьогоднішню радіопередачу. Але Бог ніколи не потребує нічиєї допомоги. Бог Всемогутній! Це означає, що Бог має всю владу на небі й на землі. Він може зробити все! Для Бога не існує ніяких труднощів. Всі Його задуми прекрасні, досконалі й вічні. Він творить з любов'ю та добрими намірами для всіх.

ДІВЧИНКА. А Бога можна побачити?

ВЕДУЧА 1. Діти, Бог є Дух. І побачити Бога неможливо. Бог — духовна Особа. Він не має тіла й тому невидимий.

Але людям не потрібно бачити Бога. Прекрасним є те, що ми можемо Бога пізнавати й любити. Коли ми пізнаємо Бога, то набуваємо віру в Нього і з радістю поклоняємося Йому як Єдиному Небесному Отцю.

ХЛОПЧИК. Я ніколи не думав, що про Бога можна так багато дізнатися нового та цікавого.

ВЕДУЧА 1. Так. Я згідна з тобою. Взагалі, Бог дав людям життя для того, щоб вони пізнавали Його волю, щоб прославляли Його і щоб у вічності були разом з Ним. Отож, дорогі діти, пізнаваймо Бога!

ВЕДУЧА 2. Діти, а чи знаєте ви, що Бог є Прославлений?

ДІВЧИНКА. Я ніколи не чула такого слова. Що воно означає?

ВЕДУЧА 2. Це означає, що Божа слава настільки світла, сяюча і прекрасна, що ми ніколи не наважились би дивитись на Нього. Діти, ви дивились коли-небудь на сонце? На яскраве сонце не може дивитись людина, тому що воно засліплює нам очі. Якби ми наважилися довго дивитись на сонце, то втратили б зір. А Божа слава набагато величніша та яскравіша, ніж сонячне світло. Ось чому ми не можемо бачити Бога.

ВЕДУЧА 1. У Біблії згадується про одного чоловіка, який бачив Славу Божу. Його звали Мойсей. Це був великий пророк, який вивів ізраїльський народ з єгипетського полону. Бог неодноразово говорив із ним. Одного разу Мойсей попросив Бога, щоб Він явив йому Свою Славу. Бог явив йому Свою Славу на високій горі. Після такої зустрічі лице Мойсея сяяло, як сонце. Коли Мойсей спустився з гори, то ніхто з людей не міг дивитися на нього. Люди полякалися, і Мойсей став закривати своє обличчя покривалом.

ХЛОПЧИК. Яка дивна історія. А в небі ми зможемо бачити Бога в усій Його Славі?

ВЕДУЧА 1. У Євангелії написано, що на небесах спасенні народи будуть вічно славити Бога й побачать Його лице. І ночі там не буде, і сонця не буде, а Сам Господь Бог освітить усе. І всі святі царюватимуть вічно!

ДІВЧИНКА. А що означає слово «святий»?

ВЕДУЧА 2. Святий — це значить чистий, бездоганний, відділений від усякого гріха. Бог є Святий. Одного разу пророк Ісая бачив видіння, подібне до сну. Він бачив небо і престол Бога. Навколо Божого престолу було багато ангелів. Вони прославляли Бога такими словами: «Свят, свят, свят, Господь Саваот, уся земля повна слави Його!». Бог Святий, і в небі будуть тільки святі люди, які покалялись у своїх гріхах перед Сином Божим Ісусом Христом, Який є Спасителем для всього людства.

ВЕДУЧА 1. Дорогі діти, наш ефірний час підходить до закінчення. У наступних радіопередачах ми продовжимо розповідь про те, яким є Бог. Будьте благословенними, наші улюблені юні слухачі.

Частина 2

ВЕДУЧА 1. Шановні слухачі, вас вітає дитяча християнська радіопередача «Зерна правди».

Коли вранці природа проснеться
Й сонце кидає перше проміння,
Пісня слави до неба несеться,
Це Творця величає творіння.

Кожна квіточка, кожна стеблина
Славить зранку ще Господа свого,
Подивися уважно, людино,
Чи не бачиш в природі ти Бога?

Хто поля оживляє росою,
Хто наказує зорям світити,
Хто річки наповняє водою,
А пшениці велить колоситись?

За чийм-то, скажіть, повелінням
Чорні хмари несуться вітрами,
Гріє сонечко теплим промінням,
Усміхається місяць над нами?

Хто створив це все так гармонійно,
Всім навколишнім світом керує?
Пам'ятайте, завжди і постійно
Про Творця нам природа свідкує.

Як хто Бога побачити хоче,
Ви далеко Його не шукайте,
Підніміть до небес ваші очі
І на Боже творіння погляньте.

Нескінченні небесні простори,
Сяйво зір, як природа дримає,
Океани, планети і гори, —
Все про мудрість Господню звіщає.

Він Творцем і початком є всього,
Все навколо про Нього свідкує.
Якщо, друже, не бачиш ти Бога,
Не кажи, що Його не існує.

ВЕДУЧА 2. Діти, у сьогоднішній радіопередачі ми продовжуємо розповідь про те, яким є Бог. У попередній передачі ми говорили, що Бог Всемогутній, Святий, Прославлений, Бог є Дух.

А ще Біблія стверджує, що Бог є Любов.

Бог є Єдиним Всевишнім Правителем усього видимого та невидимого з усією владою і славою. Він знає і любить кожну людину на нашій планеті, бо любов є сутністю Бога.

ДІВЧИНКА. А як я можу знати, що Бог мене любить?

ВЕДУЧА 2. У Біблії є чимало прикладів, які свідчать про те, що Бог нас любить. У Книзі пророка Єремії записані такі слова: «Я вічним коханням тебе покохав...» А в Посланні до римлян зазначено, що «Бог доводить Свою любов тим, що Христос умер за нас, коли ми ще були грішниками».

Багато людей не можуть прийняти Божої любові, бо відчують себе грішними. Бог ненавидить гріх, але Він не має ненависті до людей. Навпаки, Бог любить нас!

Він любить так сильно, що вказав дорогу для прощення наших гріхів. У Євангелії від Івана записані слова, які називають золотим віршем Біблії: «Бо так Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, але мав життя вічне».

Цей вірш говорить про те, що Бог любить тебе і мене так сильно, що віддав Свого єдиного Сина на смерть за наші гріхи. Коли ми повіримо в Христа і приймемо Його як особистого Спасителя, то Бог прощає нам всі гріхи і називає Своїми дітьми. Отож, любов Божа приймається вірою.

ХЛОПЧИК. Я думаю, що вже дуже багато знаю про Бога.

ВЕДУЧА 1. Людям неможливо знати все про Бога. Він незбагненний для нашого розуму. Ось послухайте, що записано в Книзі пророка Ісаї: «Я перший, і Я останній, і Бога немає, окрім Мене».

У Біблії також говориться, що Бог Триєдиний. Вічний Бог існує у трьох особах — Отець, Син і Святий Дух.

Бог-Отець — на небесах.

Бог-Син — це Господь Ісус. Він прийшов немовлям у наш світ і прожив 33 роки. Помер на хресті за гріхи всіх людей. Був похований, але воскрес із мертвих на третій день і вознісся на небеса. Він наш Спаситель.

Бог-Дух Святий рівний Отцю і Сину у владі і славі. Він є Утішителем для всіх християн.

ХЛОПЧИК. Я ніколи не чув про те, що Дух Святий є Утішителем і Богом.

ВЕДУЧА 1. Діти, я думаю, що ви ще багато цікавого дізнаєтеся про Бога в сьогоднішній радіопередачі. Чи знаєте ви про те, що Бог є Всюдиприсутній?

ДІТИ (разом). Ні.

ВЕДУЧА 1. А зараз уважно подивіться навколо себе. Ви побачили Бога?

ДІТИ (разом). Ні.

ВЕДУЧА 1. Так. Бачити лице Бога ми не можемо, але Він присутній із нами. І в цей самий момент Він присутній також на іншій стороні землі й на небесах, що над нами.

Оскільки ми людські істоти й маємо тіла, то ми можемо перебувати лише в конкретному місці в певний час. А Бог є Дух, Він може існувати скрізь в одну і ту ж мить. Бог сказав: «Чи Я неба і землі не наповнюю?» Отож, Бог є Всюдиприсутній.

ХЛОПЧИК. Як цікаво!

ДІВЧИНКА. Я ще знаю, що Бог є Вічний.

ВЕДУЧА 2. Правильно. А що означає слово «вічний»?

ДІВЧИНКА. Я думаю, що вічний означає те, що Бог завжди був, є і буде вічно. Тобто Він не має початку і не має кінця. Ніколи не було такого часу, коли б Бог не існував.

ВЕДУЧА 2. І ніколи не буде такого часу, коли Бог припинить Своє існування. Він необмежений у часі й необмежений у просторі. Він Вічний. У Біблії написано так: «...від віку й довіку — Ти Бог!»

ВЕДУЧА 1. Розумом це не збагнути, Думкою не охопити — Вірити і славити! Славити й любити!

Всі слова Твої правдиві,
Всі діла Твої святі,
Все Твоє творіння чудне,
Ім'я славне навіки.

ДІВЧИНКА. Чому небо зоряне красою дзвенить?

ХЛОПЧИК. Чому соловейко до ранку не спить?

ВЕДУЧА 2. Чому ми душею прагнемо в небо?
І більшого щастя в житті нам не треба?

ВЕДУЧА 1. Бо зоряне небо — то велич Творця!
Бо спів соловейка — то пісня-хвала.
Як ваша душа затріпочеться знов —
То кличе до неба Господня любов!

ВЕДУЧА 1. Отож, діти, ви запам'ятали, яким є Бог?

ХЛОПЧИК. Так. Бог є Святий і Вічний.

ДІВЧИНКА. Бог є Творець Всесвіту. Бог Всемогутній і Бог є любов.

ВЕДУЧА 1. Бог є Всюдиприсутній і Прославлений.

ВЕДУЧА 2. Бог є Триєдиний, Всезнаючий, Праведний, Незмінний, Люблячий та Добрий Небесний Отець.

Частина 3

ХЛОПЧИК. Любі хлопчики й дівчатка,
І великі, і маленькі,
І веселі, і сумненькі,
«Зерна правди» закликає всіх дітей,
Щоб навчити, як у світі треба жити.
Як любити ворогів,

Завжди слухати батьків,
Як стареньким помагати,
Вчителів як шанувати,
Бути добрим, не лінивим,
Задоволеним й щасливим.

ДІВЧИНКА. Щоб у житті усе це мати,
Треба більш про Бога знати!

ВЕДУЧА 1. Отож, дорогі діти, для того щоб ви ще більше дізналися про характер Бога, у сьогоднішній радіопередачі «Зерна правди» прозвучить продовження теми «Яким є Бог». З попередніх передач ви вже багато дізнались цікавого про сутність Бога. Але, шановні слухачі, насправді, ця тема невичерпна. Тому наші юні радіоведучі нагадують вам основні істини з попередніх передач, а потім ви познайомитеся з новими якостями Всемогутнього Бога.

ХЛОПЧИК. Бог є Вічний і Святий,
Бог Незмінний й Праведний,
Бог є Добрий наш Отець,
Бог є Всесвіту Творець.

ДІВЧИНКА. Бог — Любов,
Бог — Дух,
Бог — Син,
Триєдиний Властелин!

ХЛОПЧИК. Бог Прославлений і Вірний,
Будь завжди Йому покірний.
Він прощає, Він спасає
І до неба закликає!

ВЕДУЧА 2. А ще Бог є Всезнаючий. Це означає, що Бог знає про все, що колись відбулось. Також Він знає все, що відбудеться в майбутньому. Господь сказав про Себе так: «...Я Бог, і немає більш Бога, й нікого, як Я, що звіщає кінець від початку...»

Учені кажуть нам, що на небі мільйони зірок і ніхто не може їх порахувати, а Бог навіть має ім'я для кожної зірки, так написано в Біблії: «Виразовує Він число зорям і кожній з них дає ймення».

Бог постійно бачить усіх людей на землі. Він знає кожну таємницю, навіть усі наші думки. Бог сказав: «...і наміри вашого духа — Я знаю». Деякі речі ми вважаємо неважливими або дріб'язковими, але й про них усе знає Бог. Він знає вагу всіх піщинок на нашій планеті. Він знає, де ти живеш, знає, що ти робиш кожен день, знає про тебе все. Господь знає навіть, скільки волосся на твоїй голові! Йому відомі всі твої турботи. Він любить тебе і завжди має час для спілкування з тобою.

ВЕДУЧА 1. Бог Добрий, Праведний, Вірний і Справедливий. Бог добрий до всіх людей. Він добрий навіть до тих, хто не любить Його, адже посилає дощ і на злих, і на праведних. Дає гарний урожай навіть тим, хто ніколи не дякує Йому за їжу. «Дякуйте Господу, — добрий-бо Він і навіки Його милосердя...»

Усі Свої справи Бог завжди робить досконало. У Нього не буває помилок. Бог завжди дотримує Свого слова. Він не може зробити вигляд, ніби щось не помічає або про щось не знає. Він ніколи нічого не забуває і все, що обіцяв, — виконує.

Ось чому ми повинні завжди вірити тому, що написано в Біблії, бо це — Слово Боже. Однією з характерних ознак Бога є те, що Він Незмінний. Він завжди однаковий. Бог завжди Святий, Праведний і сповнений любові до всього, що Він створив.

ВЕДУЧА 2. Діти, а зараз ми пропонуємо вам послухати оповідання «Обгорілий дуб». Воно описує правдиву життєву історію, яка трапилася в одному мальовничому селі під Києвом. Це оповідання допоможе вам ще краще зрозуміти, яким є наш Бог.

ВЕДУЧА 1. У невеличкому селі під Києвом живе вдома з трьома дітками. Біля їхньої хати ростуть високі вічнозелені сосни, а на сусідньому подвір'ї стоїть старий обгорілий дуб. Усім жителям села він завжди нагадує про милість Всемогутнього Бога.

Це сталося кілька років тому, однієї осінньої ночі. Після робочого дня люди готувалися до відпочинку. Тітка Світлана покликала трьох своїх дітей на вечірню молитву. Діти слухняно схилюлись на коліна, подякували Богу за всі благословення прожитого дня та й полягали спати. Тихий вечір не передвіщав ніякої біди. Тільки величезний дуб на подвір'ї сусідки Галини тривожно шумів своєю могутньою кроною. То в одній, то в іншій хаті почало гаснути світло. Село спочивало.

А небо, тим часом, затягли густі чорні хмари. Зірвався сильний вітер, і раптом пролунав страшний грім...

Тітка Світлана миттю схопилася з ліжка, підбігла до вікна і, забувши, що в хаті сплять діти, закричала:

Т. Світлана. Пожежа! Горить! Ой! Рятуйте! Горить Галинина хата!

ВЕДУЧА 1. Сну як не було. Через декілька хвилин усі повибігали на свої подвір'я. Вогонь не вщухав, і ніхто з присутніх не міг його погасити. Він палахкотів дедалі дужче, ось-ось міг перекинутися на дерев'яну стайню та будинок сусіда Василя, який жив поруч.

Хтось із сусідів викликав пожежників. Але пожежна машина чомусь довго не приїздила. Люди безпомічно поопускали руки і чекали найстрашнішого. Раптом увагу односельчан привернув гучний голос удовиці Світлани. Вона стояла посеред свого двору з високо піднятими руками до неба і щосили молилась до Бога. Перелякані діти обступили матір і приєдналися до її палкої молитви.

Т. Світлана. Господи! Порятуй нас! Боже, Ти Всемогутній! Зупини вогонь! Господи, Ти Милосердний! Збережи моїх сусідів!

ВЕДУЧА 1. Дитячі вуста також не мовчали. Якось несміливо, але все ж Світланину молитву підтримали на кожному подвір'ї. Люди просили милості у Всемогутнього Бога.

І раптом сталося диво. Полум'я пішло стовпом у небо. Воно тільки зачепило старого дуба й погасло. Коли приїхали пожежники, то здивувалися, що вогонь не перекинувся на інші хати.

ПОЖЕЖНИК. Це справжнє диво! При такому вітрі вогонь міг знищити не одну хату. Ніби його щось зупинило.

ВЕДУЧА 1. А Світлана обхопила дітей і дякувала Господу за почуту молитву і за вчасну допомогу та милість

Мета громадської благодійної організації корпорації «Братерство без кордонів — Україна» — задовольняти матеріальні, духовні, освітні й емоційні потреби дітей в інтернатах та бідних, багатодітних сімей в Україні. Діяльність організації, розпочата наприкінці 80-х рр. минулого століття, нині поширюється на п'ять областей України: Волинську, Рівненську, Хмельницьку, Тернопільську та Житомирську.

Головні напрями служіння:

1. Програма «Турбота про дитину» включає в себе фізичну, емоційну, духовну та освітню допомогу дітям, які проживають у школах-інтернатах, та дітям із багатодітних сімей. Для реалізації цього завдання існують сім форм-проектів:

- Християнське радіо.
- «Допомога мамі і дитині».
- Християнський театр.
- Стипендія на навчання.
- Біблійний кореспондентський курс.

Всемогутнього Бога! Село раділо. Страшна біда обминула їх. Бог відвернув нещастя. Слава Йому!

Сумував тільки обгорілий дуб. Він і сьогодні стоїть, неначе пам'ятник, нагадуючи про ту страшну ніч і про Всемогутність Доброго Бога.

ВЕДУЧА 2. Дорогі діти, упродовж трьох передач ми розповідали вам про те, яким є Бог. Сподіваємось, що ви багато дізнались нового й цікавого про Його характер. Вивчайте Боже Слово, пізнавайте Господа на всіх своїх шляхах, навчайтеся розпізнавати волю Божу у своєму житті, і Господні благословення супроводжуватимуть вас повсякчас.

Господніх імен не злічити —
Він мудрий, величний Творець, —
Святий Всемогутній Спаситель,
Над нами всевладний Отець.

Для вірних Твердиня і Пастир,
Ревнитель для злих ворогів,
Він Істинний і Милосердний,
Надія у імені тім.

Він Бог сироти і вдовиці,
Діла Його чудні й святі,
Він вірний Своїм обітницям,
Немає неправди у Нім.

Господь наша сила і слава,
Він вежа спасіння для нас,
Він наше майбутнє і спадок —
Хвалімо Його повсякчас!

ВЕДУЧА 1. Шановні радіослухачі, на цьому наша передача закінчується і ми прощаємося з вами до наступних зустрічей в ефірі. Нехай Господь береже вас на всіх ваших дорогах, нехай милість Божа супроводжує вас кожний день. Будьте благословенними, наші улюблені юні слухачі!

Дитяча християнська радіопередача «Зерна правди» виходить за сприянням міжнародної корпорації «Братерство без кордонів — Україна»

Наша адреса: 33025, м. Рівне, вул. Севастопольська, 45.

Над передачею працювали: Алла Слесарева, Оксана Павлюк, Богдан Баборецький та Вадим Лобков.

ДИСК ІЗ ЗАПИСОМ РАДІОПЕРЕДАЧ можна придбати, звернувшись до редакції.

- Дитячі табори.
- Профтехосвітній проект.

2. Програма «Міжнародне спасіння дитини» спрямована на покращення умов проживання дітей у школах-інтернатах. Допомога надається 52 школам-інтернатам Західної України.

3. Програма «Сім'я — сім'ї» покликана допомогти вийти з кризи нужденним та багатодітним сім'ям, створивши необхідні умови для їхнього самодостатнього життя в майбутньому.

Усі програми об'єднані не лише задоволенням чи вирішенням матеріальних проблем знедолених верств населення, але й турботою про їхнє емоційне здоров'я та духовний розвиток.

Директор організації — Микола Петрович Богданець.

Віра і наука

Частина 14

Продовження, початок див. №№ 3–4/2008, 1–4/2009, 1–3/2010, 1–4/2011.

ДУША (продовження)

Пам'ять

Психологічний процес, за якого людина здатна фіксувати в мозку (запам'ятовувати), зберігати й відтворювати в потрібний момент раніше закладену інформацію чи минулий досвід, називають пам'яттю. Феномен пам'яті включає три факти:

- ♦ короткий ряд інформації легше запам'ятати, ніж довгий; це означає, що інформація в нас зберігається за іншим принципом, ніж у комп'ютері чи на магнітній плівці;
- ♦ ми запам'ятовуємо не тільки подробиці, скільки зміст чи загальні положення;
- ♦ досліджено, що все, з чим людина стикалась у житті, залишає свій слід у мозку, так звані «пам'ятні сліди».

Учені розрізняють чотири види пам'яті:

- 1) моторну — це запам'ятовування і відтворення рухів;
- 2) емоційну — це пам'ять почуттів;
- 3) образну — це збереження в пам'яті та відтворення колись сприйнятого життєво важливого об'єкта за допомогою слуху, зору, смаку, нюху чи дотику;
- 4) змістову пам'ять (словесно-логічну) — це пам'ять прочитаних або почутих думок у словесній формі.

Звичайно, різні види пам'яті тісно пов'язані між собою і ніколи не «працюють» ізольовано.

Кажуть, що пам'ять — це здатність не тільки до запам'ятовування, але й до забування. Адже якби в мозку зберігалась абсолютно вся інформація, то нервові мережі мозку виявились би настільки перевантаженими, що він не зміг би відокремлювати головне від другорядного, і тоді людина не змогла б успішно діяти.

Досліджуючи пам'ять, учені виявили, що пам'ять у пізнавальній сфері особистості займає особливе місце й має низку феноменальних особливостей, зокрема:

- ♦ її походження невідоме;
- ♦ для неї характерне асоціативне і смислове запам'ятовування (відтворення);
- ♦ можна виділити мимовільну й довільну, а також безпосередню та опосередковану пам'ять;
- ♦ вона залежить від практичної діяльності людини та поставленого завдання;
- ♦ дії запам'ятовуються краще, ніж думки, а серед дій краще запам'ятовуються ті, що пов'язані з подоланням труднощів;
- ♦ пам'ять може бути короткочасною, довготривалою та оперативною.

Остаточного пояснення механізмів пам'яті вчені до цього часу дати не можуть, бо відкриті закономірності ставлять нові проблеми та питання.

Процеси пам'яті носять індивідуальний характер: одна група людей має відмінності у продуктивності заучування (швидкість, міцність, точність у запам'ятовуванні та готовність до відтворення інформації), друга — має відмінності типів пам'яті (зокрема, пам'ять слухова чи рухова).

Цікаво, що О. С. Пушкін міг прочитати напам'ять довгий вірш, написаний іншим автором, після дворазового його прочитання, а В. А. Моцарт міг запам'ятати складний музичний твір після одного прослуховування.

Уява

Людина — істота дійова, творча. Вона не тільки сприймає і пізнає світ, але й здатна його змінювати. Але щоб здійснити це на практиці, потрібно спершу перетворити його подумки. Цю потребу задовольняє уява людини, яка дає людині можливість виходити за межі реального світу, перемішувати речі й події в майбутнє чи минуле тощо. Образи, якими оперує людина, не обмежуються відтворенням того, що було безпосередньо сприйнято. В образах може постати й те, чого взагалі не було, і більш того, чого саме в такій конкретній формі в дійсності й бути не може. Отже, головною характеристикою уяви є перетворення. Уява слугує основою створення нових предметів; вона може регулювати емоційний стан людини; може формувати внутрішній план дій («в умі»), а також дає можливість планувати й програмувати діяльність, оцінювати правильність і реалізацію відповідних програм.

За допомогою уяви людина може керувати багатьма психофізіологічними станами чи вольовим шляхом впливати на органічні процеси: змінювати ритміку дихання, частоту пульсу, кров'яний тиск, температуру тіла тощо. Ці факти лежать в основі аутотренінгу, який широко використовується для саморегуляції. Уява може бути тільки в людині. Чим багатший досвід людини, тим більшим є на-

Фото Алли Смаль

явний в уяві матеріал і тим багатшою є її уява. Однак часто сприймання дійсності під впливом почуттів, бажань, симпатій чи антипатій так перетворюється уявою, що бажане видається за дійсне.

При цьому реальні властивості предмета нібито затушовуються або, навпаки, можуть призвести до глибшого пізнання дійсності. Інколи можна спостерігати зворотний вплив уяви на наші почуття, навіть коли витвір уяви не відповідає реальності (наприклад, почуття страху в темряві під впливом кінофільму чи книги).

Отже, уява — не абстрактна психічна функція, а закономірний прояв свідомої діяльності людини. Відомо, що в деяких людей після міркувань про муки, яких зазнав Ісус Христос на хресті, з'являлись знаки розп'яття (або стигмат) на долонях рук і ступнях ніг у вигляді синців та вразок. У Московському інституті психології досліджували людину, яка мала феноменальну яскравість образів. При уяві, що її права рука лежить на гарячій плиті, датчики фіксували підвищення температури правої руки на 2°C. Вона могла знизити температуру лівої руки на 1,5°C, уявивши, що вона нею тримає шматок льоду. Так само легко вона могла прискорювати і сповільнювати ритм роботи серця, витримувати видалення зуба без наркозу тощо.

Сон

Наслідком функціонування апарату уяви є сновидіння. У процесі сну взаємодія між корою, підкіркою та нижчими відділами центральної нервової системи змінюється-послаблюється і навіть зникає контроль кори головного мозку над функціями нижчих відділів. Але їх справжня роль у житті людини до цього часу наукою не встановлена.

Сон — це періодичний стан організму людини, який характеризується виключенням свідомості й зниженням здатності нервової системи відповідати на зовнішні подразники. Сон не є однорідним і в ньому виділяють п'ять фаз: чотири фази «повільного сну» тривалістю 60–90 хв. і «швидкий сон» тривалістю 20–30 хв. Сновидіння, які виникають під час сну, мають матеріальну основу і є результатом психофізіологічних процесів мозку, хоча ні заперечити, ні пояснити так звані віщі сні вчені до цього часу також не можуть.

Сон відновлює обмінні процеси, усуває інформаційні перевантаження, оберігає нервові клітини від функціонального виснаження і руйнування, відновлює працездатність організму та структуру клітин. Але існують також розлади сну, які по-різному проявляються. Лікарі всього світу називали медичним дивом 77-річного шведа Олафа Ериксона, який не спав понад 46 років. Вважають, що причиною цього була важка форма грипу, на яку він захворів у 1919 р. і яка викликала деякі ускладнення мозку. Американка Патриція Магуїра проспала 18 років, а норвежка Августа Лангард спала з 1919 по 1941 р. За цей час її обличчя не змінилось, та коли вона прокинулася, почала дуже швидко старіти. І. П. Павлов у 1918 р. спостерігав за хворим Качалкіним, який безперервно спав з 1896 р. Коли він прокинувся, то розповів, що розумів і пам'ятає всі події, які відбувались навколо нього, але від слабкості не міг прокинутись. Цей випадок Павлов пояснив глибоким гальмуванням рухових ділянок мозку, тоді як інші ділянки не були загальмовані. Подібний стан називають летаргічним сном. Під час тривалого недосипання порушуються психічні функції, виникає неточне сприйняття зовнішніх об'єктів (ілюзії) чи навіть виникають в уяві людини неіснуючі об'єкти (галюцинації), може виникати надзвичайно небезпечне явище, під час якого людина засинає тільки

на 1–3 секунди — мікросон. Особливо небезпечний мікросон для людей, діяльність яких пов'язана з увагою та швидкістю, зокрема для водіїв.

Гіпноз — це частковий сон, бо загальмовується не вся кора головного мозку, залишаються збудженими окремі осередки — так звані «сторожові пункти», через які забезпечується зв'язок з гіпнотизером, команди якого не аналізуються іншими центрами мозку. Першу спробу пояснити гіпноз зробив австрійський лікар Франц Антон Месмер ще 1779 р.

Для більшості людей нормальний сон триває 7–8 годин. Але є люди, для яких нормальним є сон 3–4 години на добу (серед них були Наполеон, Черчілль, Едісон та ін.). Тривалість і якість сну в нормі зумовлена спадково. Крім того, вчені вважають, що сон здоровий і відновлює сили організму не тоді, коли треба спати («бо ніч уже»), а тоді, коли людина хоче спати; просинається не тоді, коли треба вже вставати, а тоді, коли виспалась.

Фото Віри Муляр

Темперамент

Індивідуальні особливості психіки спостерігаються у людини ще до того, як вона стане особистістю, тобто ще в ранньому дитинстві. Ці особливості в майбутньому переростають у темперамент, який виявляється у людини за різних обставин (у розмові чи ході, у праці чи відпочинку тощо). Слово temperament означає «належне співвідношення частин». Творцем вчення про темперамент вважають давньогрецького лікаря Гіппократа (460–377 рр. до Р. Х.), який стверджував, що люди відрізняються співвідношенням чотирьох основних «соків» організму — крові, флегми, жовтої та чорної жовчі. Клавдій Гален (II ст. до Р. Х.) відповідно до цього вчення розробив першу класифікацію темпераментів, якою користуються і нині: сангвініки (від лат. «сангвініс» — кров, життєва сила), флегматики (від гр. «флегма» — слиз), холерики (від гр. «холе» — жовч) і меланхоліки (від гр. «мелайне холе» — чорна жовч). Тип нервової системи людини є вродженим і складає основу психічної діяльності людини, її темпераменту, має вплив на швидкість формування тих чи інших рис характеру. З усіх тканин, що входять до складу людського тіла, нервова система найближче пов'язана з тими душевними особливостями, якими характеризуються різні темпераменти. Темпераменти людей — це своєрідна спроба вчених (і теперішніх, і давніх) класифікувати індивідуальні особливості людей (за рідиними організму, за гормональними системами, за будовою тіла, за генети-

кою, за типами вищої нервової діяльності тощо). Але жодна із теорій не здатна пояснити, чому ми такі різні.

Характер

Якщо темперамент людини вроджений, то її характер формується все її життя. Слово «характер» походить від грецького слова *character*, яке означає «печать», «чеканка». Спочатку під характером розуміли сукупність прикмет, ознак, які відрізняють одну людину від іншої. Пізніше до характеру людини стали включати такі риси, які характеризують властиві лише їй спосіб дій та поведінку в суспільстві. Основними особливостями характеру є ставлення до роботи, переконання, а також вольові якості. Найбільш давньою спробою пояснити характер людини є гороскопи. Однак різні гороскопи по-різному описують характери людей, народжених під одним знаком (зокрема, китайський та японський).

Популярними є спроби пояснити характер людини її іменем, зовнішнім виглядом (конфігурація черепа, форма носа, довжина пальців, міміка, очі, положення тіла тощо).

Фото Віри Муляр

Багату історію має й інше вчення про характер — хіромантия, тобто система передбачення рис характеру та долі людини за рельєфом її долонь. Так, було доведено, що формування візерунка долоні кожної людини, як і розвиток мозку, відбувається на 3–4-му місяці внутрішньоутробного розвитку і зумовлене впливом генного набору батьків та хромосомними відхиленнями плоду. Однак жодного наукового підтвердження того, що характер людини залежить від будови її тіла чи кольору очей немає. Такий зв'язок простежується в художніх творах. Століттями накопичувалися відомості про зв'язок характеру з особливостями почерку. На сьогодні можна говорити лише про залежність почерку від емоційного стану людини, а також використовувати певні специфічні особливості почерку для діагностики деяких психічних захворювань.

Найоб'єктивніші дані про характер людини дає її свідома поведінка, її вчинки в певній ситуації. Хоча характер і розвивається на основі темпераменту, однак темперамент не визначає «змісту» характеру (тобто, у людей з однаковими темпераментами можуть бути абсолютно протилежні риси характеру). У людей зі сформованим характером темперамент перестає бути самостійною формою вияву особистості, а виявляється у певному емоційному забарвленні рис характеру.

Характер формується залежно від світогляду, переконань і звичок моральної поведінки, які виробляє в собі людина; від справ і вчинків, які вона здійснює; від усієї її свідомої діяльності. Таке самовиховання характеру передбачає, що людина здатна звільнитися від надмірної самооцінки, побачити свої недоліки або почати роботу над тими рисами характеру, які вона хотіла б виробити в собі. Тут має значення наслідування: докладаючи зусиль і з допомогою Духа Святого, ми можемо формувати в собі риси характеру Ісуса Христа.

Особистість

Індивід (від лат. *individum* — неподільне) — це окремий представник людського роду в єдності його набутих та вроджених особливостей, носій індивідуально своєрідних психофізичних рис. Найзагальнішими характеристиками є:

- цілісність психофізіологічної організації;
- стійкість у взаємодії з навколишнім світом;
- активність.

З'являючись на світ як індивід, людина включається в систему суспільних відносин і процесів, у результаті чого набуває особливої соціальної якості — стає особистістю.

Отже, особистість — це конкретна людина, узятая в системі її стійких, соціально зумовлених психологічних характеристик, які виявляються в суспільних зв'язках і ставленнях, визначають її моральні вчинки й мають суттєве значення для неї самої і для оточуючих.

Індивідуальність — це неповторність поєднання природних та соціальних якостей індивіда, що втілюється у проявах його темпераменту, характеру, здібностей, специфіці потреб та інтересів, стилю діяльності.

«Індивідом народжуються, особистістю стають, а індивідуальність відстоюють» (О. Г. Асмолов)

Згідно з теорією інтегральної індивідуальності В. С. Мерліна, індивідуальність людини складається з індивідуальних особливостей, що належать до різних рівнів її організації:

- нижчий (біохімічні, загальносоматичні та нейродинамічні властивості організму);
- середній (психічні властивості особистості — темперамент, характер тощо);
- вищий (соціально-психологічні властивості — ролі людини в малих та великих групах).

Провідною характеристикою особистості є її спрямованість, тобто сукупність стійких мотивів, які орієнтують діяльність особистості і які відносно незалежні від конкретних ситуацій. Спрямованість особистості є соціально зумовленою і формується шляхом виховання. Вона включає такі пов'язані між собою форми:

- потяг (найпростіша біологічна форма спрямованості);
- бажання (усвідомлена потреба й потяг до чогось певного);
- прагнення (бажання + вольовий компонент);
- інтерес (пізнавальна форма спрямованості на певний предмет);
- схильність (інтерес + вольовий компонент);
- ідеал (предметна мета, конкретизована в образі чи уявленні);

- світогляд (система філософських, етичних, естетичних, природничо-наукових та інших поглядів на світ);
- переконання (вища форма спрямованості, яку розуміють як систему мотивів особистості, що спонукають її чинити відповідно до своїх поглядів, принципів, світогляду).

Якось св. Августин зауважив: «Ми кажемо «можливість», «імовірність», але все потрібно пояснювати передбаченням Божим. Воля Божа є першою і найвищою (*souveraine*) причиною всього, бо нічого не здійснюється без повеління й дозволу Бога». Оскільки першопричиною всього є воля Божа, а людина створена за образом і подобою Божою, то виникає питання: чи людина теж має волю? Що таке воля?

Воля — це свідоме регулювання людиною своєї поведінки і діяльності, що виявляється у вмінні долати внутрішні та зовнішні труднощі під час здійснення цілеспрямованих дій та вчинків.

Вольова дія людини — це не проста реакція у відповідь на подразники, що діють у даний момент, а відповідь всієї цілісної свідомості. Воля формується умовами життя і діяльності людини, зовнішніми обставинами, а також у процесі виховання і самовиховання.

Свобода волі полягає в тому, що, пізнаючи світ і суспільство, людина вибирає можливі й необхідні для неї дії, тобто приймає рішення і відповідно діє.

Оріген вважав, що вільна воля людини полягає у здатності розуму розрізняти добро і зло й у здатності волі вибирати між ними.

«Людина вибирає добро, коли їй допомагає милість Божа, і вибирає зло, коли вона відсутня» (Св. Августин)

Очевидним є факт, що під час створення Адам справді мав вільну волю, але внаслідок гріхопадіння він втратив її; все досконале, що він отримав від Бога, наголошує нам: «Господь же — то Дух, а де Дух Господній — там воля» (2 Кор. 3:17), «...бо без Мене нічого чинити не можете ви» (Ів. 15:56).

Цікаву думку висловив Євхерій, єпископ Ліонський: «...Христос є дерево життя, і той, хто простягне до Нього руку, — буде живим. А дерево пізнання добра і зла є вільна воля, і той, хто вкусить від неї, — помре». Бог є наш Господь і Творець усього сущого, Який у Своїй премудрості від початку визначив усе те, чому належить статись (у всесвітній історії чи в житті окремої людини). І тепер Своєю силою і волею Він це здійснює: через «наші» наміри й волю спрямовує до визначеної Ним мети. Ми повинні це розуміти й реально оцінювати себе і світ, у якому живемо, а також інших людей, які зустрічаються в нашому житті.

Самооцінка особистості — це оцінка особистістю самої себе, своїх можливостей, здібностей, якостей та свого місця серед людей і перед Богом. Самооцінка може бути:

- завищеною (переоцінка себе, що призводить до егоцентризму, надмірності, агресивності, підозрливості, втрати контакту з друзями, рідними, близькими);
- заниженою (невпевненість у собі, підвищений рівень тривожності, байдужість, відмова від ініціативи; формується комплекс неповноцінності);
- адекватною або нормальною (свідчить про оптимальне співвідношення можливостей та здібностей людини і адекватного усвідомлення оточуючої дійсності).

Фото Наталії Середюк

Як бачимо, процес пізнання самого себе надзвичайно складний і тривалий. Чому, маючи однакову анатомічну будову та однакове функціонування всіх систем та органів, про одну людину ми кажемо «великодушна», а про іншу — «бездушна»? Що ж це за загадкова субстанція така — «душа», яку досі не можуть знайти в людині? Хоча кожен із нас точно знає, де знаходиться душа, якщо вона болить, або куди вона втікає в моменти сильного страху чи напруження. Що з цього приводу каже Слово Боже?

Єврейське слово «нефеш», перекладене як «душа», у Старому Завіті зустрічається 754 рази в різних значеннях:

1) в Бут. 1 це слово означає фізичне життя і застосовується до різних живих істот; у цьому розумінні вона потребує їжі та пиття;

2) Повт. Зак. 12:23 указує на те, що носієм душі є кров, тобто матеріальна сутність; у цьому розумінні вираз «душею й тілом» указує не на розділення цих двох елементів, а на їх цілісність;

3) часто це слово трактується як орган чуття; у цьому випадку слово «душа» можна замінити на слово «серце»;

4) інколи це слово застосовується тоді, коли потрібно підкреслити характер, бажання, схильність, наприклад, «одне серце і одна душа» (Дії 4:32);

5) але найчастіше, мабуть, це слово вживається в розумінні особистості (Бут. 12:5; Лев. 1:2; Дії 2:41; Об. 18:13 та ін.)

Інколи в Біблії застосовується слово «нешама» («та, що дає дихання»). Згідно з давньоєврейською традицією саме «нешама» є безсмертною і незалежною від тіла сутністю, тоді як «нефеш» пов'язаний з тілом і підлягає смерті.

У Новому Завіті зустрічається грецьке слово «психе», що також означає «душа», більше 100 разів, але воно завжди означає не якусь окрему сторону існування людини, а цілісну людину як особистість.

Отже, і Біблія, і наука єдині в тому, що тіло і душа людини невіддільні одне від одного; це слова, що по-різному характеризують людину як живу істоту; мабуть, можна і так сказати, що результат функціонування цілого живого організму, а не якийсь окремий орган, був названий душею.

Таким чином, користь від пізнання самого себе одержує той, хто, усвідомивши ницість свого становища, падає навколішки перед величчю і славою Бога, Який є Любов і Милість безмежна. 🌹

Ольга Прокопович

ПЛЕКАЄМО ДИТЯЧІ ДУШІ м. Южне, Одеська обл.

14–16 листопада 2011 р. у м. Южному Одеської обл. відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Відродження духовно-християнської основи вітчизняної педагогіки»

Конференція, організована з ініціативи Асоціації християнських медиків і педагогів, проходила на базі авторської школи М. П. Гузика, у навчально-виховну практику якої впроваджені закони, принципи й технології духовно-християнської педагогіки.

Мета конференції, в організації і проведенні якої взяли участь співробітники Національної академії педагогічних наук України, представники Міністерства освіти і науки, молоді та спорту, священнослужителі християнських церков, ректори вузів, директори шкіл, — представити модель педагогіки, що базується на християнських цінностях, обґрунтувати необхідність перегляду змістової частини навчального процесу для забезпечення академічної свободи і виховання критичного мислення в учнів.

Учасники конференції вислухали доповідь «Науковий креаціонізм і його роль у системі освіти», представлену співробітниками Християнського науково-апологетичного центру. Академік НАПН України А. М. Богуш із Південно-українського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського розповіла про духовне виховання дітей дошкільного віку. Магістр богослов'я, президент Асоціації християнських

«Народ падає з браку розумного проводу, при численності ж радників спасіння буває» (Пр. 11:14)

медиків і педагогів В. М. Хміль розкрив тему про вплив субкультур на молодь. Старший науковий співробітник Одеського обласного інституту підвищення кваліфікації вчителів Т. В. Саннікова висвітлила тему психолого-педагогічних умов духовного виховання учнів сучасної школи. Доцент, доктор філософії І. Л. Сіданіч, яка представляла Університет менеджменту освіти НАПН України, поінформувала присутніх про законодавчі акти України, що стосуються впровадження християнського виховання учнів загальноосвітніх шкіл.

Практична частина конференції (відвідування занять, майстер-класів, безпосереднє спілкування колег) справила позитивне враження і була дуже корисною для всіх її учасників.

На завершення учасники заходу підготували й передали в Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, у школи, громадські організації програмний маніфест, у якому висловили стурбованість подальшою долею підростаючого покоління, вказали причини існуючих негативів і сформулювали конкретні вимоги до вітчизняної освіти.

Віра Сучок

«Обов'язково треба говорити з дітьми про духовність, і навіть не з трьох років, а з самого дня народження... Треба вчити їх і самим учитися разом з ними» (Т. Яременко).

«Коли Слово Боже вкладається у свідомість людей з дитинства, це запорука того, що в них буде світле майбутнє, фундамент якого — висока духовність. Сама Біблія стверджує: настав дитину змалку, щоб вона була духовно зрячою і в старості» (В. Хміль).

«Зараз настільки впав рівень духовної культури людей, що потреба в навчальних закладах духовного спрямування надзвичайно зростає» (Р. Верещагіна).

«Хороше враження справляє місто Южне загалом, його наповнює атмосфера любові, тут чисто та затишно. Приємно здивована високою культурою мешканців. Видно, що педагоги таких закладів освіти, як дитячий садок «Казка», школа М. П. Гузика, спрямовують справу, якій присвятили життя, не тільки на маленький осередок власного колективу, а й на все місто. Дай Боже благодаті цьому прекрасному місту, щоб воно й надалі розвивалося, щоб оті добрі зерна розповсюджувалися по всій Україні» (О. Прокопенко).

УРОКИ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЕТИКИ НА ОСТРОЖЧИНІ с. Оженин, Рівненська обл.

3–4 листопада 2011 р. в селі Оженин Острозького району Рівненської обл. провели обласний науково-практичний семінар методистів районних та міських методкабінетів, які відповідають за стан викладання суспільних дисциплін. Тема семінару — «Актуальні проблеми навчально-методичного супроводу викладання предметів морально-етичного циклу в загальноосвітній школі».

Хлібом-сіллю та запашним короваєм зустрічали учасників семінару в Оженинській школі I–III ст. № 2, директором якої є Ніна Дрозд. Відкрила семінар вітальним словом завідувач кабінету суспільних предметів Рівненського ОІППО Віра Фурман, виступали начальник відділу освіти Олег Коломис, проректор з науково-методичної роботи Рівненського ОІППО В'ячеслав Демченко, завідувач районного методичного кабінету Ольга Лисенко та куратор семінару, методист відділу освіти Алла Соболук. Була представлена робота Міжшкільного центру духовної освіти і виховання та кабінету християнської етики. Директор школи Ніна Дрозд розповіла про роботу адміністрації школи щодо впровадження християнської етики в навчальному закладі. Методисти відвідали відкритий урок для учнів 10 класу на тему «Християнська духовна музика». Надзвичайно цікаво, змістовно провів заняття магістр богослов'я та релігієзнавства, учитель християнської етики, священник УПЦ КП Юрій Андрощук. На засіданні гуртка вчитель показав дітям, чому важливо мати знання про духовну музику та як розвинути здатність давати оцінку духовному світу та музиці. Діти із задоволен-

ням відшукували відповідні біблійні вірші, співали пісні, ділилися враженнями.

Оженинська школа № 2 — єдина в районі, у стінах якої християнська етика викладається від першого до випускного класів. Відрадно є те, що всі конфесії Оженинської громади разом організували духовне навчання дітей у школі, і вже багато років пожинають приємні плоди — у селі одним з найнижчих у районі є показник злочинності, на внутрішньошкільному обліку всього двоє школярів (при загальній кількості учнів — 340), на районному — жодного правопорушника.

Завершився день пленарним засіданням, на якому розглядали актуальні проблеми навчально-методичного супроводу викладання предметів морально-етичного циклу. Алла Соболук у рамках теми «Формування загальнолюдських цінностей засобами християнської етики» висвітлювала стан, проблеми та перспективи напруги.

Учитель — професія креативна, як зазначено в добре оформленому та упорядкованому методичному довіднику цього семінару. Цей факт є безперечним, особливо, якщо професію вчителя розглядати творчо.

Також це єдиний урок у школі, на якому дітям дозволяють рухатися та їсти, але за умови, що кожен поділиться з ближнім, адже наприкінці навчального дня підкріпити свої сили хочуть усі. Таким чином не тільки відбувається запам'ятовування Божого Слова, але й практичне його застосування.

Юрій Андрощук

РОБОТА З УЧИТЕЛЯМИ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЕТИКИ м. Скадовськ, Херсонська обл.

Асоціація учителів християнської етики Скадовщини (голова А. І. Кухарчук) у тісній співпраці з Херсонською академією неперервної освіти та Національним університетом «Острозька академія» регулярно проводить районні науково-практичні семінари з метою вдосконалення професійної майстерності педагогічних кадрів. Зокрема, 21 жовтня 2011 р. провели семінар на тему «Переваги та проблеми застосування інтердисциплінарного підходу при викладанні курсів духовно-морального спрямування», 9 грудня — семінар на тему «Активізація пізнавальної діяльності учнів засобами інтеграції при вивченні курсів духовно-морального спрямування».

В усіх школах Скадовського району, де викладають курс «Основи християнської етики», у першому семестрі (вересень — грудень) проведено шкільний етап олімпіади з цього курсу. Це перший крок у підготовці до Всеукраїнського конкурсу «Юні знавці Біблії».

Представники Асоціації брали участь у Всеукраїнській конференції «Оптимізація навчально-методичного забезпечення та викладання курсу «Основи християнської етики» в українських школах» (Київ) і у Всеукраїнському семінарі «Особливості вивчення курсів духовно-морального спрямування в навчальних закладах України» (Львів).

Алла Кухарчук

Робоче засідання проводить голова Скадовської районної циклової методичної комісії учителів християнської етики Ангеліна Кухарчук

У рамках конференції делегати від навчальних закладів Києва, Житомира, Запоріжжя, Черкас, Рені, Одеси та інших міст України зустрілися з колективом дошкільного навчального закладу № 4 «Казка», яким понад двадцять років керує визнаний педагог України В. Є. Сучок, відвідали заняття з християнської етики у різних вікових групах.

Християнська дошкільна студія «Початок премудрості»

Ось і минув той час, коли з дитиною на прогулянку ми ходили з візочком, пляшечки і пустушки вийшли з повсякденного вжитку, а сімейний бюджет тепер має серйозну економію через те, що памперси нам уже не потрібні.

Історія

Служіння християнської дошкільної студії «Початок премудрості», започатковане 1 березня 2007 р., створене, здійснюється і розвивається у межах незалежної релігійної громади євангельських християн-баптистів «Дім Євангелія» м. Рівне за участі й сприяння християн з інших церков міста.

Причиною прийняття рішення про створення християнської дошкільної студії було бажання батьків-християн підготувати своїх дітей до школи, але при цьому максимально захистити їх від негативного впливу світу. Вона стала альтернативою аналогічним світським дошкільним закладам, де дітей навчають поганських обрядів, організовують дискотеки, нав'язують світогляд, де центром усього є людина й немає місця живій вірі в Бога.

Від задуму до його практичного втілення пройшло небагато часу, і те, що Господь благословляє цю справу, було просто очевидним. Дуже швидко й майже одночасно вирішили ключові питання: виділили приміщення для занять, зібрався колектив людей з відповідною освітою, здібностями і бажанням працювати у студії, набралось чимало дітей відповідного віку.

У різний час кількість дітей, що відвідували студію, змінювалася, але за кількістю випускників спостерігається стабільне зростання: у 2008 р. студію закінчили 11 дітей, у 2009 р. — 24, 2010 р. — 35, 2011 р. — 50, у 2012 р. планується випуск 60 дітей.

Мета і завдання

Світоглядна підвалина діяльності студії полягає в тому, що Бог — це єдине джерело істини, а Біблія — єдине істинне Боже Слово, тому і виховний, і навчальний процес у студії базується на вічних Божих істинах.

Метою роботи студії є формування християнського світогляду в дітей, їхній всебічний і гармонійний розвиток, а також допомога батькам в оволодінні навичками у вихованні та навчанні своїх дітей.

Минув період немовляти, та й ранній дитячий вік позаду — ми вже дошкільнята. У домі з'являється інтерактивна абетка, дитячі рученята вже не намагаються пошматувати книжечки, а сірники використовують не лише для запалювання газу, а й для рахування. І ми, батьки, розуміємо, що через декілька років наш малюк піде до школи, у якій проведе частину свого життя. Щоб дитина не розгубилася в гамірливому потоці шкільної спільноти, а також відповідала певним вимогам освітнього процесу, їй необхідно допомогти заздалегідь підготуватися.

Самим батькам зробити це не так вже й просто, по-перше, дитячий колектив собою не заміниш, по-друге, усім відомий інтерес дитини до всього нового, і тому в домашній обстановці складніше організувати навчальний процес. І тут на допомогу приходять дитячі дошкільні заклади. Останнім часом, оскільки дитсадки переповнені й чергу туди необхідно займати мало не одразу після народження дитини, з'явилося чимало закладів раннього розвитку та дошкільної підготовки. От і в нашому місті Рівному є «Калинонька», «Росинка», «Ладоньки», «Радік», «Початок премудрості» та інші.

До речі, дозвольте відрекомендувати нашу сім'ю: Володимир, Віра та двійко жвавих хлопчиків — Марк і Сашко. Одразу хочу зазначити, що з дитсадком у нас якось не склалося, але, розуміючи, що дитина має пройти процес адаптації в дитячому колективі і мати уявлення про організацію навчального процесу ще до школи, при досягненні Марком віку чотирьох років, перед нами постало завдання прилаштувати дитину в якийсь дошкільний заклад. Про студію «Початок премудрості» ми вже чули добрі відгуки від знайомих, а оскільки вона розміщена недалеко від нашого дому, тому я зателефонувала саме туди. Перше враження було приємним. Ввічливо й детально мені надали всю необхідну інформацію про заклад і відповіли на всі запитання. Незабаром Марк з татом пішли на «перший дзвоник».

Важливим фактором при виборі студії для нас було те, що ця студія християнська. Що це означає? Перш за все те, що в основі її освітньої концепції лежить особисте розуміння педагогами й вихователями того, що всі знання заховані в Бога, Він — Той, Хто дарує розум і відкриває його для осягнення певних знань. Але чого варті знання без духовності, без пізнання людиною Творця? Буває, що освічена людина, світла голова починає знищувати своє життя алкоголем, наркотиками через те, що не розуміє для чого це все? Для чого прагнення і намагання?

Усе починається з дитинства. Історія людства рясніє прикладами, коли молитва, вивчена в дитинстві, рятувала життя. А віра в Бога, передана батьками, подібно свічці, проливає тихе й тепле світло на весь життєвий шлях людини. Учені й митці, які подарували людству корисні винаходи й прекрасні витво-

Педагогічний колектив

Педагогічний колектив студії «Початок премудрості» нараховує 25 людей. Очолює його Оксана Богданівна Одемчук.

Студія створює умови для реалізації християнами-педагогами своїх здібностей, творчу ініціативу завжди підтримують. Рішення приймають колегіально, адже «...мудрість із тими, хто радиться» (Пр. 13:10).

Більшість учителів і працівників студії — віруючі люди, які самі пізнали Господа, пережили духовне відродження і є членами євангельських церков. Студію вони сприймають як частинку свого життя, переймаються усіма проблемами, намагаються все зробити якнайкраще.

Кожного ранку відбувається спільна молитва педагогічного колективу: за дітей і їхніх батьків, заняття, захист, благодать.

Для спілкування з батьками (на батьківських зборах, а також для корисного проведення часу, доки батьки чекають своїх дітей під час занять) студія запрошує служителів церкви й викладачів християнських навчальних закладів.

ри мистецтва, схилиють голови перед Творцем. А що ми, батьки XXI ст., передамо нашим дітям? Навчимо читати, писати, рахувати і винайдемо репетитора з англійської мови? Це, звісно, необхідно, корисно й добре, але цього недостатньо. Чи вкладаємо ми в маленьку голівку знання про те, що є Творець-Життєдавець, Який створив Землю і Всесвіт, людину і її невмирущу душу? Чи навчимо ми маленьку душу схилитися у молитві перед Богом і просити прощення, захисту, допомоги. Батьки, на відміну від Бога, не всемогутні й не всюдисущі, тому не завжди зможуть зарадити дитячому горю.

І не треба наївно думати, що це неважливо, мовляв, дитина виросте і якось сама розбереться, у що й у кого їй вірити. Погляньте на світ, на його «темні закарелки», які зараз перестают бути табу, а навпаки, виставляються і пропагуються. У зла теж є автор — стародавній змії, диявол. І якщо ми будемо пасивними або байдужими до духовного виховання дітей, то, повірте, він скористається цим. Духовне виховання починається з сім'ї, але чому б не поширити його й на освітній процес, якщо є така можливість?!

Отож, повернімося до «Початку премудрості». Хочу поділитися особистими враженнями. Марк два роки відвідував студію і тепер він школяр-першокласник. Досить старанний і в школу ходить із задоволенням. Сашко зараз теж випробовує терпіння працівників студії, а також стимулює їх до творчості й пошуку нових підходів у навчанні та вихованні. ►

Навчальна програма

На сьогодні у студії «Початок премудрості» навчається приблизно 140 дітей віком від 2 до 6 років. Вони об'єднані у кілька потоків:

- ♦ основний, який включає три підготовчі (5–6 років) і дві середні (4–5 років) групи;
- ♦ потік «Малюк» (2–4 роки, відповідальна Фурманець Діна Іванівна);
- ♦ англомовний потік (для кращого засвоєння іноземної мови створюється штучне англомовне середовище, тобто всі заняття проходять англійською мовою; відповідальна Чикиренда Альбіна Анатоліївна).

Для навчання у студії використовують Базову програму розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі», чинну в дошкільних закладах України. Педагоги користуються авторськими програмами: методиками Богуш, Зайцева, Дьоніша, Нікітіна, Єфименка та ін. Уроки проходять у цікавій ігровій формі з індивідуальним підходом до кожного вихованця. Це можливо, оскільки кількість дітей у групах невелика — 8–12 дітей.

Заняття тривають 25 хв., під час великої перерви (20 хв.) діти встигають перекусити, поспілкуватися, пограти в рухливі ігри.

Формування ціннісних орієнтирів учнів на уроках фізики

Не секрет, що основою успішного уроку є правильне визначення його мети. І містить ця мета три аспекти — навчальний, розвивальний і виховний. З власного досвіду, з педагогічної літератури та зі спостережень за діяльністю колег протягом останніх 10 років бачу відчутні труднощі у реалізації третього (виховного) аспекту. І ось чому.

Перевантаженість програм змушує нас більше перейматися навчанням і (хоч трохи) розвитком. Виховання ж через банальний брак часу зводиться більше до корекції дисципліни.

Є предмети, де виховання є зрозумілішим, — наприклад, література, історія, але як виховувати на математиці, хімії, фізиці?

Пропоную розглянути три питання щодо формування цінностей на уроці:

Чому це є важливим і необхідним?

Що є тими цінностями, про які слід дбати, ідучи на урок? Як практично втілювати цінності в урок?

Причини, що зумовлюють необхідність ціннісного виховання на уроках фізики

Цінності — це життєва потреба

«Важливий лише масштаб дій, їхня абсолютна величина, а знак не має жодного значення. Мінус легко міняється на плюс, і навпаки. Ось тільки нуль ні на що ніколи не міняється». Ці слова належать Сергію Мавроді, засновникові АТ «МММ», яка свого часу (у середині 1990-х р.) завдала матеріальних збитків своїм вкладникам (за різними оцінками від 10 до 15 мільйонів людей). Засновник компанії Сергій Мавроді закінчив школу відмінником, мав феноменальну пам'ять, був неодноразовим переможцем олімпіад з фізики та математики, а також мав низку інших досягнень (наприклад, був чемпіоном Москви з боротьби самбо у своїй ваговій категорії). Проте, водночас з його інтелектуальною розвиненістю вражає практично повна відсутність будь-яких життєвих, духовних і навіть людських цінностей, про що свідчить як наведена нами цитата, так і сама історія АТ «МММ».

Аналогічну проблему розглядає О. С. Пушкін у романі «Євгеній Онегін»:

Він по-французьки, як годиться,
Міг розмовляти і писати (інтелектуальний розвиток),
Мазурку легко танцювати (фізичний розвиток),
Умів незмущено вклониться (соціальний розвиток);
Тож присуд був йому один:
Люб'язний і розумний він.

(Переклад М. Рильського)

1 Дидактично запропоновані підходи можуть бути використані на будь-якому уроці, незалежно від предмета, але ми приділимо більше уваги саме застосуванню цього підходу до викладання фізики.

У Євгенія Онегіна присутні всі задатки відмінника, успішного випускника школи (медаліста), але через уже згадану вище відсутність цінностей він стає руйнівником чужої сім'ї та власного життя.

Цінності — це основа педагогіки

У своїй класичній роботі «Велика дидактика» (вийшла в 1638 р.!) Я. А. Коменський зазначає: «Ми ж обіцяємо таку побудову шкіл, за якої молодь навчалась би всьому тому, що може зробити людину мудрою, доброчинною, благочестивою...» (Розділ 12, «Школи можна реформувати на краще»). Усі три слова — мудрість, доброчинність і благочестя стосуються ціннісного виховання. До речі, про останнє слово Я. А. Коменський каже: «Під словом БЛАГОЧЕСТЯ ми розуміємо наступне: щоб після правильно сприйнятих понять щодо справ віри та релігії серце наше зміло б скрізь шукати Бога... скрізь, знаходячи Його, слідувати за Ним і, нарешті, радіти в Ньому... Джерелами цього пізнання є Святе Письмо, створений Богом світ та наше власне натхнення» (Розділ 24, «Спосіб прищеплення благочестя»).

Приємно відзначити, що і в сучасних педагогів також зустрічаються подібні переконання. Так, М. М. Поташич, професор, дійсний член (академік) Російської академії освіти, доктор педагогічних наук, у своїй книзі «Вимоги до сучасного уроку» підкреслює необхідність вирішення педагогом наступного завдання: «Обмірковування і формулювання, хоча б для самого себе, ціннісних підстав виховання і трактування навчального матеріалу».

Цінності — це серце уроку

Норвезька журналістка Асне Сейерстад кілька місяців жила в кабульській сім'ї після вторгнення в 2001 році військ НАТО до Афганістану. У своїй книзі «Кабульський книгопродавець» вона описує стан освіти, що виник у результаті діяльності уряду, керованого Талібаном: «Книги, надруковані моджахедами, нікуди не годяться... Хлопчики в школі (а Талібан друкує підручники лише для хлопчиків) рахують не яблука і тістечка, а кулі та автомати Калашникова на такий манер: «У маленького Омара є «калашников» з трьома магазинами. У кожному з них 20 патронів. Він використав 2/3 патронів і вбив 60 невірних. Скільки невірних він убив кожною кулею?»

До речі, спроби виховання через зміст задач курсу природничо-математичних предметів були в історичному минулому. Ось, скажімо, «Збірник задач антиалкогольного змісту» (Москва, 1914):

«Наша Вітчизна витратила в 1910 р. на свій захист від ворогів 598 мільйонів карбованців, на забезпечення

Педагогічний колектив закладу дружний і творчий, доброзичливий до дітей. Вони вміють влаштовувати гарні святкові програми й театральні постановки.

Як і в інших розвивальних центрах і студіях, тут викладають математику, логіку, грамоту, розвиток мовлення, музику, ритміку, малювання, англійську мову, але особливістю є те, що перед початком занять дітлахи мають чудовий час — «Біблійну скарбничку», де вони можуть почути біблійні історії, вивчити Божі заповіді. А також тут моляться і перед початком занять, і перед сном, і після закінчення уроків.

На мою думку, важливо допомогти дошкільняті виробити позитивне ставлення до навчання і прищепити інтерес до здобуття нових знань, пов'язуючи це з духовним вихованням і вносячи вищий сенс у цілком приземлені речі. Нехай вірним союзником у цьому вам стане «Початок премудрості».

Що в студії «Початок премудрості» є своєрідним, притаманним лише їй?

Мабуть, це сімейні свята. За час роботи студії вони стали вже традиційними: Різдво і Воскресіння Ісуса Христа, День подяки і Свято мами, свято початку навчального року і випускний, «День здоров'я», «Веселі старты» тощо.

Організовує їх творча група: Рябушко Наталія Іванівна, Бурмай Мар'яна Юріївна (декоратори), Смірнова Оксана Андріївна (сценарист), Бізюк Руслана Костянтинівна, Ковальчук Людмила Юріївна (музичні керівники), спортінструктори Мельник Людмила Василівна і Беккель Тетяна Анатоліївна. Активними учасниками є батьки. На святах панує хороший настрій та приємна атмосфера. Діти навчаються сценічного мистецтва, декламують вірші, співають, готують рухливі композиції. Свята завжди яскраві, з декораціями і костюмами, зазвичай організовують солодкий стіл. І все це присвячене прославленню і звеличенню Бога, Який так щедро дарує нам Свою благодать.

Чому в студію приводять діток і ті батьки, які самі не відвідують церкву?

Тому що тут діти отримують хороші знання і після закінчення студії успішно навчаються в гімназійних класах.

Тому що тут відбувається корекція поведінки дитини (нині спостерігається високий відсоток дітей з підвищеним рівнем тривожності, іноді батьки не можуть самотійно впоратися з непокірністю чи то агресивністю сина або доньки).

Тому що тут батьки отримують допомогу в питаннях виховання дітей.

Що можна порадити тим, хто мріє організувати подібну студію у своєму місті?

Моліться про цю справу і формуйте команду посвячених людей, які б горіли цією ідеєю і були здібними її здійснити, тобто були професіоналами, кваліфікованими спеціалістами. А далі Бог направить і покаже, до кого звернутися і що робити. ☝

Матеріал підготувала Віра Муляр

Духовне виховання

Навчати дитину без духовного виховання — це все одно, що будувати дім на піску. Духовне виховання — наріжний камінь, на якому будується храм життя дитини. Найбільш об'ємно воно здійснюється на заняттях «Біблійної скарбнички», але не обмежується лише цим часом, бо пронизує все спілкування педагогів з дитиною. «Біблійна скарбничка» — це заняття, на якому діти всіх вікових груп перебувають в одному приміщенні й слухають біблійні історії, знайомляться з біблійними історіями.

На цих тематичних заняттях діти прославляють і пізнають Бога, знайомляться з Його Словом — Біблією, вчать слухатися Бога, а також своїх батьків. Це місце особливої присутності Божої, початок спілкування зі Словом, з Божою мудрістю, з Ісусом Христом.

Окрім цього, кожний педагог працює над удосконаленням програми свого предмета, щоб включити в неї біблійні приклади, щоб теми навчальних занять були співзвучними з темою «Біблійної скарбнички», але при цьому не втрачався навчальний компонент.

Адреса

Християнська дошкільна студія «Початок премудрості»
вул. Черняка, 9, м. Рівне, 33022, Україна
контактні тел. 067 226-30-90, 0362 64-52-98

внутрішнього порядку — 160 мільйонів, на допомогу землеробству — 86 мільйонів, на народну освіту — 80 мільйонів, на суд — 76 мільйонів. А пропито населенням у тому ж році на 78 мільйонів більше від усієї суми перерахованих витрат. Скільки пропито?» Коментарі, як кажуть, зайві...

Цінності — це наше майбутнє

Відомо, що американський фізик Роберт Оппенгеймер, автор низки праць з квантової механіки, фізики атомного ядра і космічних променів, розділення ізотопів, нейтронних зірок, керівник «Манхеттенського проекту» (створення атомної бомби) сказав після вибухів, що знищили тисячі мешканців японських міст: «Ми зробили диявольську роботу. Я став смертю, руйнівником світів». Відчуваючи провину перед людством, Оппенгеймер розпочав боротьбу проти поширення ядерної зброї, за що в 1954 р. був звільнений з усіх посад та звинувачений у нелояльності до уряду. Урок Оппенгеймера має сьогодні нагадати нам, що високий інтелектуалізм, не врівноважений цінностями, загрожує нам тотальним винищенням більше, ніж будь-які природні катаклізми, що відбуваються без втручання людини.

Головні життєві цінності, що підлягають формуванню

Цінності, як і багато чого іншого, бувають справжні та ілюзорні. Не вдаючись до критики останніх, сфокусуємо увагу на перших. До речі, вони є цінностями, що пережили випробування часом та обставинами. Йдеться про Декалог, або Десять Заповідей Божих із Біблії — Святого Письма. Змістовно вони поділяються на 2 частини. Почнемо з другої, яку умовно назовемо «Правильне ставлення до ближнього»:

№ заповіді	Зміст заповіді	Значення заповіді
6.	Не вбивай!	Турбуйся про життя ближнього, бо воно цінне.
7.	Не чини перелюбу!	Бережи сімейні стосунки, бо вони цінні.
8.	Не кради!	Дбай про майно ближнього, бо воно цінне.
9.	Не свідкуй неправдиво на свого ближнього!	Бережи добре ім'я (репутацію) ближнього, бо вона цінна.
10.	Не жадай дому ближнього свого, ... жони ... вола його, ...ані всього, що ближнього твого!	Розвивай в собі здорові бажання замість нездорових, виховуй себе, формуй добропорядний характер.

Разом із тим Декалог містить ще одну, першу частину, яку назовемо умовно «Правильне ставлення до Творця»:

№ заповіді	Зміст заповіді	Значення заповіді
5.	Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі!	Закладення вищезгаданих цінностей відбувається завдяки передачі останніх від старших (батьків, учителів) до молодших (дітей, учнів). Звідси повинна витікати повага до тих, хто передає цінності.

4.	Шість днів працюй і роби всю працю свою, а день сьомий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці.	Робота, праця є не просто засобом виживання або набуття матеріального добробуту, а цінністю, що формує характер. Слід мудро розподіляти час на роботу і відпочинок.
3.	Не призывай Імення Господа, Бога твого, надаремно.	Якщо Бог є Творцем, то звертання людини, створеної за Його образом і подобою, до Нього є розумним і логічним.
2.	Не роби собі ідолів... Не вклоняйся їм і не служи їм.	Слід уникати спотворених, фальшивих «цінностей», уподобань.
1.	Я Господь, Бог твій ...	Усе починається (перша заповідь!) з визнання авторитету Джерела цінностей.

Способи формування ціннісних орієнтирів учнів на уроках фізики

Після того, як ми визначили, по-перше, саму необхідність формування ціннісних орієнтирів, а, по-друге, зміст цінностей, прийшов час відповісти на питання щодо способів формування останніх безпосередньо в процесі уроку. Це вимагає як організаційних вмінь педагога, оскільки ресурс часу на уроці є вкрай обмеженим, так і світоглядної підготовки, оскільки далеко не завжди наявність можливості торкнутися проблеми цінностей є очевидною. Отже, розглянемо основні підходи до вирішення поставленого завдання.

Втілення цінностей (взірець учителя)

Тут не треба зайвих слів, оскільки є очевидним: передати цінності може лише той, хто сам є їхнім носієм. Подібне народжує подібне. Простота (і складність) цього способу полягає в тому, що вчитель передусім учить собою, власним прикладом життя, даючи учням взірець мислення, прийняття рішень, мовлення (без нахабства, без образливих та зневажливих слів, але з виявленням поваги, поміркованості, заохочення), способів дій тощо. Тут не потрібно спеціальних прийомів, потрібно просто бути Людиною. Але хіба не є це найскладнішим із усіх завдань?

Розповідь історій (біографій, винаходів)

Цінності нероздільно пов'язані з життям. І, оскільки в курсі фізики (як і в будь-якому іншому курсі) присутні свої герої — науковці, винахідники, слід використовувати їхні біографії, особливо в тому, де вони служать зразками для наслідування, щоб зорієнтувати учнів на опанування справжніх цінностей. Особисто мені стали в пригоді історії життя Ісака Ньютона, Блеза Паскаля, Майкла Фарадея, Вільяма Томсона (Кельвіна), Івана Пулюя.

Роздуми над метафорою (притчі, приказки, афоризми)

Переваги такого способу очевидні: афоризм, цитата, приказка не забирає багато дорогоцінного часу, але містить потужний заряд життєвої мудрості, спонукає до глибоких роздумів, легко запам'ятовується. Ось декілька прикладів таких афоризмів.

Сер Ісак Ньютон (1643–1727), видатний англійський учений, який заклав основи сучасного природознавства, творець класичної фізики: «Небесний Владика управляє всім світом як Володар Всесвіту. Ми дивуємося з Нього за

Його досконалість, шануємо Його і вклоняємось Йому через Його безмежну владу. Із сліпої фізичної необхідності, яка завжди і скрізь однакова, не могло б статися жодної різноманітності... І все, що відповідає місцю і часу всіляко створених предметів, які складають будову й життя Всесвіту, могло статися лише за думкою і волею Істоти самобутньої, Яку я називаю Господом Богом».

Микола Коперник (1473–1543), польський астроном, творець геліоцентричної моделі світу: «Помережане терпінням, моє життя було однією радістю. Хоча перед величчю Божою я повинен зізнатися: Вседержитель! Ми не осягаємо Його! Він великий силою, судом і повнотою правосуддя, але мені здавалося, що я йду слідами Бога. Відчуваю, недалеко і моя смерть, але це мене не лякає. Всемогутній Бог знайде для мого духу іншу форму буття, поведе мене дорогою вічності, як веде блукаючу зірку через морок нескінченності. Я сперечався з людьми за правду, але з Богом — ніколи, спокійно чекаючи кінця відміряного мені часу».

Галілео Галілей (1564–1642), італійський фізик, астроном, винахідник: «У діях природи Господь Бог відкривається нам не менш гідним захоплення чином, ніж у божественних віршах Святого Письма...».

Михайло Ломоносов (1711–1765), російський учений: «Природа є в деякому розумінні Євангелієм, що проголошує голосно творчу силу, премудрість і всяку велич Бога. І не лише небеса, але і надра землі проповідують славу Божу». «Творець дав роду людському дві книги. В одній показав Свою величність, в іншій — Свою волю. Перша — видимий світ, Ним створений, щоб людина, дивлячись на величність, красу і досконалість Його творінь, визнала Божественну всемогутність. Друга книга — Священне Писання...».

Йоганн Кеплер (1571–1630), астроном, фізик: «Великий Боже... Дякую Тобі за всі радощі, які я випробував в спогляданні Твоїх справ. Ось я закінчив книгу, в якій записав результати всіх моїх пошуків. Я вклав у неї всі здібності, якими Ти наділив. Я розповів людям про велич Твоїх справ. Але якщо я, нікчемний черв'як, що народжений і виріс у гріху, сказав що-небудь негідне Тебе, тоді, о Боже, благаю Тебе, не допусти мене до самовтіхи цією працею, яка присвячена Твоїй Божественній славі». «У творінні я відчуваю Бога ніби руками».

Анрі Бекерель (1852–1908), французький фізик, лауреат Нобелівської премії з фізики та один з першовідкривачів радіоактивності: «Мої роботи привели мене до Бога, до віри».

Альберт Ейнштейн (1879–1955), один із найвизначніших фізиків ХХ ст., лауреат Нобелівської премії: «Наука може бути створена лише тими, кого рухає прагнення до правди й розуміння. А ось джерелом цих відчуттів є релігія... Ситуація може бути виражена таким чином: наука без релігії непереконлива, релігія без науки сліпа... Я вірю в Бога, як в Особу, і по совісті можу сказати, що жодної хвилини мого життя я не був атеїстом».

Моральні оцінки (відповідність Десяти заповідям)

Численні події в історії науки та підходи до використання наукових і технічних винаходів можуть (і повинні!) бути оцінені з точки зору їх відповідності ключовим життєвим цінностям (зокрема, Декалогу). Технології, застосування яких шкодять екології та навіть створює реальну загрозу існуванню людства (наприклад, використання зброї масового знищення, питання утилізації, скажімо, використаних гальванічних елементів, люмінесцентних ламп тощо), повинні отримати моральну оцінку на уроці.

Спостереження дивовижного (природа, мистецтво)

Розглядаючи фізичні тіла та фізичні явища, учитель повинен не лише привертати увагу учнів до фактологічного змісту останніх, а й «зачіпати» їхні емоції, уяву, викликати подив і захоплення від об'єктів спостереження. Райдуга,

зорі, атоми і молекули, агрегатні стани речовини — усе це повинно знайти не тільки академічне розуміння, а й живий відгук у душах учнів.

Висновки та пропозиції

Підсумовуючи сказане, варто сказати про головні результати, які будуть досягнуті в разі реалізації зазначеного підходу.

Осмисленість наукових пошуків з точки зору Вищого Задуму

Історія передала нам оповіді про дослідників, яких у пошуках наукової істини підтримувала віра в Законодавця та Його закони. Один з них — Микола Коперник (1473–1543) — астроном і священник. Наступний — Йоганн Кеплер (1571–1630), астроном, натурфілософ, відомий тим, що сформулював і встановив істинність трьох законів руху планет; він стверджував, що до вирішення математичної проблеми планетарних орбіт і відкриття їх еліптичності його наполегливо вела саме віра в божественного Творця. Видатний математик, лікар та філософ Блез Паскаль (1623–1662) у своїй праці «Есе» висловлює неоціненні одкровення осягнення суті взаємовідносин науки та релігії. Список можна продовжувати — Роберт Бойль (1627–1691), якого інколи називають батьком сучасної хімії; Ніколаус Стено (1638–1686) — професор анатомії, згодом розвинув принципи опису осадових порід, які використовуються й тепер; уже згадуваний Ісак Ньютон (1642–1727), який розвинув теорії світла і всесвітнього тяжіння, а також розділяє з Лейбніцем честь винаходу системи диференціального числення. До них приєднується Майкл Фарадей (1791–1867), провідний учений свого часу, першовідкривач у галузі електрики й магнетизму; Грегор Мендель (1822–1884), австрійський монах, який провів експерименти на горосі для вивчення спадковості; Луї Пастер (1822–1895), що заснував мікробіологію та довів інфекційне походження низки захворювань, а також винайшов процес пастеризації і створив вакцини від деяких хвороб; його дослідження привели до висновку, що матерія не могла організувати себе сама. Другий закон термодинаміки сера Кельвіна [Вільяма Томсона] (1824–1907) безпосередньо пов'язаний з його богословськими поглядами. Таким чином, віра в існування Творця-Законодавця виступає природним і очевидним мотиватором шукати встановлені Ним закони природи.

Моральність наукової діяльності

Один із видатних німецьких учених — доктор Ханіо-хем, декан факультету природничих наук Мюнхенського університету сказав: «Наука не може бути поганою або хорошою, але вчені — можуть. Я завжди попереджав студентів, що ножем можна різати хліб і перерізати чиєсь горло». Наука та її результати можуть стати в пригоді людству, забезпечивши вирішення проблем, пов'язаних з його існуванням, але може трапитись й інше — завдання небувалої за обсягом шкоди у випадку потраплення досягнень науки до рук людей, що не є носіями високих цінностей. Прикладом такої шкоди може служити реалізація ядерної зброї, яка вже в перші місяці свого існування стерла з лиця землі два японські міста — Хіросіму та Нагасакі. З цього видно, наскільки важливим є привнесення в науку християнських цінностей, що може служити запорукою морального використання наукових надбань та відкриттів. 🙏

Олександр В'ялов

ВАЖЛИВІСТЬ МАТИ ДРУЗІВ (ТАЄМНА ВЕЧЕРЯ)

Урок для 2 класу

Автор Олена Медведєва, координатор клубів «Майбутнє»
у Рівненській області

Мета

Освітня: з'ясувати, чому Ісус захотів спожити Свою останню вечерю разом із учнями.

Виховна: виховувати духовні цінності.

Розвивальна: розвивати благоговійне ставлення до Бога.

Біблійна основа: Таємна вечеря (Лк. 22:7–34).

Найважливіша думка уроку: Ісус бажає останні години Свого життя провести з учнями. Для Нього дорогими й цінними є друзі.

Ключовий вірш: «Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16).

Обладнання: Біблія, хліб, чаша, мішечок із 30 монетами, сито, жменя пшениці (усе це лежить на окремому столі, застеленому червоною скатертиною).

ХІД УРОКУ

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Привітання, налагодження контакту з класом.
Перевірка домашнього завдання.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Гра-зачіпка «Відповідь Ісусові»

Заходить переодягнений у форму поштаря хлопець, на голові в нього кашкет, на плечах сумка із написом «Пошта». Він вітається з присутніми учнями й передає їм і вчителю персональні листи від Ісуса. Усі розкривають конверти й починають читати.

Учитель читає вголос.

Доброго дня тобі, дорога Моя дитино!

Як тобі живеться? Я повинен написати тобі. Мені б хотілося, звичайно, краще поговорити наодинці, проте знаю, що для цього в тебе не вистачає часу. Вчора вранці, наприклад, довго чекав, коли ти прокинешся, щоб разом обговорити плани на день прийдешній, надати тобі впевненості для звершення нелегких справ. Але ти постійно відвертався, щоб ще на декілька хвилин продовжити свій солодкий сон...

А потім у тебе просто не було часу: ти вмивався, старанно чистив зуби, одягався, ретельно розчісувався. Останній погляд у дзеркало — і ти рушив до дверей. По дорозі твій погляд зупинився на Біблії. Я подумав, що ти хочеш прочитати Моє Слово, поговорити зі Мною хоча б хвилинку. Я навіть уже знав, як подарую тобі Свій час. Але ти пішов, акуратно зачинивши за собою двері.

Протягом дня Я знову намагався порозмовляти з тобою. Чекав цього моменту. Пам'ятаєш сніданок: гарячий напій та смачна їжа? Це все від Мене. Але ти навіть не подумав про це, не кажучи вже про слова подяки.

Після ситного обіду ти важко зітхнув. Я стояв поруч і чекав, що ось зараз ти відкриєш Мені все, що пригнічує душу, попросиш допомоги. Але якась думка, очевидно, важливіша для тебе, відволікла твою увагу. І думки закружляли, шукаючи виходу.

Зрештою, проблем у тебе вистачало завжди. Але чому ти не звернувся до Мене? А пам'ятаєш, ти отримав не добру звістку? Мені так хотілося осушити твої сльози. Я навіть намагався зробити це по-Своєму: послав легкий, теплий вітерець, пташок, щоб вони веселим співом відволікли тебе від недобрих думок, сонячні промені, голубе небо... Проте ти нічого не зрозумів, не заговорив зі Мною.

І навіть увечері, прийшовши додому, ти не згадав про Мене. Похапцем повечерявши, увімкнув телевізор. Телепрограми надовго заволоділи твоєю увагою. Невже вони цікавіші від спілкування зі Мною?!

Ти вибився за день із сил, і Я добре розумію твою втому. Не звинувачую за те, що ти безсило впав на ліжко. У такому стані важко молитися, думати про духовне, але Я все ж таки сподівався на це, тому що в твоєму серці з'явилася думка про Мене, але це було вже крізь сон. Він швидко заволодів тобою, і ти не чинив опору. А Я так чекав. Хотілося разом згадати прожитий день, проаналізувати його, і Я би тебе підбадьорив, утішив...

Коли настане новий день, згадай про Мене. Я завжди поруч.

З любов'ю — Ісус

Учитель роздає дітям чисті аркуші паперу й конверти. Учні за 5 хвилин мають написати відповідь Ісусові на той лист, який отримали від Нього, покласти в конверт, підписати від кого й віддати поштареві.

2. Обговорення гри

— Чи хотів би хтось розповісти, що він написав Ісусові?
— На вашу думку, чи реальним було спілкування з Богом через написання листа?
— Чому для Христа важливе спілкування з нами?

Поштар повертає учням листи зі словами: «Думаю, буде краще, якщо цього листа ви самі зачитаєте Ісусові сьогодні ввечері під час молитви».

3. Оголошення теми та мети уроку. Виклад нового матеріалу.

Учитель прикріплює до дошки намальований на ватмані конверт із написом «Цілком таємно». Суть ілюстрації полягає в тому, щоб пояснити дітям одну істину — Ісус любить людей настільки сильно, що свої останні години життя Він проводить з учнями, вкотре відкриває їм

Своє серце та розповідає про ті страждання, які ось-ось настануть у Його житті. Остання вечеря з учнями відбувається цілком таємно від усього іншого люду.

Звучить аудіозапис або хтось із учнів зачитує біблійний уривок — Євангеліє від Луки 22:7–34.

Учитель. Остання вечеря Ісуса з учнями, яка відбувається таємно (адже Господа вже шукали, щоб убити), була надзвичайно важливою і дорогою для Христа. Бо тільки Він Один знав, що то остання трапеза з Його друзями, разом з якими Він прожив пліч-о-пліч три роки і яким відкрив багато таємниць Небесного Царства.

А сьогодні в спокої та в повному складі Він бачить їх востаннє. Для будь-якої людини, яка знає, що от-от помре, останні години її життя набувають особливого значення. Саме тоді людина хоче бачити тих, хто їй дорогий. Ісус планує спожити Пасху з найріднішими — Своїми апостолами. Бо Він їх любить понад Своє життя.

Під час їжі Ісус укотре нагадує про Свою мученицьку смерть і залишає важливу заповідь для всіх християн, яка звершуватиметься аж до Його другого приходу. «Узявши ж хліб і вчинивши подяку, поламав і дав їм, проказуючи: «Це тіло Моє, що за вас віддається. Це чиніть на спомин про Мене!» По вечері так само ж і чашу, говорячи: «Оця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові, що за вас проливається» (Лк. 22:19–20).

А далі Ісус говорить про зраду. Тільки Він не хвилюється про Свою долю під час цієї зради, Він переживає за долю зрадника: «Бо Син Людський іде, як призначено; але горе тому чоловікові, хто Його видає!» (Лк. 22:22). Після того, як Христа було зраджено, слово «Юда» стало загальновідомим і таким, що вживається лише у ситуації, котра пов'язана зі зрадою. Ганебна доля людини, яка зрадила Христа! Не доведи Господи, опинитися у ситуації, де потрібно вирішувати — залишитися вірним чи зрадити!

Продовжуючи цю розмову, Ісус знову говорить ще про одну зраду: «Симоне, Симоне, — ось сатана жадав вас, щоб вас пересіяти, мов ту пшеницю. Я ж молився за тебе, щоб не зменшилася віра твоя; ти ж колись, як навернешся, зміцни браттву свою!» А той відказав Йому: «Господи, я з Тобою готовий іти до в'язниці й на смерть!» Він же прорік: «Говорю тобі, Петре, — півень не заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що не знаєш Мене...» (Лк. 22:31–34).

Милості Божої немає меж. Любові Господній немає кінця. Божому розумінню людини немає пояснення. Бо так любити людей може тільки Ісус!

Упродовж чотирнадцяти століть єврейське свято Пасхи вказувало на прихід Пасхального Агнця. Ісус споживав Пасху, а після цього був Сам убитий як пасхальне ягня. Ісус помирав на хресті в той самий день, коли заколювали пасхальних ягнят у храмі. Виконувалося Писання.

Бесіда. Використання обладнання та проголошення основних думок за темою

♦ Біблія — єдина Книга всіх християн, яка розповідає про мученицьку смерть Ісуса Христа;
♦ хліб, чаша — це те, що було в руках Ісуса Христа під час Таємної вечері;
♦ мішечок із 30 монетами — такою виявилася сума, за яку Юда продав Учителя;
♦ сито, жменя пшениці — сатана просив у Бога просяти віру апостолів, проте Христос заступився за учнів Своєю молитвою;
♦ те, що все це лежить на окремому столі, застеленому червоною скатертиною, говорить про близьку смерть Христа.

Вивчення ключового вірша: «Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16).

4. Закріплення матеріалу шляхом дискусійної гри «Круглий стіл».

Питання для обговорення:

1. Яким повинен бути справжній друг?
2. Де виховуються справжні друзі?
3. Чи отримуєте ви підтримку від свого друга тоді, коли її потребуєте?
4. Хто були друзі Ісуса?
5. Як Він з ними повадився?
6. Як повадилися з Ісусом Його друзі — учні?
7. Чому Христос захотів спожити останню вечерю саме зі Своїми друзями?
8. Один із друзів Ісуса, Юда, зрадив Його. Як можна оцінити цей учинок?
9. Як учинив з Юдою Христос?
10. Чи прощаєте ви своїм друзям їхню зраду?
11. Як потрібно поводитися з тими, хто зрадив вас?

III. ПІДСУМОК УРОКУ

Скарбниця життєвої мудрості

Діти підходять до скарбнички, беруть яскраві картки з афоризмами і зачитують.

♦ «Ви друзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую» (Ів. 15:14).
♦ «Істинна дружба не має секретів. Усе відкрито, все доступне».
♦ «Справжня дружба — це рослина, яка повільно росте і за якою потрібно доглядати».
♦ «Друзі на те й існують, щоб допомагати один одному» (Р. Роллан).
♦ «Справжньою дружбою можуть бути пов'язані лише ті люди, які вміють прощати один одному».
♦ «Довіра — перша умови дружби» (Ж. Лабрюйер).
♦ «Прикраса дому — друзі, які гостюють у ньому» (Р. Емерсон).
♦ «Вірність — заповідь дружби, найдорожче, що взагалі дане людині» (Д. Гей).
♦ «Найкращим другом може бути той, хто знає про тебе найгірше і все ж не перестає тебе любити» (Л. Толстой).
♦ «Для вірного друга не можна зробити занадто багато» (Г. Ібсен).
♦ «Друзі за щасливих обставин життя повинні приходити за запрошенням, а в нещасливих — без запрошення, самі, за велінням свого серця».

Домашнє завдання:

♦ Вивчити напам'ять ключовий вірш.
♦ Ще раз прочитати Євангеліє від Луки 22:7–34 і занотувати найцінніші думки в духовний щоденник.
♦ Практично допомогти тій людині, якій ти спроможний це зробити.

Молитва

«Господи Єдиний! Ми дуже дякуємо Тобі, що Ти пройшов Свій хресний шлях до кінця і переміг смерть та гріх. Тепер ми маємо спасіння завдяки Твоїй любові й Твоєму розумінню людської природи. Допоможи, будь ласка, завжди пам'ятати про це і не завдавати Тобі болю своїми гріхами. А також пошли в наше життя хороших справжніх друзів-християн, які стануть підтримкою в нашому слідуванні за Тобою. Амінь».

МИСТЕЦТВО СПІЛКУВАННЯ. УМІННЯ СЛУХАТИ І СПРИЙМАТИ

Урок для 9 класу

Автор Ольга Новікова, учитель християнської етики

Мета

Освітня: розглянути два важливі аспекти вміння слухати — у спілкуванні з Богом та з ближніми; виявити причини невміння слухати іншого та шляхи подолання цих причин; учити проявляти повагу до співрозмовника у бесіді.

Розвивальна: розвивати вміння висловлювати свою думку.

Виховна: виховувати уважність, стриманість, любов до Бога та ближнього.

Біблійна основа: Мк. 12:30–31; Як. 1:19–25; Лк. 6:31.

Обладнання: біблійні тексти; схема «Егоїзм та любов»; аркуші для роботи в групах; кольорові аркуші для кожного учня; «Пам'ятка».

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП

Налагодження контакту з класом.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗНАНЬ

Бесіда

— Багато хто з нас знає, що існує поняття «мистецтво спілкування». На вашу думку, у чому полягає це мистецтво? (Відповіді учнів.)

III. ВИКЛАД НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Вступ

Ігровий прийом

Учитель зачитує текст, учні повинні дуже уважно слухати й порахувати, скільки разів у цьому тексті повторюється слово «слухати».

Бог не дарма дав людині два вуха та один рот — щоб вона більше **слухала** та менше говорила. Але, на жаль, для багатьох людей **слухати** когось — це складно. Адже **слухати** — це значить стримувати себе в бажанні висловити свою думку, стримувати себе у прагненні, щоб **слухали** тебе. Цікавий факт: дослідники помітили, що вміння **слухати** іншого — це якість, притаманна успішним людям, які досягають мети у своїй кар'єрі та в особистому житті. Також було помічено, що сім'ї, де рідше бувають сварки та непорозуміння, — це сім'ї, де люди **слухають** одне одного. Чи важливо вміти **слухати** іншого? Як ви гадаєте? Чи важко **слухати** уважно, з інтересом? Зараз кожний з вас **слухає** цей текст, тому що у нього є мета — порахувати, скільки слів **«слухати»** у тексті. У спілкуванні з іншою лю-

диною повинна бути мета — **слухати**, щоб зрозуміти того, хто поряд. (11 р.)

Запропонувати учням переказати те, що запам'ятали з тексту. Висновок: чим уважніше слухаємо, тим краще розуміємо й тим краще запам'ятовуємо.

2. Оголошення теми

— Чи досягне людина мистецтво спілкування, залежить від її вміння слухати інших. Сьогодні ми розглянемо біблійний погляд на здатність людини ефективно спілкуватися з іншими, адже саме спілкування лежить в основі збудування стосунків з іншими.

3. Робота в групах

— Спочатку ми поміркуємо над проблемою невміння слухати іншого.

1 група складає список «Що заважає слухати».

2 група складає список «Наслідки невміння слухати».

Представлення списків.

Причини та наслідки невміння слухати

ПРИЧИНА:

- егоїзм — висока думка про себе і зневага до інших;
- нестриманість;
- страх бути непоміченим;
- відсутність інтересу до людини.

НАСЛІДКИ:

- важливе проходить повз вуха;
- руйнування стосунків унаслідок нерозуміння та неповаги.

Висновок: основна причина невміння слухати іншого — це людський егоїзм. І наслідки — зруйновані стосунки.

4. Читання Біблії

— Як боротися з егоїзмом? (Відповіді учнів.)

— Що є протилежним егоїзмові? (Любов.)

Починати долати цю проблему треба з виконання першої заповіді: полюби Бога всім серцем, всією душею... (текст заповіді на дошці) — (Мк. 12:30–31).

Збудування стосунків з Богом

Збудування стосунків з Богом починається з уміння слухати Бога. Якщо людина не уважна до слів Самого Бога, вона виявляє непошану до Нього. А надалі вона буде не уважна до слів інших людей. Отже, починати треба з уміння слухати Бога.

— Що означає вміти слухати Бога?
Дослідження тексту (Як. 1:19–25).

Слухач Слова Божого	Виконавець Слова Божого
22: обманює сам себе. 23–24: подібний тому, хто розглядає себе у дзеркалі, але забуває і не виправляється. 25: забудько. Висновок: для нього Слово Боже не приносить ніякої користі.	25: заглядає (глибоко вдумується) у закон досконалий; пробуває у ньому (прийти і залишитися; жити); виконавець діла (його віра в Бога виявляється в ділі); буде блаженний у діянні своїм. Висновок: виконання Слова Божого приносить щастя.

Загальний висновок з тексту: на жаль, дуже багато людей сьогодні є тими, хто обманює себе. Вони вважають, що вірять у Бога і шанують Його. Вони намагаються виконувати безліч ритуалів, але ігнорують Його Слова. Як би ви поставилися до того, хто говорить вам, що любить і шанує, але водночас ви бачите, що ця людина не зацікавлена слухати вас? Отже, наше ставлення до Біблії виявляє наше ставлення до її Автора — Бога.

Любити Бога — виконувати Його Слово. Вміння слухати Бога означає бути виконавцем Його Слова.

Отже, слід починати з того, щоб навчитися слухати Бога, тоді зможеш навчитися слухати ближніх.

**«Хочеш бути розумним —
навчися мудро ставити запитання,
уважно слухати,
спокійно відповідати
і припиняти говорити,
коли тобі більше нічого сказати»
(Йоганн Каспар Лафатер)**

Вміння слухати ближнього

Щодо уміння слухати ближнього — ми знаємо другу заповідь: полюби ближнього так, як любиш себе. Виявляй до нього те, що ти очікуєш від нього. Кожен має потребу в тому, щоб його вислухали.

Якось до лікаря звернулася жінка. Вона довго розповідала про те, що її непокоїть, а потім сказала: «Дякую, лікарю, за те, що вислухали мене, мені стало набагато легше». Сказавши це, вона із задоволеною усмішкою вийшла, залишивши лікаря у здивуванні.

Читання Біблії: «І як бажаєте, щоб вам люди чинили, так само чиніть їм і ви» (Лк. 6:31).

Як практично виконувати це «золоте правило» у контексті теми про спілкування?

Пояснення за допомогою схеми:

Егоїзм:	Любов:
— Я хочу — Мені треба — Ти дай	— Ти хочеш — Тобі треба — Я даю

Егоїзм спрямований на задоволення своїх власних потреб та бажань: «я хочу», «мені треба». Відповідно, які очікування від іншого? — «Ти дай». Любов, навпаки, сконцентрована не на собі, а на іншій людині: «Ти хочеш», «Тобі треба». Тому й дії любові інші — вона віддає.

IV. ЗАКРІПЛЕННЯ ЗНАНЬ

Практичні поради.

Роздати учням кольорові папірці.

Завдання: скласти практичні поради для того, хто хоче навчитися слухати інших.

Учні виходять до дошки та, прикріплюючи папірці, оголошують кожен свою пораду. Інші учні записують у зошити.

**«Ніколи не притримуй людину
за гудзик або руку, щоб вона
тебе вислухала: якщо тебе
не хочуть слухати, краще
притримай свого язика»
(Філіп Честерфілд)**

V. ПІДСУМОК

Невміння слухати перешкоджає будівництву стосунків з Богом та людьми. Виконуючи дві заповіді любові, людина здатна навчитися ефективного спілкування з Творцем та ближніми. Роздати «Пам'ятки».

Додатковий матеріал:

ПАМ'ЯТКА

Практичні поради для того, хто хоче навчитися слухати інших:

1. Проаналізуйте свої стосунки з Богом — чи вмієте слухати Його? Як ставитеся до Слова Божого?
 2. Перевірте своє серце, яку позицію займаєте стосовно ближніх — егоїзму чи любові?
 3. У спілкуванні з людьми почніть із того, щоб не перебивати того, хто говорить.
 4. Попросіть вашого друга зупиняти вас кожного разу, коли ви занадто багато говорите й не слухаєте.
 5. Спілкуючись із людиною, запитуйте себе: «Що він (вона) хоче цим сказати? Що його (її) турбує?»
 6. У розмові з іншими частіше ставте запитання:
 - Чому?
 - Як це тобі вдалося?
 - Що ти збираєшся робити?
- Тобто, такі запитання, які допомагають людині розповісти вам про себе.

Чого не варто слухати:

- плітки;
- злі й недоречні жарти;
- наклепи на когось;
- поради, які штовхають на гріх;
- беззмістовні розмови, які забирають час.

(Що робити: запропонуйте свою тему розмови, якщо співрозмовник не бажає змінювати тему, ввічливо відмовтеся від розмови.)

ОСНОВНІ ЕТИЧНІ ПОНЯТТЯ МОНОТЕЇСТИЧНИХ ТА ПОЛІ- ТЕЇСТИЧНИХ РЕЛІГІЙ СВІТУ

Урок для 11 класу

Автор Лілія Денисюк, учитель образотворчого мистецтва
Рівненської класичної гімназії «Престиж»

Мета

Освітня: ознайомити учнів з основними етичними поняттями монотеїстичних та політеїстичних релігій світу.

Розвивальна: заохотити учнів глибше пізнавати й вивчати християнство.

Виховна: виховувати пошану, любов і поклоніння до єдиного істинного живого Бога.

Ключовий вірш: «І пам'ятай в днях юнацтва свого про свого Творця...» (Екл. 12:1).

Словникова робота: релігія, язичництво, іслам, даосизм, індуїзм, буддизм, юдаїзм, християнство.

Обладнання: дидактичні картки.

Література:

- Біблія/ Пер. проф. І. Огієнка. — К.: УБТ, 2002.
- Кей Артур. Господь, я хочу знати Тебя. — М.: Весть, 2007. — 198 с.
- Іти за Господом. — Рівне: «Обітниця миру», 2001. — 124 с.

ХІД УРОКУ

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організаційний момент. Вітання

2. Бесіда з учнями

Одного разу хлопча — син господаря невеличкої ферми, що в Альпах, вирішив піти на прогулянку в гори. Він збирався перетнути широкий альпійський луг, щоб заховатися в лісовій гушавині. У цей момент гавкіт собак перервав його думки. З лісу зненацька вибігла пара молодих ланей. Юнак зрозумів, що відбувається, і, обпершись на огорожу, зі співчутливою цікавістю почав спостерігати за тваринами. А ті щодуху мчали лугом у його бік. Хлопець стояв не порушено, щоб не налякати і без того сполоханих тварин. Самець першим перестрибнув через огорожу, самка ж зупинилась у нерішучості. Гавкіт наближався. Мокра спина самки блищала на сонці. Нашорошивши вуха, лань зробила кілька невпевнених кроків... На узліссі з'явилися собаки.

Тяжко дихаючи і загнано озираючись, лань раптом помітила юнака, що стояв неподалік. Озираючись, вона зміряла відстань до переслідувачів, повернулася і невпевнено попрямувала до людини. Без видимого страху вона наблизилась до хлопчини й уперлася лобом у його плече. Глибоке співчуття переповнило людське серце. На очі навернулися сльози. Тварина відчула свого захисника.

— А куди ви скеровуєте свій хід, коли вам тяжко, коли вас починає перемагати страх і невпевненість? До кого ви йдете по допомогу? (*Передбачувані відповіді учнів: до батьків, до друзів, у соціальні служби захисту, в церкву тощо.*)

Так, люди часто шукають відповіді на свої духовні потреби в релігії. Про різні релігії, які існують у світі, ми поговоримо на цьому уроці, але спершу пропонуємо в групах обговорити й виписати ваші вимоги до особистості, яка може стати вашим захисником чи заступником у будь-якій ситуації.

3. Робота в групах

Учні записують на дошці свої напрацювання, один з учасників групи зачитує написане, і за потреби відповідає на питання, що виникають у однокласників чи в учителя.

Вимоги до захисника: справжній, живий, розумний, мудрий, турботливий, люблячий, терпеливий, справедливий, дуже сильний, усе може, дуже щедрий.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повідомлення теми і мети уроку

ШУКАЄМО ЛЮДИНУ

Чи може людина стати нашим заступником чи захисником? Назвіть таку людину.

Учні працюють у групах і визначають особу тієї людини, яка може стати заступником чи захисником у будь-якій ситуації.

Чи відповідає ця людина нашим вимогам до ідеального захисника? (*Звіряємо якості представлених людей і виставлені на початку уроку вимоги до захисника.*)

ШУКАЄМО БОГА В СВІТОВИХ РЕЛІГІЯХ

Часто люди, не знайшовши підтримки й захисту в інших людях, не зупинялися у своїх пошуках. Людей завжди супроводжувала думка про Творця. Розповіді про Того, Хто створив світ від початку, передавалися з покоління на покоління. Вони намагалися свої думки та уявлення виокремити у філософських системах. Такі ідеї знаходили послідовників. Виникли культу і релігії. Пропонуємо розглянути найпоширеніші з них (за допомогою дослідницької роботи в групах).

Пригадаймо визначення слова «релігія».

Релігія (від лат. religio — зв'язок) — віра, особлива форма усвідомлення світу, яка не потребує обґрунтування і доказів. У широкому сенсі, як суспільний інститут, сукупність вірувань і віровчень, наявних у суспільстві. Включає до свого складу сукупність звичаїв, обрядів, правил життя і поведінки людей тощо.

У вузькому розумінні релігія — віра в існування надприродних — персоніфікованих чи ні — сил, що супроводжується переконанням у здатності цих сил або сили (Бога, богів, Абсолюту, Космосу тощо) впливати на Всесвіт та на долю людей.

Віровчення, як системи вірувань, поділяють так:

- ♦ єдинобожжя (монотеїзм);
- ♦ багатобожжя (політеїзм);
- ♦ безбожжя (атеїзм) або матеріалізм.

Віровчення пов'язані з національними спільнотами або національні релігії:

- ♦ юдаїзм (Ізраїль);
- ♦ індуїзм (Індія);
- ♦ конфуціанство, даосизм (Китай);
- ♦ синтоїзм (Японія) тощо.

Ознайомлюючись із божеством, виділяємо його ознаки, здібності й порівнюємо з вимогами до захисника, якого ми шукаємо.

Язичництво

Язичництво — загальна назва для всіх релігій, міфологічних та світоглядних систем, які діють у межах того чи іншого народу або групи споріднених народів.

Для прикладу візьмемо Київську Русь, де язичництво було офіційною релігією до впровадження християнства. Найвідомішими руськими богами були: Сварог (бог небес), Ярило (бог сонця та весни), Дажбог (бог сонця та багатства), Велес (або Волос) (бог домашніх тварин, багатства, магії), Перун (бог грому), Род (бог народження) та інші. Це різні боги, проте, на думку язичників, вони є частиною єдиного Бога Творця. Так само всі всесвітні сили та енергії (вітер, вогонь, сонце, вода, земля і т. д.) є частиною Бога.

Фактично, для язичників Бог (його ще іноді називають Космос) — це і є Всесвіт. Творець (Творча сила) просто може набувати різних форм, розділятися. У язичництві божественне — іманентне, присутнє у всіх речах світу, є частиною твореного ним світу і підкоряється його законам.

Даосизм

Даосизм — одна з провідних релігійно-філософських течій Китаю. Засновником його вважають давньокитайського філософа Лао-цзи, який виклав своє вчення в трактаті «Дао де цзин».

Провідна ідея даосизму полягає в тому, що природа, суспільство, кожна людина окремо підкоряються всезагальному закону — дао, який уносить порядок у хаос речей.

Дао — не божество, а щось близьке до розуму, природи, шляху чи закону. Воно не персоніфіковане, але передусім особам. Дао — першопочаток усього, зокрема й неба, з нього все починається і ним усе закінчується, воно регулює все існуюче. Це загальний закон природи, джерело матеріального й духовного буття, їх мета. Дао неможливо сприймати безпосередньо, воно — поза відчуттями людини. Тому все, що людина відчуває, — це не дао, а лише його вияв. Пізнання дао може бути дано тільки самим дао.

Згідно з ученням, людині надзвичайно важливо зрозуміти сутність дао. Оскільки воно спершу існувало абсолютно, але не виразно, а нині його сутність розкрита мислителями для людей, вони мусять пізнати дао й жити відповідно до його вимог. Так буде добре і для людей, і для держави.

Унаслідок пізнання дао відбувається повернення людини до світової гармонії, злиття її з природою. Всі порушення нормального існування речей у природі (посуха, повені, непогода тощо) є порушеннями її гармонії. Несправедливість, порушення суспільного порядку — теж порушення гармонії, але в суспільстві. Потрібна дія дао, щоб усунути ці порушення. Втручання людини неприпустиме. Людина повинна дотримуватися принципу «недіяння». Тому даосизм схвалює пустельництво, пасивне життя, яке віддає людину у владу стихійного розвитку подій.

Індуїзм

Індуїзм — основна релігія Індії і одна зі світових релігій. В індуїзмі не було свого засновника, чиє учення розповсюджувалося б послідовниками. Індуїзм охоплює широку різноманітність вірувань та обрядів, в основі яких лежить декілька фундаментальних положень.

За межами вічно мінливого фізичного світу існує єдиний універсальний дух, який називається Брахман (неподільний, незмінний, безособовий, який не має статі та підноситься над поняттями добра і зла). Душа (атман) всякої істоти у Всесвіті, включаючи і богів, є часткою цього духа.

Коли вмирає плоть, душа не гине, а переходить в інше тіло, де продовжує нове життя. Доля душі в кожному новому житті залежить від її поведінки в минулих втіленнях. Закон карми свідчить: ніякий гріх не залишається без покарання, ніяка доброчесність — без нагороди; якщо людина не отримала заслуженого покарання або нагороди в цьому житті, вона отримає їх в одному з подальших. Поведінка людини визначає вищий або нижчий статус подальшого втілення, від неї самої залежить, чи народиться вона знову людиною, богом або, припустимо, свинею.

Для більшості індуїстів важливим елементом релігійних вірувань є сонм богів. В індуїзмі нараховуються сотні божеств, від дрібних божків місцевого значення до великих богів. Найбільш відомі — Вішну, Рама і Крішна як дві форми Вішну, Сива (Шива) і бог-творець Брахма.

Священні книги — веда та упанішади, епічні поеми «Рамаяна» і «Махабхарата» — називають чотири мети, на досягнення яких повинне бути спрямоване життя людини: артха — багатство і влада; кама — насолода і задоволення бажань; дхарма — правильна поведінка; мокша — звільнення від циклу нескінченних перероджень.

Буддизм

Головні положення буддизму були викладені Буддою в *Чотирьох істинах шляхетних*:

- ♦ «жити — значить страждати»;
- ♦ «причина страждань — бажання»;
- ♦ «для звільнення від страждань треба позбавитися бажань»;

♦ «шлях позбавлення від бажань — дотримуватися вчення Будди», яке може привести віруючого до головної мети його буття — нірвани (заспокоєння, згасання), стану повного подолання людських почуттів, бажань, вічного блаженства в житті з божеством і абсолютного спокою.

Буддисти допускають існування багатьох божеств або богів, які є частиною світу й залежні від його законів. Ці божества, так само як люди, прагнуть стати буддами — істотами, що вийшли з кола перероджень і смертей, досягнувши пробудження.

Спільним для всіх буддійських деномінацій є запевнення існування індивідуальної душі людини. Віра в її існування вважається великим гріхом — основною перешкодою на шляху до досягнення стану пробудження. ►

ШУКАЄМО ГОСПОДА

Іслам

Іслам — це монотеїстична релігія, яка походить від вчення Магомета (Мухаммеда), арабського релігійного і політичного діяча VII ст. Термін «іслам» означає підпорядкування або повна віддача себе Богові. Послідовників ісламу називають мусульманами.

Фундаментальне богословське поняття ісламу «таухід» — віра, що є лише один Бог. Арабський термін для Бога — Аллах: «Немає Бога, крім Аллаха та Магомета — його пророка». Священна книга мусульман — Коран.

У традиційній ісламській теології Бог вищий від усякого розуміння; ймовірно, що мусульмани поклонятимуться й обожнюватимуть його як захисника. Бог описується в Корані як «Бог, Один і тільки; Бог, Вічний, Абсолютний; Він ні роджений, Він ні породжений; І немає нічого подібно до єдиності Його»; «Нічого не трапиться в нас, окрім того, що наказав Аллах для нас: Він — наш захисник».

Хоча мусульмани й вважають, що Ісус був пророком, але вони відкидають християнську доктрину Трійці, порівнюючи це з політеїзмом.

Мусульманин повинен молитися п'ять разів на день, постити щороку протягом місяця, утримуватися від алкоголю, азартних ігор та вживання деяких продуктів харчування. Один раз у житті він повинен здійснити паломництво до Мекки.

Юдаїзм

Юдаїзм — одна зі стародавніх етнічних релігій, релігія давніх юдеїв, що проживали на території сучасної держави Ізраїль, та віруючих сучасних євреїв, заснована на заповідях Бога з праотцем Авраамом (близько 1750 р. до Р. Х.) і Мойсеєм (близько 1300 р. до Р. Х.).

Юдаїзм базується на концепції всюдисущого вічного Бога Творця, чия воля та особливе ставлення до єврейського народу відображені в Торі, тобто Законі. Тора містить у собі вчення Бога про Себе Самого, про мету творіння, про систему жертвоприношень тварин як заплату за людські гріхи, про вибраний Божий народ, з якого за тілом прийде Месія, Який установить на землі царство без ворожнечі й народних страждань, де віддані Богу знайдуть мир і щастя, а гріхи будуть покарані на страшному суді.

Основний принцип юдаїзму — віра в єдиного Бога. Поряд з ним у ставленні до людей головним принципом є фраза з Тори: «Люби ближнього свого, як самого себе».

Юдаїзм прагне до визнання свого Бога всім людством. Водночас він завжди засуджував асиміляцію євреїв. Згідно з ученням юдаїзму, зв'язок з Богом віруючі підтримують через молитву.

Юдеї вірять, що Бог пообіцяв бути покровителем їхнього народу. Ті народи, які благословлятимуть євреїв, теж будуть благословенними. А ті, хто проклинатиме їх, — самі будуть прокляті.

Християнство

Християнство — віровчення про Єдиного Всезнаючого, Всюдисущого та Вічного Бога, Творця неба і землі у трьох його найважливіших проявах (іпостасях) — Господа Вседержителя (Бога-Отця), єдинородного несотворенного Сина — Господа Ісуса Христа (Бога-Сина, святу Істину, святе Боже Слово), та Бога-Духа Святого, що говорив через пророків. Базується на відкритті Самого Бога через Його Слово — Біблію.

Усі три Особи Святої Трійці однакові за природою, мають єдину волю та сутність. Центральне місце в християнстві займає втілення та прихід на землю Сина Божого з ме-

тою спасіння людства від гріха жертвним розп'яттям на Голгофі, Його воскресіння, вознесіння на небо та другий прихід судити всіх живих та мертвих людей. Християнство визнає існування світу видимого і невидимого (духовного), безсмертної людської душі та ангелів, визначає природу людини — її створення, гріхопадіння (перворідний гріх) та викуплення Христом, її майбутню долю — воскресіння мертвих і страшний суд, її вічне блаженство (рай) або вічне прокляття (пекло). Віруючі послідовники цих догматів зуться християнами, беруть участь у видимому поклонінні Христу в церквах.

Священною Книгою християн є Біблія (інші назви — Книги Старого і Нового Завітів, Писання, Святе Письмо, Слово Боже тощо). У Біблії Бог відкриває Себе за допомогою різних імен.

Елохім (Творець, Сильний, Всемогутній), *Бут. 1:1; Пов. Зак. 10:17; Кол. 1:16.*

Ель Еліон (Всевишній, Володар всесвіту), *Пс. 19:2–3; Дан. 4:31–32.*

Ель Рої (Всевидячий, Всюдиприсутній), *Бут. 16; Пс. 138:7–12.*

Ель Шаддай (Всемогутній), *Бут. 17:1–3.*

Адонай (Господь, Владика), *Пс. 8:2, 140:8–10.*

Яхве (Єгова, Той, що Є, Суущий), *Вих. 3:14; Євр. 13:8.*

Яхве-Іре (Господь нагледить), *Бут. 22:1–19.*

Яхве-Рафа (Цілитель), *Пс. 102:1–3, 146:3; Іс. 19:22, 53:5;*

Мт. 8:16–17.

Яхве-Нісси (Господь — Прапор мій), *Вих. 17:15.*

Яхве-Мекаддишкем (Господь, що освячує), *Вих. 31:13;*

Ів. 17:15–19.

Яхве-Шалом (Господь Миру), *Лев. 26:2–6; Суд. 6:22–24;*

Пс. 118:165.

Яхве-Саваоф (Господь Сил), *1 Сам. 1:3–11, 4:3–4, 17:42–*

47; Пс. 45:8.

Яхве-Раах (Господь — Пастир мій), *Пс. 22:1; Єз. 34:11;*

Ів. 10:14.

Яхве-Цидкейну (Господь — виправдання наше),

Єр. 23:6, 31:33–34.

Яхве-Шамма (Господь там), *Єз. 48:35.*

III. ПІДСУМОК УРОКУ

Вивчення ключового вірша

«І пам'ятай в днях юнацтва свого про свого Творця...»

(Екл. 12:1).

Висновок

Заповнивши таблицю, отримуємо яскраву картину, на

кого ми можемо покластися у будь-якій ситуації.

Вимоги до особи захисника	Людина-супергерой	Язичництво	Даосизм

Індуїзм	Буддизм	Іслам	Юдаїзм	Християнство

Запропонувати учням записати свої висновки і зберегти записи, щоб продовжити розглядати цю тему на наступних уроках.

Зверніть увагу на Того, Хто завжди дає вихід із ситуацій, які складаються у нашому житті. Коли комусь здається, що він у глухому куті, то насправді — у Бога є вихід, а випробування — це сходінка до нового, досконалого, наповненого Істиною.

Декорації: єврейський дім

Дійові особи

Десять дів: п'ять рідних сестер, дві подруги нареченої і три служниці.

Суламита — середня сестра, наречена, прообраз Христової Церкви.

Єзавель — старша сестра нареченої, капризна, примхлива, заздрісна.

Єруша — молодша сестра нареченої, мила, слухняна.

Авігея — подруга нареченої, добра, сердечна.

Фірца — подруга Єзавелі, пихата, владна.

Айя, Тафаф — найменші сестри, зовсім юні, завзяті, трохи навіжені.

Служниці: Марфа (служниця Фірци) — працелюбна, але для неї головне — це порядок у господарстві; Мелхола (служниця нареченої) — поступлива, тиха, але лінива; Мілка (служниця господаря дому) — примхлива, владна.

1 дія

На сцені з'являється Єзавель, у неї в руках відріз тканини.

Єзавель. Мілко, де ти? Мілко, йди сюди, швидше! От негідниця, та куди ж ти запропастилася?!

Мілка (із глибини кімнати). Тут я, тут!

Єзавель (втрачає терпіння). Де, «тут»?!

Мілка. Та тут я (нарешті з'являється), що вже вам так закортіло? (Убік.) Як завжди.

Єзавель. Що це таке? Я тебе запитую?!

Мілка. Де? (Вдає, що не розуміє: озирається на всі боки.)

Єзавель. Та не де... А що, ось це — що це таке?.. (Показує тканину.)

Мілка. А-а-а, це-е! (Старанно робить невимушений веселий вигляд.) Ну, це ви і самі знаєте, це — тканина.

Єзавель. Я знаю, що це тканина, але що ти з нею зробила, шахрайко!??

Мілка. Хто я??? (Знову озирається.)

Єзавель. Мілко, моє терпіння зараз лусне...

Мілка. А... Ну, я її попраля, як ви й наказали.

Єзавель. Це ти називаєш по-о-пра-а-ла? Це не прання, це знущання якесь. І якраз напередодні весілля, а якщо сьогодні наречений прийде?!

Мілка. Ну, так не ваш же наречений (змикнувши).

Єзавель. А це тебе не стосується, ти свою роботу краще виконуй. Негайно перепери. (Кидає тканину на підлогу перед Мілкою.)

Мілка. Та до-о-бре... (Підбирає тканину і вирушає.)

Єзавель залишається одна.

ВЕЧІРНЄ СВІТЛО

П'єса

Автор Оксана Попеску, вихователь дошкільного навчального закладу № 4 «Казка», м. Южне Одеської обл.

Єзавель. Ні, це неможливо! Як тут залишатися спокійною і задоволеною усім (сідає, дивиться у дзеркало, уважно оглядаючи свою особу, поправляє зачіску), серед таких ось... (киває у той бік, куди пішла служниця) таких... людей (нарешті підбирає пристойну назву). Ах, Боже! Адже я повинна залишатися праведною, не грішити... (зітхає). Ох, як важко виконувати всі ці заповіді! (Ще раз дивиться у дзеркало, але відкинувши його убік, встає.) Ну, то хіба справедливо, що саме Суламиту віддають заміж? Чому її? Я нічим не гірша. І навіть краща!.. Хто міг чекати від цієї тихоні такої прудкості?.. Крім того — я старша дочка! І де ж після цього справедливність?! (З'являється Мілка.)

Мілка. Пані, тут приїхали ваші подруги.

Єзавель. Добре... впусти. (Убік.) Цих ще не вистачало... А Фірцо, дорога! Рада тебе бачити! (Назустріч дівчатам, що входять до кімнати.) Чарівненько, ой, поглаждала?.. Або це плаття невдало сидить... О! Авігейо! І ти тут?! Рада, щаслива вас бачити. (Подруги цілуються, ледве торкаючись щоками, Авігея ж щиро обійняла Єзавель.)

Фірца. Так-так, і ми дуже раді бачити тебе! Як ти поживаєш? Ти пробач, ми без попередження приїхали і з ночівлею, сподіваюся, ти не будеш проти? Чудово! Ох, як я втомилася, накажи принести що-небудь із напоїв... Оце спека! А ти, я бачу, маєш утомлений вигляд, бідолахо, ось і круги під очима... Певно, не спиш ночами... Так, я розумію, усі ці приготування до весілля...

Єзавель (перелякано хапаючи дзеркало). Круги?..

Фірца. Ах, так! Ледве не забула, ти вже чула новини? Серед гостей на весіллі буде сам...

Авігея. (Вона весь цей час мовчала, залишаючись непомітною, тепер же перебила подруг.) А де ж наречена, Суламита? Хочеться її побачити.

Єзавель. Наречена? Зараз прийде, вона зайнята приготуваннями...

Фірца. Ох, ці приготування до весілля!.. Коли в мене буде весілля, я можу собі лише уявити, скільки буде клопоту... Ти, знаєш, яка в мене буде весільна сукня?! (Схилившись.) Я вже все придумала: ось тут, від грудей, — розшито золотом і перлами... А рукави, рукави широкі і з воланами, як у тієї — пам'ятаєш? — дочки купця, і шлейф, від самої шиї і до підлоги, і ще більше, щоб він за мною тягнувся... і неодмінно хочу, щоб колір сукні був бузковий...

Єзавель. Бузковий? (Гидливо.)

Фірца. Неодмінно бузковий.

Єзавель. Але до бузкового не личить золото.

Фірца. От чого ж це не личить?

Єзавель. Та ось просто не личить.

Фірца. А що ж тоді личить, по-твоєму?

Єзавель. Срібло, звичайно, це будь-яке дитя знає!

Фірца. Срі-і-бло?!.. Але на моїй сукні буде золото!

Єзавель. І перли до бузкового не личать.

Фірца. А що ж, по-твоєму, личить?

Єзавель. Рубіни...

Фірца. Рубіни... Ну, це все твоя думка, але в мене...

Єзавель. Ти так і не сказала, хто ж такий особливий запрошений на весілля.

Фірца (*насупившись*). А ось тепер я тобі вже нічого не скажу.

Єзавель. Ну й чудово...

У світлиці з'являється молодша сестра нареченої Єруша, разом із нею і Мілка, з пригощанням для гостей. Гості виходять назустріч Єруші.

Фірца. Єрушо! Вітаю, як же ти виросла! Ну, якби я тебе зустріла на вулиці, то вже й не впізнала б...

Авігея (*обіймаючи Єрушу*). Ти стала зовсім дорослою, як же я рада тебе бачити! (*Знову обнімаються.*) Але я так і не побачила Суламіту, де ж вона?

Єруша. У продавців оливи.

Авігея. У продавців оливи? Отже, вона пішла до них, щоб купити оливи, але навіщо вона їй саме зараз?

Єруша. У її світильнику закінчилася олива, і вона боїться, що коли прийде наречений, то її світильник не даватиме світла. Це звичай, ти ж знаєш, наречений може прийти за нею будь-якої хвилини і навіть уночі, тому світильник має бути приготований.

Авігея. Та ми всі маємо бути готові.

Єруша. Сподіваюся, ти запаслася оливою?

Авігея. Звичайно, я привезла з собою, а в тебе в самої вона є?

Єруша. Так... може чекати доведеться довго, ти приїхала з ночівлею?

Авігея. Ми обидві приїхали з ночівлею, сподіваюся, вас не обтяжимо.

Єруша. Ну, що ти, батько залишив нам великий будинок, але якби він був маленьким і тісним, то все одно ми були б вам дуже раді.

Авігея. Спасибі. (*Обнімаються.*)

У цей час Фірца та Єзавель розглядають прикраси та вбрання, привезені Фірцою.

Фірца. Ідіть сюди, швидше, погляньте, яка краса! (*Дістає і приміряє перли.*)

Єзавель. Як я хвилююся!..

Усі. Ой уже це весілля! Ой, весілля! Як хочеться бути нареченою! Ой, весілля!

Дівчата бігають по сцені, клопочуться і метушаться, збираючись на весілля. Дехто одягається і фарбується; інші обирають прикраси; служниці чистять і прасують сукні, роблять зачіски хазяйкам, затягують їм корсети, прибирають у кімнатах. Одні лаються, сперечаються, ображаються... Інші допомагають одна одній, виручаючи необхідним. Панує передвесільний хаос...

Падаючи з ніг після приготувань, дівчата сідають відпочити. Усі п'ють чай, настає тимчасове затишшя.

Фірца (*милуючись своїми прикрасами*). Цей перстень батько привіз мені з Персії, він дуже дорогий. Кажуть, що належав самому шейхові.

Мілка (*поглянувши*). Та брешуть, якийсь він старий.

Фірца. Та що ти розумієш, селючка вона і є селючка... Це ж ста-а-ро-вин-ний перстень, тому й дорогий, коштує цілий маєток! Мені батько так і сказав: «Ось, донечко, тобі від мене дарунок, ти в мене кохана, єдина й мені для тебе нічого не шкода. Бережи його, як зіницю ока, це твоє багатство».

Мілка. А я б за нього й ассарія не дала...

Єзавель. Багатство — це ще не все, якщо дівчина не-приваблива, то жодні перли не допоможуть, а ось красуню полюблять навіть бідною!

Мілка. Ні-і-і... Головне характер! Коли дівчина з характером, то неодмінно досягне успіху. Я знаю таких, які були й небагаті, і не найсимпатичніші, але прудкі та спритні, і вміли стояти на своєму. Я ось з таких... І тут не обійдешся без хитрощів і відомих жіночих прийомів...

Авігея. І це ти називаєш — мати характер?..

Мілка. Ну, звичайно, а що ж ще?..

Авігея. Треба ж, а я завжди вважала, що мати характер — це означає бути прямою і чесною.

Мілка. Ой, це все панські дурощі й непотрібні манери.

Єзавель. Мілко, ти забуваєшся!..

Авігея. Ні, нехай говорить, інколи думка народу виявляється дуже цікавою. І чого саме ти досягнеш завдяки хитрості?

Мілка. О! Багато чого!

Єруша. Мілко, чи не час тобі на кухню? Щось ти надто розбалакалася, давай, миттю до кухарів, до весілля готуватися, роботи аж за край!

Авігея. Зараз, зараз, хай вона лише висловить до кінця свою думку.

Фірца. Так, це стає цікавим.

Мілка. Послухайте, ось я вас зараз навчу, як роздобути нареченого! Насамперед потрібно прикинутися дурнуватою, звичайно ж, насправді жінки розумніші за чоловіків у сто разів, а може й у тисячу... або навіть... Шкода, чисел великих не знаю...

Єруша. Ну, ну й що ж далі?

Мілка. А далі те, що навіть недалекий чоловік тоді поряд із дурником відчуватиме себе на висоті!..

Фірца. От як! Вправно придумано!

Мілка (*продовжує, напхненна підтримкою*). І ще... треба чоловіка весь час хвалити, ну от як мале дитя. Зробить він що-небудь, та хоч саму дрібницю, і, може, набагато гірше, ніж ви, але хваліть усе одно й говоріть (це дуже важливо), що так, як він, ніхто ніколи не зробить!

Авігея (*регоче*). І що ж він за це любити стане?

Мілка. Голову даю на відсіч, що так!

Усі сміються.

Фірца. Зачекайте, не заважайте, хай далі говорить.

Мілка. І ще, мабуть, найголовніше, цього мене ще моя тітонька навчила, ох і спритна ж була добувати женихів, чотири рази заміж виходила, чи то п'ять...

Єруша. А куди ж ті чоловіки поділися?..

Мілка. Та померли всі, тітонька нареченою була дуже навіть милою, ласкавою, а ось у заміжжі, не приведи Господи, яким була деспотом. Може, вони від переходів таких різких і не витримували, бідолахи?.. Чоловіки ж народ слабкий, немічний...

Єзавель. Радше, недовірливий.

Єруша. Від яких переходів тітчині чоловіки померли, я не розуміла?

Авігея. Від контрастів у характері: то доброю тітонька була, то, раптом, злою.

Єруша. А...

Мілка. Так от, тітонька моя вчила, що треба нареченому приготувати якусь незвичайно смачну страву, якусь таку, яку він ніколи не їв.

Єзавель. А якщо я не вмію готувати?

Мілка. Ну... тоді треба зробити вигляд, що ти приготувала. Але мало приготувати страву, її треба вміти подати, а ось тут уже без жіночих хитрощів аж ніяк... Тут і

вбрання потрібне трохи краще, і зачіска, ну і ласка, і лас-тощі, звичайно, на своєму місці мають бути.

Авігея. Якої ж ти думки про чоловіків...

Фірца. Це реалії життя!

Авігея. Так що ж це, по-вашому, виходить, усі наречені пихаті, завидющі, самозакохані дурні й любителі смачно поїсти?

Мілка, Фірца, Єзавель, інша прислуга (*гуртом*). А хіба не так??!

Авігея. Тоді ви повинні знати, що по вірі дається: у що вірите, те й отримаєте.

Єзавель. А ти сама в що віриш?

Авігея. Я вірю в те, що Бог змінює людину. Так, звичайно, гріхи, недоліки є в усіх, але для того й істина дана, щоб учитися і брати в неї краще, досконаліше. Мій наречений має бути розумним, сміливим, добрим, чесним, відданим.

Фірца. А-а-а... таких у природі не існує.

Єзавель. Це все нудьга. Моралі нікому ще не допомагли.

Мілка шепоче щось Єзавелі та Фірці на вухо, ті пирскають зі сміху.

Авігея. Я так із самого початку й підозрювала, що толку не буде... У хитрощах і в прийомах розумності бути не може, а одні лише відчуття, до того ж помилкові. Ходімо, Єрушо, тобі тут нічого робити.

Авігея та Єруша виходять.

Єзавель (*навздогін*). Ти дуже принципова, так ти ніколи не вийдеш заміж!

Фірца. Запам'ятай, наречені не люблять, коли дівчата розумніші за них...

Авігея. О, ти добре засвоїла урок.

Фірца. Шкода, що ти так нічого й не зрозуміла... Куди ви?

Єруша. Ми вирішили купити оливи про запас, ніч попереду...

Єзавель. А, ну ідіть, ідіть...

Єруша. А ви? Ви з нами? У вас є олива для світильників?

Єзавель. А... після, зараз ми... зайняті...

Фірца. Устигнемо... (*Продовжують розглядати коштовності та вбрання. Пізніше вони вирушають до продавців тканин і коштовностей.*)

2 дія

На сцені дві служниці: Мелхола й Марфа, вони жваво обговорюють приготування до весілля і пліткують про своїх хазяйок, поки ті відсутні, лузають насіння.

Мелхола. Ой, а ваші ось, як забігали, ніби їх весілля!..

Марфа. Уже й не знають, що їм на себе почепити...

Я вчора весь вечір сукню пані готувала: і відпарила, і підшила, а їм усе не так, усе погано, бояться осоромитись. А я так вважаю (*озирається*): як не вбирайся, а якщо Господь не дасть нареченого, то звідкіля ж його узяти?.. Та й нашій пані спробуйте ще нареченого знайти, все не так: той кривий, той косий, а третій худий... Ніби сама велика красуня. Ще, мабуть, такий не народився, щоб нашій принцесі догодити, та й років уже немало — не молоденька вже. Ось красуню молодесеньких скільки — й не перелічити, ще й перебирає...

Мелхола. Але наша в усьому гарна — і обличчям, і статуєю, і характером, тому й заміж виходить першою з сестер, а ті інші... ве-ред-ли-ві, не приведи Господи, а Су-

ламіта нічого, хороша. Ох, і щаслива я, що з нею з дому виїжджаю.

Марфа. Чого ж так?

Мелхола. Та все через Мілку... замучила... сил жодних немає... Себе старшою в будинку серед прислуги вважає. Мелхола те, Мелхола це, не сядь, не полей, вона тут як тут. Ось минулого тижня я горщик із молоком розбила, адже ненавмисне, ну з ким не буває. Так вона мене весь день ляляла, і що образливо: господарі відразу пробачили — спасибі Суламіті сердечній, вступалася, а вона, ця Мілка, досі не вгамується...

Марфа. Та яке має право...

З'являється Мілка.

Мілка. Про що це ви там пліткуєте? Кому кісточки перемиваєте? Та я вже здогадуюся, Марфо, тебе твоя хазяйка шукає! Запитує, чи підготувала ти оливу для світильників.

Марфа. А чого мене шукати? Тут я... Ой, та яка там олива, коли ж мені було її запасати, справ і так чимало. (*Вибігає.*)

Мілка. Ну, а ти чого дарма сидиш? У будинку метушня та клопіт, а в тебе, як завжди, роботи немає?..

Мелхола. Що і при-сіс-ти не можна? (*Розтягуючи слова.*)

Мілка. Не можна, наречений ось-ось прийде за нареченою, у тебе все готово?

Мелхола. Та що має бути готове в мене?..

Мілка. Світильник твій приготований?

Мелхола. Так.

Мілка. Оливою запасися, раптом наречений забариться.

На сцені з'являється Авігея, узявши в руки засвічений світильник, преклонивши коліна, вона молиться.

Авігея. Господи, пробач, у мені мало хорошого, більше п'їтьми... Благаю, зміни мене, щоб серце моє випромінювало світло Твоє. (*Встає.*)

Немає настільки святого, як Господь,

І немає твердині, як Бог наш.

Не примножуйте мов гордовитих,

Зухвалі слова хай не виходять із вуст ваших,

Бо Господь є Бог ведення.

Лук сильних заломлюється,

А немічні підперезуються силою.

Ситі працюють заради хліба,

А голодні відпочивають.

Господь убиває і оживляє,

Зводить у пекло і виводить.

Господь робить убогим і збагачує,

Приймає і прославляє,

Так що не силою міцна людина.

3 дія

Усі дівчата збираються на сцені. Першими приходять Фірца зі своєю служницею Марфою, далі Єруша, після них Єзавель і служниця Мілка. Всі вони сідають довкола столу. Останніми прибігають молодші сестри нареченої Тафаф і Айя.

Єзавель. Де ж ви бігали увесь цей час? Ну, розбійниці, весь день вас не було, ось дістанеться вам.

Тафаф. Ми на галявину, за річку ходили, квіти збирати.

Айя (*затуляючи їй рот рукою*). Ти що?.. Навіщо розповіла?

Їх можна руйнувати, але без них неможливо жити

Наш час недаремно називають епохою самотників. Багатоповерхові будинки, що неначе великі вулики із окремими стільниками-квартирами, сусіди, що ледве знають один одного, постійна зайнятість на роботі, телевізор, що замінив собою все, Інтернет, що дає ілюзію спілкування, не виходячи із домівки, і, навіть, навушники плеєрів у вухах людей, які їдуть у метро, кажуть: не лізь у мій світ, не зачіпай моєї самотності...

Молоде покоління гостро відчуває цей синдром сучасного світу. Саме тому з'являються такі течії як «емо», які хоча б через власний біль хочуть повернути до себе увагу й відчути реальність життя. Саме тому фільм «Матриця» став маніфестом сучасної культури й пояснив, як ти можеш жити поза реальним світом. Саме тому є стільки залежних від комп'ютера, які ладні померти перед екраном, із якого бодай через видимі картинки можна отримати ілюзію хоча б якихось стосунків у цьому світі.

Тема стосунків актуальна для молодого покоління завжди. Адже саме тоді, коли буває твій цвіт і вирує кров, ти шукаєш друзів, із якими готовий пройти поруч усе життя, знаходиш ворогів, з якими ведеш бій до кінця, вчишся кохати й жертвувати собою заради коханих, знаходиш орієнтири для життя в порадах мудрих наставників. Усе життя молодих пронизане стосунками. (Власне, ними пронизане життя на будь-якому етапі.) І саме молодь спрагло відчуває брак таких взаємин. Світ досить добре маніпулює цим відчуттям і використовує його для досягнення своєї економічної вигоди. Адже будь-яка реклама — це, найперше, реклама стосунків, а лишень потім — товару. Наприклад, будь-яка реклама пива базується на тому, що на екрані присутня компанія, яка весело проводить час. І в цьому їм допомагає пиво. Люди купують пиво, бо думають, що воно допоможе налагодити взаємини і забути про те, що справжні стосунки не потребують допоміжних засобів. Проте, на тлі гострої нестачі особистісних стосунків у цьому світі, навіть така ілюзія сприймається як вихід і заповнення порожнечі. А гроші капають у кишеню виробника...

Та корінь проблеми не в сучасності. Вірніше — не лише в сучасності. Адже все почалось саме тоді, коли перші люди в Едемському саду розірвали стосунки із Богом, коли не послушались Його й вибрали свій шлях і свою дорогу життя. Власне, це і стало причиною сучасного сумного стану. Адже лише Бог, Який є Особистість і стосунки з Яким визначають наше життя, може навчити справжніх взаємин, що ґрунтуються на вічних цінностях і законах. І без повернення до Нього в людей, а особливо молодих, немає шансу закласти правдивий фундамент на все життя. Бо саме тоді, у молоді роки, формуються основні цінності життя і пріоритети особистості, які будуть визначати поведінку людини в майбутньому.

Ізраїльський цар Давид колись у величному псалмі ствердив: «*Чим додержитись юнак у чистоті свою стежку? Як держатиметься Твоїх слів!*» (Пс. 118:9). Цими словами він підкреслив важливість цілеспрямованого виховання молодих людей у дусі покори Богу й у пошані до Його

Слова. Саме це дасть правильні орієнтири молодим людям і відкриє справжній шлях і істинні стосунки в цьому житті. Якщо ви пропустите в своєму житті цей момент чи занедбаєте його в житті своїх дітей, то пізніше буде надзвичайно складно надолужити згаяний час і можливості.

Але не потрібно забувати, що Біблія радить не ігнорувати і звичайні речі нашого життя, якими ми часто нехтуємо чи просто забуваємо про них. І однією із них є спілкування. Адже коли ми спілкуємось, то стаємо зрозумілими й будуюмо мости один між одним: ми розкриваємо наш внутрішній світ, пояснюємо ті причини, що лежать в основі наших вчинків і думок. І стаємо ближчими до співрозмовника, даємо йому можливість подивитись на навколишнє нашими очима. А це і є основою будь-яких стосунків, які не може замінити нічого в цьому світі.

Проблемою сучасності є також невміння спілкуватися. Ми, покоління «Пепсі» і коміксів, звели спілкування до загальних фраз, діалоги — до рядків на екранах моніторів, а стосунки — до рідких візитів увічливості, які ви-чавлюємо із себе в круговерті термінових справ. Саме невміння повноцінно спілкуватись і штовхає нас на самоту, адже за цим стоїть страх бути незрозумілим і висміяним. А брак спілкування призводить до того, що будь-які спроби зав'язати стосунки приречені на крах, адже стосунки — це взаємини людей, де всі сторони рівноцінно йдуть один одному назустріч!

Тому — говоріть один із одним, не бійтесь цього. Говоріть як великі, так і малі, мудрі і немудрі, ті, що знають, і ті, що не можуть похвалитись знаннями, батьки і діти, дружини і чоловіки, вчителі і учні, начальники і підлеглі. Адже Сам Бог, Творець Всесвіту і наш Спаситель, щоби побудувати із нами стосунки, говорить із нами й доносить те, що в Нього на серці, через слова вічного Писання.

Говоріть, бо якщо ви не будете цього робити й не навчите цього молодих, то ні в кого із нас не буде можливості розвивати ті стосунки, про які ми так мріємо і яких ми бажаємо понад усе... 🌱

Олег Блощук

Тафаф. Але... запитали ж...
Єруша. А хто вас туди відпустив, адже це далеко?
Тафаф. Не так уже й далеко, я стежину знаю, так по ній якщо підеш, можна дорогу скоротити. *(Говорить скоромовкою.)*
Мілка. Це ти напевно, Айя, вигадала за річку ходити? Та ще і малу з собою потягнула. *(Айя похнюпилася.)*
Єзавель. Батько повернеться — усе йому розповім, хай він вами, неслухняними, сам займається. Ох, і клопоту з ними... Усе на мені — і будинок, і весілля, та ще й ці...

На сцені з'являється Суламита зі своєю служницею Мелголою.

Єзавель. Нарешті ти зволила прийти! У тебе повний будинок гостей, приготування до весілля, а ти десь вештаєшся!?

Усі обіймають Суламиту, цілують, запрошують до столу.

Авігея. Ось уже й вечір, ми тебе ледь дочекалися!
Суламита. Я до продавців оливи ходила, хай для світильника мого буде запас оливи. А ви приготували свої лампи?
Усі. Так! Так! Звичайно!
Фірца. Але коли почнеться церемонія?
Авігея. Коли наречений прийде.
Фірца. Дурні звичаї, терпіти їх не могу. Але чому наречена обов'язково повинна очікувати нареченого, адже це так принизливо, є народи, я сама чула, так у них за традицією наречена сама забирає з батьківської домівки нареченого.

Усі дивуються.

Єзавель. Так, чудово, а тут сиди, як курка на одному місці, і чекай, поки за тобою спрможуться прийти. Нудьга...
Єруша. А ти не сиди, ти готуйся — веселіше буде.
Фірца. Та що готувати — усе давно готово, лише чоловіки, як завжди, спізнюються.
Єзавель. Вони не спізнюються, а затримуються.
Усі. Ну, скільки ж ще чекати!?
Суламита. А я готова чекати його вічність!
Єзавель. Ну це зрозуміло, від тебе іншого годі й чекати.

Єруша. Давайте пошлемо за ним когось.
Мілка. Ну, що ти?! Це ж проти звичаю! Жених за нареченою приходиться сам.
Єзавель. Дурні звичаї.
Мілка *(у зал).* Я ще встигну сходити за оливою до торговців, надійніше буде, якщо є запас. Але мене хазяйка нізащо зараз не відпустить, що ж придумати? А ось, Єрушо, будь ласка, підстрахуй мене, доки я до продавців збігаю.
Єруша. До яких продавців?.. За прикрасами і стрічками підеш?
Мілка. Та ні, хай так буде, мені вбрання особливого не потрібно, адже ж не я наречена. *(Сміється.)* Мені оливи треба купити для світильника. Ти знаєш, я ось тільки зараз замислилася, що могу не потрапити на весільний бенкет. Якщо оливи мені не вистачить до того, як прийде наречений, то залишуся за брамою... Краще збігаю, придбаю про запас.
Єруша. Добре, йди, я тебе підстрахую.
Мілка *(цілуючи).* Спасибі! *(Швидко вирушає.)*
Фірца *(позіхаючи).* Тафаф, розкажи казку, ти майстриня, кажуть, казки розповідати.
Усі. Нумо, розкажи, а то боїмося заснути.

Тафаф. Добре, добре, але яку вам розповісти: веселу чи сумну?
Усі. Веселу... Ні, сумну...
Суламита. Правдиву.
Тафаф. Ну, тоді я вам не казку розповім, а бувальщину. В одному далекому місті, такому далекому, що не знайти його на землі, хоч скільки доріг обійди, все одно не знайдеш, а лише ноги обіб'єш, бо місто те на самому небі розташоване, вулиці викладені золотом...

Фірца. Так?..
Тафаф. А будинки зібрані з коштовних каменів. Але найголовніше, що люди в них живуть такі красиві, на землі таких не буває. Обличчя у них добрі й привітні, усі один одному говорять лише правду й лише добра бажають від щирого серця.
Єзавель. Авжеж...
Тафаф. А править цим Золотим Містом великий Цар, такий, що на землі зроду не бувало. На землі ж, які царі? Такі, що про себе більше думають та і правити не завжди народом вміють, так щоб всі були щасливі, а цей не такий. Він усіх людей Сам добре знає, кожного... Підійде хто до Нього з благанням, а Він уже наперед прохання знає, що цій людині необхідне. І серце його наскрізь бачить, немов крізь скло у віконці, і навіть краще.

Усі. Гм...
Фірца. Цікаво, цей Цар із Золотого Міста одружений?
Тафаф. У Нього є наречена, вона чекає Його ось уже дві тисячі років. І Він прийде за нею.

Мілка *(щойно повернулася і вступила в розмову, як ні в чому не бувало).* Ну... якщо дві тисячі років не приходить, то вже й не прийде, я, звичайно, у цифрах мало розумію, але все одно аж надто довго.

Тафаф. Це нічого, що довго. Якщо Він обіцяв, то обов'язково прийде, адже Він Цар Правди. Лише потріб-но діждатися.

У той час, коли Тафаф розповідала казку, усі дівчата поснули. Заснула й сама Тафаф. Але ось рівно опівночі пролунав стук: «Наречений іде!» Усі схопилися, ті, у кого в світильниках була олива, поправили вогонь і вийшли вперед, ті ж, у кого оливи в запасі не було, стали просити її в інших.

Єзавель і Фірца. Дайте, дайте нам оливи, Мілко, не-гаймо віддай нам свою!..
Мілка. Але... у кожної має бути свій світильник, якщо я віддам вам свою, то в мене не вистачить...
Авігея. Біжіть, біжіть швидше до продавців оливи!
Марфа і Мелхола. І ми з вами!
Айя. Ой, у мене теж немає оливи!
Суламита, Авігея, Мілка, Тафаф і Єруша *(гуртом).* Чому ви не подумали про це раніше...
Фірца *(уже вибігаючи).* Раніше нам ніколи було!

П'ять дів входять у відчинені ворота назустріч нареченому, що прийшов узяти їх на весільний бенкет. Після того, як вони заходять, ворота зачиняються.

Завіса.

За сімома замками

Люди самотні, тому що замість мостів вони будують стіни.

Не підходь!

Броньовані двері, заґратовані вікна, сигналізація, відеоспостереження — так нинішнє покоління намагається захистити себе від вторгнення сторонніх у своє життя. Ми любимо комфорт і безпеку й з легкістю міняємо бесіду за чашкою чаю на перегляд телесеріалу, а пісні під гітару в колі друзів на численні кліпи із засмаглими «мачо» й ефектними дівчатами, які розповідають нам, що «найкращі друзі дівчат — це діаманти». Що відбувається з нами? Що заважає нам спілкуватися? Чому ховаємо свою душу за «броньованими дверима»? Адже, якщо чесно, насправді нас приваблюють відкриті люди й відштовхує фарисейство й лицемірство.

Існують різні бар'єри. Ну, наприклад: «Не лізь у моє життя, і без тебе гидко» — це грубо висловлена закритість. А буває все так безневинно: «Я відкритий, просто мене ніхто ні про що не запитує», або граємо роль жертви: «Я просто знаю, що нікого не цікавить те, що відбувається в моєму житті».

Дехто намагався бути відкритим, але дійшов висновку, що це нерозумно й навіть небезпечно. Тому що тоді про нас пліткуватимуть, над нами насміхатимуться, багато хто нас не зрозуміє, а хтось просто не повірить, засудить, відтак, ми стаємо вразливими й незахищеними...

Не такий, як усі

Багато років тому на нашій егоїстичній планеті з'явився один Чоловік. Про Нього знала вся країна. Знали, де народився, яку професію освоїв. Він не приховував, з ким спілкується, куди ходить, про що думає і кого любить. Відкритість зробила Його вразливим і водночас великим. Усе життя Його було перед людьми, як на долоні, і навіть умер Він на очах у юрби. Ім'я цього Чоловіка — Ісус. Якось Він сказав Своїм учням: «Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на вершині гори. І не запалюють світла, щоб поставити його під посудину, але на світильник, — і світить воно всім у домі. Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі» (Мт. 5:13–16).

Бути чи не бути

Що ж таке відкритість — дурість чи нормальний стан людини? Чи варто бути відкритим? Може, це стосується лише Христа? Та й взагалі, кому це потрібно? Чи варто розтрачувати себе? Міркуючи над цими питаннями у світлі Писання, розумієш, що насправді дурість не в тім, щоб жити відкрито, а в тім, щоб сховати те, що є життям.

Адже відкритість — це не просто обмін інформацією, балаканина про ціни й болячки, про новинки моди й останні події у світі. Іноді комунікабельних людей помилково вважають відкритими. Взагалі-то вони так багато говорять, що довідатися про їхню сутність можна лише в кризових ситуаціях, коли людина просто не встигає зорієнтуватися і завантажити вас черговим жартом або історією із чийого життя. У цей момент ви ніби прозираєте, побачивши це чудо або чудовисько, залежно від того, ким виявилася людина насправді. Ісус, звертаючись до нас, говорить, що відкритість — це природний стан християнина.

Світло для світу

Ховаючись, ми втрачаємо можливість принести світло у світ! Насправді, люди втомилися від фальсифікацій, фальші, брехливих політиків, «жовтої» преси. Вони йдуть до церкви, тому що хочуть побачити життя, де по-справжньому сміються і плачуть, щиро люблять і вірять. Друзі, Христос не просто пропонує нам бути світлом, Він указує на нашу місію у світі. Це наша функція — світити у світі, а не в куточку, не під ліжком, не десь у глибині душі, а так, щоб видно було всім і щоб люди, бачачи це світло, прославляли нашого Небесного Батька.

Слава Христова

Ховаючись, ми втрачаємо можливість принести славу Христу! Відкритість ніколи не приносить славу нам! Швидше за все, нам не будуть співати дифірамбів, а, навпаки, більшість буде пильно стежити за тим, як ми «світимо», і активно обговорювати наше життя. Не один раз почуємо про те, що служимо для того, щоб показати себе. Може, хтось радітиме нашим невдачам і промахам. Відверто кажучи, іноді буде дуже важко! У такій ситуації в нас з'являється можливість перевірити себе й запитати: чим я керуюся в служіння Богові? Заради себе чи заради Нього живу «на очах у всіх»? Якщо заради себе, то, швидше за все, ми не витримаємо зовнішнього пресингу й «сховаємо свою свічку під посудину». Якщо ми шукаємо собі слави, то змушені будемо прогинатися під думку людей, будемо шукати зручні компанії. Але якщо справді світимо для того, щоб прославився Христос, нас ніщо не зупинить!

Усе таємне виявиться

Ховатися — це ненормальний стан для християнина. Якщо ви приховуєте своє життя від людей, то задумайтеся — чому? Адже ховається той, хто вчинив злочин. Коли Адам і Єва згрішили, їм захотілося сховати-

ся. Гріх завжди викликає бажання зникнути, і ми часто переживаємо щось подібне, але зятято не хочемо цього визнавати. Нам хочеться сховати від усіх те, як ми живемо, де і з ким; але це не допоможе, навіть якщо ніхто на землі не буде знати, що відбувається в нашому житті, про нього знає Бог. І Він говорить: «Бо немає нічого захованого, що не виявиться, і немає таємного, що не вийде наяв» (Мк. 4:22). Сьогодні ми сховаємося, але завтра наш гріх стане всім відомим, і, як Адамові, нам захочеться хоч чимось прикритися, та буде пізно — гріх буде викрито й покарано.

«Зачинено»

Нам часто доводиться чути претензії від людей, що їм мало приділяють уваги, що їх не помічають, їхнім життям не цікавляться. І нерідко це правда, але правда одностороння. Чи не нагадує життя таких людей магазин, на дверях якого висить табличка «Зачинено»? Можливо, усередині багато хорошого товару, але ж зачинено! І проблема зараз не в людях, які за дверима, а у вас самих. Не треба звинувачувати всіх навколишніх у черствості й байдужості, сьогодні ви самі собі вороги. Позбудьтеся свого егоїзму й самі вийдіть назустріч людям. Відчиніть двері свого серця, свого дому, не чекайте запрошення, а запрошуйте — «нехай світло ваше сяє перед людьми»!!!

Відчиніть!

Сьогодні Сам Христос звертається до християн XXI ст. зі сторінок Біблії і говорить, що Його вчення не змінилося. Він, як і дві тисячі років тому, відкрито повстає проти «зачинених дверей» сердець, звертаючись до сучасного християнства: «Ось Я стою під дверима та стукаю» (Об. 3:17). Іншими словами: «Ви навіть Мене виставили за двері й давно вже не маєте близьких стосунків зі Мною».

Друзі, якщо наше серце дотепер за «броньованими дверима», то ми не світло для світу, а отже, світ гине в темряві; ми не славимо Христа, і цим тішимо Його ворога; ми живемо в гріху, а тому відкрито ворогуємо з Богом, а це надто небезпечно. Ісус Христос стоїть під дверима нашого серця... Відчиніть! 🙏

Наталія Дубовик

Притча про серце

Одного разу прийшов чоловік до Мудрості та й запитав: — Скажи мені, Мудросте, як зробити так, щоб моє серце ніколи не було самотнім?

— Тримай серце відкритим для людей, щоб хто хоче, міг увійти, а кому треба піти, міг завжди вийти. Приймай радо, відпускай вільно! На світі дуже мало відкритих сердець. Здебільшого — кодовий замок, або вхід платний, або за дверима тобі не раді. Нехай чай буде завжди гарячим, а стіл накритим! Зустрічай кожного так, ніби він особливий! Не виділяй! Не прив'язуйся! Люди — це всього лиш люди: тимчасові, скороминущі, мінливі. Завжди пам'ятай про це, і не дай себе звабити марними очікуваннями, що ось ця людина з тобою назавжди. Можливо, надовго, але не назавжди. Тоді ти з миром зустрінеш того, хто входить, і проведеш того, хто виходить.

— А якщо до серця підкрадеться злодій?

— Не бійся злодіїв. Вони віддають перевагу зачиненим дверям. Але навіть якщо й увійдуть, то вони тобі не страшні. Злодії звикли, що коштовності ховають, і тому, обшукавши все, підуть геть, думаючи, що тут немає ні золота, ні дорогоцінних каменів, ні антикваріату. Звідки ж їм знаття, що дорогоцінне саме серце, що воно саме — антикваріат, адже вони не вельми розумні, до того ж зосереджені на дрібницях.

— А якщо ввійде ворог?

— Вороги, самі того не усвідомлюючи, завжди допомагають серцю стати чистішим. Вони наводять безлад, і тому доводиться робити генеральне прибирання. Вони приходять, щоб зруйнувати, але мотивують до порядку! Слізьми прощення обмиєш душу, виметеш гнів, зітреш пил із радості, бруд із любові, розставиш пріоритети. Серце завдяки їм стає лише чистішим! Заблизьчить новими гранями, заграє небесним світлом. І знову потечуть до тебе утомлені подорожні, які потребують любові, турботи, розуміння.

Пам'ятай! По-справжньому живе лише те серце, яке живе для інших! Яка користь від свічки, якщо вона горить для себе? Але якщо навколо неї збираються люди, ведуть бесіди, читають книги — вона безцінна! Вона допомагає людям у темряві бачити одне одного! Нехай про тебе завжди згадують як про того, хто зробив життя кращим.

Люди багато втрачають, тримаючи своє серце на замку, бо тільки відкрите серце ніколи не буває самотнім; не шукаючи краси та яскравості, воно проживає життя красиво та яскраво!

Наталія Дубовик

Книга Ілая

Сучасне кіномистецтво, просякнуте комп'ютерною графікою і шокуючими кіносценаріями, що прославляють усі гріхи світу, досить рідко звертається до тем, пов'язаних із вірою в Бога чи в силу слів Біблії, чи, бодай, хоч якихось навколорелігійних історій. Якщо й показують у фільмах людей, які вірять у Бога, то це, в більшості, фільми про середньовіччя (складається враження, що лише тоді люди думали про спасіння душі), і всі люди, переобтяжені думками про релігію, це затяті фанатики, які не несуть цьому світові ніякого світла (вибачте за такий літературний виверт).

Тому незвичним було те, що один із досить розрекламованих фільмів «фабрики мрій» був присвячений темі Біблії і життя людей, які так чи інакше пов'язані з нею. Назва картини — «Книга Ілая» — із самого початку налаштовує людей на якийсь пробіблійний лад, адже ім'я головного героя — це англійський еквівалент біблійного Іллі. Ще одним цікавим фактом виходу фільму було те, що в головних ролях знялися актори, на фільми за участю яких люди йдуть охоче, проте, які не прославились своєю набожністю: Дензел Вашингтон, Гері Олдмен. Але про все за порядком.

Дія фільму відбувається після ядерної війни. Суспільство, чи то пак, його залишки, по крихах збирає і зберігає все те, чим воно гордилося до катаклізму. А на дорогах панують мародери, які безкарно забирають усі більш-менш цінні речі.

Головний герой — Ілай їде зі сходу на захід північноамериканського континенту, до атлантичного узбережжя, де ще залишились острівки цивілізації. Люди, які живуть там, хочуть зробити сховище всієї мудрості, що була на землі до катастрофи. Вони видають уцілілі книги й формують бібліотеки для майбутніх поколінь. Ілай отримав від Бога вказівку принести в ті місця Біблію — найвеличнішу Книгу. Заради цієї мети він не витрачає часу на попутників, які стрічаються на його шляху. Його гаслом стає фраза: «Це тебе не стосується...»

Цікаво, що для багатьох людей уже сьогодні ця фраза стала девізом життя, навіть якщо в ньому немає великої мети. З іншого боку, багато християн настільки сконцентровані на своєму християнстві, що забувають, що ця віра, найперше, має проявлятися повсякденному житті і служити ближнім.

Та ось Ілай потрапляє в містечко, яке контролює банда такого собі Карнегі. Не дивно, що в такому місті бандити чіпляються до подорожнього, зчиняється бійка. Дивлячись на вправність Ілая, Карнегі пропонує тому залишитись у нього на службі. Через певні обставини бандит дізнається про існування Книги й хоче заволодіти нею. Його головний мотив: ця Книга змінює людей і може керувати ними. Маючи її, він зможе впливати й маніпулювати людьми. Символічно, що головного негідника назвали Карнегі, як відомого американського психолога, який від-

скромною трапезою починає молитись, чим дивує молоду дівчину Солару. Вона починає розпитувати Ілая, чому той молиться і що це за такий звичай, звідки він походить. У відповідь чує, що люди дуже багато мали й не цінували того, що їм було дано. Вони не цінували тих речей, які їх оточували, а тепер убивають за них. А на питання, звідки слова його молитви, Ілай відповідає, що вони із Книги.

Цей момент у фільмі наштавхує на роздуми про те, що ми не вміємо цінувати тих подарунків, які Бог у великій милості дарує нам. Наше серце загрубіло й розуміє цінність чогось лише після того, як втратить те, що має. Це з одного боку, а з іншого — молитва завжди вчить нас вдячності. Адже молитви направлені до Бога, від

Якого ми отримуємо все необхідне для життя. І сам факт молитви привчає наше серце до того, що ми не владні над усіма обставинами, і усі речі, які ми отримуємо, — це просто дарунки Господні для нас. Саме тому молитви були такими цінними серед єврейського народу, про них постійно говорив Спаситель Ісус Христос, і церква приділяла їм велику увагу. Суспільство, яке не привчене молитись, приречене до черствості й байдужості, адже воно починає вірити,

що всі здобутки, які воно має, — це плід його зусиль і вправності.

Пробувши один день серед бандитів, Ілай разом із Соларою тікає. Свій вчинок він мотивує великою місією, яку на нього поклав Бог. На питання, звідки він знає, що це — воля Бога, Ілай відповідає, що він просто почув голос, а пізніше зрозумів це із Книги, яку читає кожен день. І, саме читаючи Слово, він усвідомив, що цей скарб потрібно донести до узбережжя і видрукувати, щоб інші люди могли читати й розуміти Слова Божі. Тому він і обрав собі девіз: «Це мене не стосується».

Наша віра має проявлятися у нашому повсякденному житті і служити ближнім

Проте в ключовий момент, коли його новим друзям загрожує небезпека й Солара у гніві виказує Ілаєві, що його Книга нікому не потрібна, бо не може спасти людей, відбувається злам у свідомості героя. Після роздумів він приймає рішення втрутитись у ситуацію і допомогти тим, хто потребує його допомоги. Він пояснює дівчині, що тривалий час читав Книгу та за обставинами забув, що вона вчить не просто знати істину, а жити істиною, не просто вірити в те, що каже Книга, а своїм життям показувати віру, не просто читати, а жити тим, що прочитав.

Єдина Книга, яка змінює життя людей і відкриває їхнє справжнє призначення, — це Біблія

Власне, це є основним змістом Біблії. Адже вона не просто вчить про Бога, про Істину, про правильне життя, а вчить жити Істиною, стосунками з Богом. Біблія вчить своїм життям показувати дієвість і реальність віри в Бога. Вона вчить, як реально жити життям, що прославляє Бога. І це життя не залежить від того, які обставини навколо тебе, чи є якісь речі у твоєму житті, чи ти нічого не маєш. Воно залежить від Бога і має підпорядковуватись лише Богові.

Саме такої простої істини бракує сучасному суспільству, яке сконцентровує усі свої зусилля на досягненні матеріальних благ, забуваючи, що люди — це духовні сутності, сенс і

якість життя яких залежить від духовної складової, від взаємин із Богом. Сьогодні ми живемо й не хочемо навіть задумуватись, що може настати момент, коли всі наші здобутки зго-

німе питання — а чим наповнене наше життя і чи готові ми принести його в жертву за свої переконання? І якими повинні бути ці переконання, щоби людина могла віддати своє життя заради них?

Це питання стоїть сьогодні перед кожним. Чи є у нас переконання, які мають вічну цінність? Що в цьому мінливому світі може бути цією цінністю? І чи вірю я у силу Божого Слова, демонструючи свою віру своїми вчинками?

Після перегляду цієї кінострічки в мене в голові виникло питання: що залишиться після нас? Чи будуть наші діти довіряти Книзі так, щоб були готовими віддати своє життя за неї? Який приклад подаю я своїм життям тим, кого Бог поставив біля мене?

А ще розуміння того, що єдина Книга, яка змінює життя людей і відкриває їхнє справжнє призначення — це Біблія, яку Сам Бог дарував людям, щоб ті могли зрозуміти Його і привести своє життя до ладу... 🙏

Олег Блощук

Роздуми над книгою Романа Дехтяренка «Бог і людина»

Ми живемо у світі, де триває велика боротьба двох царств — Царства Бога і царства сатани. Початком цієї боротьби стало повстання Люцифера, особливий спалах спровокувало гріхопадіння людини, результат став очевидним після приходу на землю Ісуса Христа, вирішальна битва відбулася на Голгофі, усе закінчиться неминучою перемогою Бога — єдиного Творця і Владики.

Однак, згідно із Божим задумом, цей конфлікт не вирішується швидко; щоб досягнути найважливішої мети — продемонструвати Божу верховну владу — боротьба продовжується протягом тисячоліть.

У книзі «Бог і людина» доктор богослов'я, професор **Роман Дехтяренко** докладно розглядає біблійну філософію історії — від вічності минулого до вічності майбутнього. Він зазначає, що весь цей час сатана активно використовував такий вид зброї як заперечення Бога Особистості. Але порівняно з попередніми історичними періодами в ХХ ст. це стало вкрай очевидно.

Автор стверджує, що «жорстокість сучасних прийомів ведення війни, нездатність Ліги Націй зберегти мир, економічні кризи, системне винищення шести мільйонів євреїв нацистами, масова загибель людей і величезні руйнування, загроза повного знищення людства в ядерній війні, несправедливість расизму, безглузді військові конфлікти, терористичні акти, страхітлива перспектива забруднення навколишнього середовища, перенаселення планети — усе це поступово приводило більшість людей до висновку, що людина повністю самотня у своєму скрутному становищі. Людина, яка відкинула біблійну тезу про те, що її становище — результат її ж повстання проти Бога, стикається з проблемою розуміння людського нещастя, злиднів, розбещеності. Оскільки людське страждання є реальністю, людина доходить висновку, що доброго всемогутнього Бога Особистості не існує».

Далі Роман Дехтяренко аналізує, до яких результатів приводить заперечення існування Бога Особистості.

Стан відчаю. Якщо немає Бога, Який керує історією і спрямовує її до доброї мети, то історія взагалі не має ніякої розумної мети. Наука і матеріалізм не можуть стати заміною, яка дала б людині сенс життя і потіху перед обличчям смерті. Марні пошуки в царині тілесних пожадливоростей і лжерелігій часто приводять до спроб покінчити життя самогубством (Екл. 1:2). Відчай пронизує сучасне мистецтво, літературу, музику, філософію і навіть богослов'я.

Заклики до революції. Характерні для молоді. Спостерігаючи жалюгідні страждання і зловісні тенденції, молода людина схиляється до того, що сліпий випадок веде її до остаточного знищення, що саме існування людства під загрозою. А тому треба щось робити, і якщо ненасильницькі методи не діють, вона починає закликати до застосування насилля заради досягнення мети.

Конфлікт поколінь. Від безвиході старше покоління на місце Бога поставило свої матеріальні здобутки. Суспільний лад, за якого здобувалися ці блага, став для нього надійним захистом у ненадійному світі. А молодь заради врятування людства прагне радикальних змін і таким чином, з точки зору старших людей, зазіхає на їхній добробут.

Заперечення моральних абсолютів. Бог відкрив людям, яке життя Він бажає у них бачити, поклав на них відповідальність і попередив про майбутній суд. Відкидання цього призводить до нівелювання будь-яких абсолютних моральних стандартів, утвердження нової моральності, плейбойської філософії і ситуативної етики. Усездозволеність і недисциплінованість стають нормою. Відвернувшись від Бога, людина втрачає людську гідність (Рим. 1:18–32).

Анархія і беззаконня. Людину дратують будь-які зовнішні обмеження її поведінки. Вона мислить так: якщо немає Вищої Істоти, яка панує над людиною і керує її поведінкою, то і звичайні люди і людські установи не мають права цього робити. Людина підпорядковується лише власним імпульсам та інстинктам. Руйнується сама структура суспільства, закони свідомо порушують і топчуть.

Розмивання відмінностей між статтями. Робиться спроба скасувати відмінності в зовнішньому вигляді та характерних функціях, які Бог установив для представників двох статей (1 Кор. 11:2–15; Еф. 5:22–33).

Відміна встановлених Богом інститутів. Відкидаючи Бога і Його біблійне одкровення, людина робить висновки, що такі поняття, як уряд, шлюб і церква, — це не більш ніж винахід минулих епох, зайвий у сучасних умовах. Особливої атаки зазнають ті церкви, які вірять у Бога Особистість, Боже натхнення і непогіршимість Біблії, підпорядкування вищому авторитету і Богом даним моральним абсолютам.

Об'єднання заради порятунку. Спостерігається рух до єдиного світового правління і формування єдиної всесвітньої церкви. Усі догмати й релігії проголошують відносними, а тому можуть бути відкинутими заради єдності. Роблять акцент на темах миру, любові й людського братерства. Поширюється гасло: «Відповідь на все — любов!» Трагедія полягає в тому, що, оскільки ця любов відокремлена від Бога, Джерела справжньої

прогіхопадіння — міф. Людина має не гріховну природу, а деякі залишкові інстинкти нижчих форм життя, з яких вона розвинулася, які будуть переможені в подальшому процесі еволюції. Тому можна очікувати поступового покращення в людських діях і вчинках, але це, на жаль, не спостерігається. Отже, відкидаючи Бога, людина думає, що цим вона проголошує велику мудрість (1 Кор. 1:21), насправді ж вона засліплена сатаною, князем цього віку (2 Кор. 4:4). Втішним є те, що доки сатана докладає зусилля, аби звести людей, Бог займається спасінням людей від царства сатани й приєднанням їх до істинної Церкви, що складається з людей, які особисто повірили в Євангелію Ісуса Христа, відкрити у Святому Письмі.

Автор книги «Бог і людина» розглядає багато важливих тем: про Божий задум для людини, вчення про Святу Трійцю, служіння Ісуса Христа в Старому Завіті, ставлення християнина до закону і благодаті тощо. Він не уникає гострих тем, а намагається висвітлити їх виключно з біблійної точки зору. Зокрема, Р. Дехтяренко стверджує, що «біблійний підхід до розуміння історії ставить перед людьми, як мінімум, дві проблеми: **чому Бог створив ангелів і людей зі здатністю вибирати між послухом і повстанням і чому Бог дозволяє, щоб повстання проти Нього тривало так довго.**

Біблія не дає прямої відповіді на ці питання. Однак, на думку автора книги, «розумним поясненням може бути те, що Бог забажав насолоджуватися спілкування і приймати любов і поклоніння від Свого творива (Бут. 3:8–9). Справжнє спілкування, любов і поклоніння не можуть бути примусовими або механічними, вони можуть бути спонукувані лише добровільними мотивами. Лише особи з власною волею і здатністю вибирати можуть віддавати все це Богові добровільно. Безперечно, Бог вирішив, що добровільний відгук, навіть якщо при цьому присутній ризик повстання, вартий більше, ніж запрограмована, механічна реакція, яка гарантує, що ніякого спротиву не буде.

Щодо другої проблеми, то, можливо, якби Бог знищив сатану відразу, пізніше інші творіння дійшли б висновку, що єдиною причиною невдачі сатани було те, що він використав неправильний метод, або що в нього не було достатньо часу, щоб повністю здійснити весь свій план. Щоб запобігти виникненню подальших повстань, Бог дає сатані повний час, щоб той перепробував усі можливі способи скинути Боже правління. На цьому гіркому наочному прикладі Він дає усьому Своему творінню незабутній урок: ніхто, скільки б у нього не було часу і які б методи він не використовував, ніколи не зможе похитнути всевладне правління Бога».

І нарешті, біблійний підхід до розуміння історії дає відповіді на три головні питання людства.

Звідки ми з'явилися? Біблія відповідає, що ми були створені всевладним всемогутнім Богом.

Чому ми тут? Біблія відповідає, що мета нашого життя — особисто пізнати Бога, а потім як членів і свідків Його вселенського Царства активно служити Йому.

Куди ми йдемо? Як світ і як рід людський, ми наближаємося до моменту остаточної поразки сатани і його царства і славної перемоги Бога і Його Царства. Як окремі особи, ми наближаємося або до вічного благоденства, або до вічного покарання, залежно від того, до якого царства ми належимо. Ми всі народилися у цьому світі як піддані царства сатани, і присуд Божого осуду цього царства чекає на своє здійснення. Однак, оскільки Ісус Христос сповна заплатив за наш гріх, ми можемо стати підданими Царства Бога, якщо повіримо в Нього як нашого особистого Спасителя (Кол. 1:13–14; Рим. 8:1). Оскільки правління Бога, всевладного Царя і Судді, непереможне, то «не дбати про таке велике спасіння» — це справжнє безумство (Євр. 2:1–3; Пс. 2:10–12).☞

Надія Доля

любові (1 Ів. 4:8), це призводить до спотвореної, оманливої любові. І ті, хто найголосніше закликає до любові та миру, найпершими виливають свою ненависть на тих, хто не поділяє їхніх поглядів.

Релігія гуманізму. Божественність Ісуса Христа представляють як досконалу «людяність». А відтак Він — ідеал гуманності, зразок для наслідування, великий символ турботи про благо людського співтовариства, і не більше.

Обожнення людини. У людині закладена потреба в поклонінні. Але оскільки людина відкинула Бога Особистість, то вимушена поклонятися чомусь у матеріальному світі, де вона сама є найвищим представником. У результаті виникають ідеї, що людина, яка живе для інших, — це Бог у людському образі, або що людина стає Богом у результаті еволюційного процесу.

Заперечення гріховності людини. Людина вирішила, що оскільки немає Бога Особистості, то ніколи не було й повстання проти Нього. Біблійна розповідь

Чого ж хотів Бог?

Хлопчик ріс, як усі діти, та вирізнявся простотою та добротою. Промайнули роки, і ось вона — школа. Чистенький та усміхнений, він прямує на шкільне подвір'я, а в мами в захваті замирає серце, адже він — її син — найгарніший, добрий, такий рідний...

Перші роки мама тішилася сином, спостерігаючи, як він учить уроки, поспішає на заняття. Та ось настав той час, коли діти стають підлітками. Саме підлітки мають «свою правду». І ось...

Він прийшов засмучений.

— Що трапилося, сину? — запитала мама.

— Ось... — тихо відповів він і дав мамі портфель. Усі книжки й зошити були мокрі.

— Як це трапилося? Чому?

— Мамо, це не я. Мені налили води в портфель.

Мама проплакала цілий вечір. Молилася і просила в Бога захисту для сина.

Минуло кілька тижнів, і ось її син знову прийшов із заплаканими очима.

— Синку, любий, що це? — мама дивилася в очі, а він мовчав. Та не мовчали розірвані штанці й біла спина.

— Знову хлопці?

— Мам, не треба. Ти ж знову будеш плакати...

Ой, як же їй хотілося піти до школи й навести свій порядок... А вона могла. Гнів і образа вирували в серці матері, заплакані очі сина спонукали до помсти. Та син пригорнувся і сказав: «Як добре, що ти є. Ти ж не підеш до школи? Я ж дорослий». Мама замислилася: «Дорослий... я можу йому нашкодити, підірвати авторитет... Як же бути?» І знову стала вона перед Богом, молячи про захист і про... покаяння однокласників сина. Тоді прийшла на серце думка: «От якби всі вони, ті, хто ображає, прийшли в недільну школу (а мама була вчителькою Біблії), я б розповіла їм...»

Минув час. Здавалося, що всі негаразди забулися, і син знову усміхався. Мама випроводжала хлопчика в школу, благословляючи, і чекала після занять. Та ось одного разу він прибіг закривавлений. Верхня губа була розбита, а передні зуби хиталися.

Такого витерпіти мама не змогла. Надавши синові допомогу, вона полетіла в школу. Класний керівник ще була в учительській, та вже збиралася додому.

— Зачекайте! — мама хотіла опанувати себе, та їй це не дуже вдавалося. — Я хочу з вами поговорити. Ви знаєте, що мій син прийшов додому закривавлений?

— А що сталося? — здивовано запитала вчителька.

— Як, ви не знаєте? Мій син щоразу терпить знущання в класі. А сьогодні він прийшов з розбитим обличчям.

— А, то ви самі винні.

— ???

— Це ви навчили його мовчати й терпіти. Ця ваша філософія «підстав другу щоку» дала свій результат. Чого ж ви хочете? Здайте хлопця на карате чи бокс, бо він у вас росте беззахисною дівчинкою.

Серце матері стислося. Повірити не могла, що ця пані так ставиться до дитячого насилля. Б'ють — давай здачі, і чим сильніше, тим краще...

— Як ви так можете? Ви ж учителька! Ви маєте їх вчити добра.

— Ви не знаєте сучасних дітей. Це жорстокі й злі створіння. Керувати їхніми вчинками неможливо.

— Ви неправі, я сама вчителька. І знаю, що можна навчити дітей любові. Я працювала з різними дітьми, навіть з обездоленими з інтернатів. Просто треба захотіти.

Розмова тривала недовго. Коли закінчилися аргументи, розгнівана вчителька сказала:

— Ну, якщо ви мені не вірите, то прийдіть до нас на урок. Спробуйте ви розповісти їм про те, якими бути.

Мама від несподіванки замовкла. Та це була лише мить.

— Дякую. Скажіть, коли, і я прийду.

— Я зателефоную вам.

Мама летіла додому, як на крилах. Ось тепер вона розповість їм про все. «Я розкажу, який Бог сильний. Вони більше не посміють підняти руку на Божі створіння», — думала вона. Того ж вечора мама склала план уроку. «Ведмедичка роздерла дітей, які насміхалися над пророком. Ні, краще історію про те, як Бог знищив масу єгиптян, які гнобили Божий народ. Чи краще про Ісуса їм розповісти? Про Його силу та могутність?»

Та ось минув тиждень, а вчителька не телефонувала. Мама занепокоїлася. Можливо, учителька передумала? Ставши перед Богом, вона просила: «Боже, якщо Ти хочеш, дай мені можливість розповісти про Тебе».

Промайнуло ще кілька днів. Рани на обличчі сина загоїлися. У класі було відносно спокійно. Син усміхався, жартував та допомагав мамі. Ураз мамі захотілося подякувати Богові за нього, свого первістка. Схилившись перед Творцем, мама відчула не тільки Божу любов, а й прощення. Саме так Батько Небесний нагадав їй про прощення. Мама все зрозуміла. Майбутній урок був перероблений. У ньому вже не було помсти чи неприйняття, лише материнська любов.

За кілька днів мама отримала дозвіл на проведення уроку. Зустріч відбулася. Часу, що був відведений на проведення заняття, виявилось замало. Діти ловили кожне слово, активно обговорюючи тему любові і дружби. Вдивляючись в обличчя дітей, мама так і не зрозуміла, хто ж ображав її сина. Та це було вже зайвим. Ця жінка бачила веселих і добрих хлопчиків та дівчаток, справді, тих, яких любить Бог.

А що ж її син? З того дня більше ні разу його не принижували, він відкрито носив у школу християнські листівочки, значки та інші дитячі цінності. У нього з'явилися друзі, які поважали хлопця.

Чого ж хотів Бог? Може, навчити дітей миру? А може, Він показував учительці нові грані виховання? Може, виховував сина? А може, матір... 🐾

Оксана Смірнова

Роздуми діда Панаса

Зимовий вечір, від холоду облітають залишки листя... Усі поспішають до домівок. Заклопотані, у справах. А як же інакше? Життя — це праця. І правильно! Не можна жити нерозчесаним у коробці з-під холодильника, харчуватися крупами з личинками молі (звичайно, перед тим повибиравши їх!) Це ж нецивілізовано! А цивілізація вимагає свого! От і витрачаємо півжиття на цивілізацію.

Ми не можемо не виховувати своїх дітей. А це — затрата енергії. І елементарна — на заміну підгузка, і мудрість «вितесати» моральні звички. А скільки це сил, часу! От хоча б захворіло дитя — ніч не спиш. А зранку вже тобі не до високих ідей. Так мріється схилити голову в сонячній кімнаті. У всій цій метушні не вистачає ні сил, ні часу на «високі» речі, на старих хворих батьків, на спілкування з друзями. Про це складають вірші, плачевні пісні, засуджують. А я не знаю, як суміщати втому, рутину з душевним спокоєм, альтруїзмом. Де межа? Хіба я можу всім навколо допомогти?

Про що я роздумую? Такі плутані думки в моїй голові... Аж стукає всередині. Наче якийсь механізм чи годинник, що відлічує час, коли ж я все-таки допетраю, що воно правильно?

Сніжок сипле. Світло ліхтаря заплуталося в липі. Наче у цвіті стоїть — такі кучугури понамітало на її віти. Добре вдома. Тепло. Капці риплять по паркеті. Так хочеться, щоб хтось зайшов до тебе, розпитав, налив чаю, потиснув руку. Все-таки сьогодні свято. Та хіба комусь цікаво сидіти

зі мною? Та й я не часто навідував старих і самотніх. У кожного своє щастя і клопоти...

Котику, тільки ти тут своїм теплом зігриваєш мене. Пушику...

Котику-муркотуку, не ходи по хаті, не буди дитяти...

Та ні, гасай, перевертай горщики — немає кого будити. І сердитись не треба... Не дивись на мене так! Хіба я можу всім навколо допомогти...

Та, мабуть, я і не потрібен був усім! Усім — ні... А от тому вузькому колу рідних, близьких, сусідів таки знадобився б. Хай не другом, братом, а хоча би північним сямом у темному небі, соломинкою. От так, Пушику, бачиш поряд людина в скруті — допоможи. Ех ти! Усе муркотиш і потягаєшся. Та як же тим людям добро зробити, запитаєш ти, коли вони он які завидючі, а люті які! Як мороз січневий! А чи знаєш ти, полосате створіння, що хто ким переможений — той тому і раб! Не можна бути переможеним їхнім злом!

Дід Панас підніс кулака вгору.

Треба бути вищим від їхнього метушіння. Пошкодуй їх за їхню короткозорість. Якщо вони навіть чинять неправильно, ти не відступайся — люби їх!

Погладив кота й узяв на руки, зазираючи в очі.

Та де там тобі зрозуміти моє прозріння...

Хтось подзвонив у двері. Діти, внуки, сусіди таки згадали діда, мабуть, теж прозріли.

Наталя Середюк, малюнок Юлії Русової

Фото Алли Кириченко

Казочки бабусі Ясочки

День минає, вечоріє.
А про що Оленка мріє?
— Зараз всі мої думки
Про цікаві казочки.
Є в бабусі Ясочки
Знов для мене казочки?
— Так, про дівчинку Образу,
Що старішала щоразу,
Як до когось завітає.
— А у нас її немає?
— Може, є, а може — ні.
— Мамо, почитай мені!

Сумна гостя

Були собі дві подружки-нерозлий-вода, Даринка та Марійка. Вони навчалися в одній школі, жили в одному будинку в невеличкому містечку, дуже схожому на наше. Як і всі дівчатка, вони полюбили гратися з ляльками, стрибати через скакалку, вишивати. Та понад усе подружки любили ділитися своїми дівочими секретами. Одного разу зустрілися вони після уроків як зазвичай потеревенити.

— Ой, ти знаєш оту задаву-задериніс Оленку з 3-Б? — почала улюблену тему Марійка. — Вона сьогодні обізвала мене язикатою Феською!

— Дивись ти! — обурилася Даринка. — А сама вона тоді хто? А ось уяви собі, Тетяна обізвала мене підлабузницею... А мама вранці сказала, що я — ледача! А чого це я ледача, скажіть, будь ласка? Ну, взагалі-то, я чашку за собою не помила після сніданку, то й що?

Дівчатка погомоніли ще трохи та й розійшлись...

Удома Даринка відразу ж узялася за уроки, але потім її зморило на сон. Дівчинка прилягла на канапі й задрімала. І наснилася їй Марійка. Подруга знову й знову переказувала свої улюблені образи, а потім якось непомітно зникла... Даринка й собі почала пригадувати свої образи... Як раптом, невідомо звідкіля з'явилася дівчинка зі старечим обличчям.

— Ти хто? Як тебе звуть? — розгублено запитала Даринка.

— Я — твоя Образу, — зітхнувши, відповіла сумна гостя. — Я завжди ходжу за тобою, наче

тінь, доки ти мене пам'ятаєш. Ми, Образи, не по літах старіємо. Мої сестри тяжко працюють: повсякчас нагадують людям про себе. А мені б теж хотілося весело гратися, як і вам. Та коли ж нам...

Даринка пригадала, як довго могла дутися на своїх подруг через дрібниці. Смуток огорнув її серце.

— Чим же тут зарадиш? — у розпачі запитала вона.

— Лишень однісіньке слово — «вибач», — усміхнулася співрозмовниця, — і ти мене більше не побачиш. Але не кожній дівчинці стане мужності вимовити це слово. Мало хто знає, що воно вміє робити всіх щасливими. Навіть я помолодшаю...

Даринка прокинулася. Дівчинці враз захотілося поділитися своїм чудернацьким секретом із подругою. За мить вона просто з порогу переказувала Марійці свій сон.

— Лишень одніньке слово? — здивувалася та.

— Так!

— Чекай, чекай, я вже біжу до Оленки, потім до Наталки, потім до Маринки, а потім...

Радісна Даринка повернулася додому. Незабаром прийшла з роботи мама. Даринка кинулася до неї із поцілунками:

— Мамо, мамусю, вибач мені! Образу більше ніколи не завітає до нас у дім!

— А й справді, навіщо нам така сумна гостя, доню! — ласкаво всміхнулася мама.

Дорогі дівчатка та хлоп'ята! А чи часто заглядає до вашої оселі сумна гостя? Тепер ви впевнено можете з нею розпрощатися, лишень вам стане сміливості попросити прощення. Пригадайте, що Ісус Сам нікого не ображав і ні на кого не ображався.

Рукавички

У бабусі Ясочки
Знов з'явилася казочка:
Як сестрички-рукавички
Розгубилися з полички,
Де одна із них лежала
І чого так низько впала,
Як вернулася додому...
Правда ж, вам це невідомо?
— Ой, бабусю Ясочко,
Розкажи нам казочку!

Ось і завітала до нас зима з хуртовинами, сліпучим інеем та співучими морозами. Бабуся Настуся дістала рукавички зі скрині. Вона їх любила й берегла, тому речі служили їй вдячно та довго. Сива жінка поглянула на улюблені рукавички — вишивані, подвійного плетіння, — їх вона особливо цінувала.

— Тепер таких не придбати, — зітхнула бабуся, пригадуючи з якою радістю вона носила їх ще в молодості, на свята. Сидячи на скрині, бабуся задумалася й незчулася, як задрімала. Білі Рукавички першими порушили тишу:

— Ач, як любить нас хазяйка! — захоплено виспівували сестриці. — Вона завжди милується нашим білим кольором, який нагадує їй про святість Бога.

— Так, поталанило вам, — ображено пробубоніли шкіряні Рукавички. — Наш чорний колір може нагадувати лише про гріх. Після цього бабуся гірко плаче та дуже довго молиться.

Після невеличких роздумів вони зловтішно додали:

— Зате бруд не так помітно на чорному тлі. А вас їй, бідоласі, доводиться прати мало не щодня!

Жовтенькі Рукавички знали, що й вони цінні для власниці, і мовчали — такі сварки не варті й дірки з бублика.

— Як би ви не вихвалялися своєю білизою або чорнотою, — рішуче припинила сперечанку права Рукавич-

ка, — а на прогулянку ми підемо першими! Ви ж самі чули, що про молодість їй нагадуємо саме ми!

Після такої самовдоволеної заяви суперечка зійшла нанівець. Бабуся Настуся прокинулася та заходилася збиратися на прогулянку. Вона взяла свої улюблені рукавички, вийшла з квартири і зайшла до ліфта, там почала квапливо їх надягати.

Права Рукавичка почала вертітись і соватися від цікавості. Раптом вона зісковзнула й полетіла прямісінько у шахту ліфта.

«Може, — міркувала вона собі, — мене там чекають незвичайні зустрічі та пригоди?» Але на самому дні шахти було порожньо, брудно й темно. Бідоласна Рукавичка зрозуміла, що самій їй звідси не вибратися. Ой-ой, згляньтеся хоч хто-небудь над бідоласною рукавичкою!

Тим часом засмучена хазяйка довго не могла заспокоїтись:

— Що мені робити з однією рукавичкою? — журилася вона. — Хіба що викинути? Яка мені користь з однієї рукавички, адже зручно — з двома!

Ліва Рукавичка з острахом прислухалася і тремтливо чекала на рішення бабусі Настусі, бо молитися вона не вміла.

— Невже мені валятися у кошику зі сміттям? — хлипала плетена улюбленниця.

— Ні, — сказала сама собі бабуся, — хай лежить у скрині, може Господь змилюється наді мною і поверне пропажу. Буду надіятись!

У мінливому чеканні пропливали дні. Рукавички тепер часто бачили улюблену хазяйку з Біблією у руках. Стихли

суперечки між ними, усім їм було якось ніяково.

Одного разу, повертаючись із базару, Настася Петрівна застала робітників, які ремонтували ліфт.

— Сам Бог мені вас поспав! — вигукнула вона.

Молодий робітник здивовано дивився на бабусю. Він аж ніяк не очікував, що зламаний ліфт може когось так потішити.

— Розумієте, — пояснила жінка, — моя рукавичка впала у шахту...

— То вам її дістати? — запитливо усміхнувся юнак.

Права Рукавичка лежала на самому дні ледь жива та тепла. Невже її визволять? Невже вона ще послужить своїй дорогій хазяйці, побачить своїх сестер?

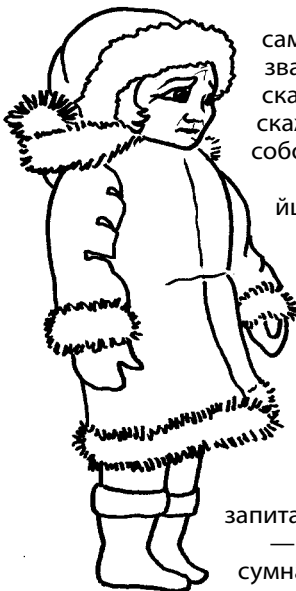
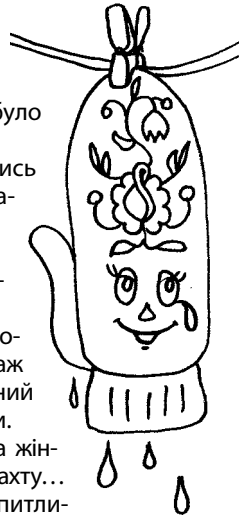
— Та я ж так забруднилась! — раптом пригадала вона, і її радість зів'яла. — Адже при денному світлі всі побачать цей жажливий бруд: і робітник, і хазяйка, і всі сусіди! І всі-всі!

Та ось брудна рукавичка лежить на долоні старенької Настасі Петрівни, яка сама стрибала би від щастя, якби була трішечки молодшою...

— Дякую Тобі, Господи, — молилася вона, — Ти так ніжно нагадуєш мені цією брудною рукавичкою про моє очищення...

Бабуся набрала в таз води та випрала знахідку. Хоч мило щипало й лізло в очі Рукавичці, у її серці був справжній триумф — вона знову вдома, поміж сестрами! Чистеньку утікачку зустріли і білі, і чорні, і жовтенькі сестрички-рукавички. Вони разом співали, сміялися, веселилися, бо нарешті зрозуміли, що недобре сперечатися заради того, аби довести свою зверхність.

Друже! Можливо ти також полюблюєш вихвалятися та наполягати на своєму? Як ти думаєш, чи не з цієї причини рукавичка потрапила в біду? Може, краще відмовитися від необережних хвалькуватих слів, поки не пізно?..

Диво дивне — свіже Сало
В нашу казочку попало.
Бо шипіло, бо шкварчало,
Ні на хвилику не вщухало.
І Хлібині, й Картоплині
На різдвяній скатертині
Не на жарт перепадало,
Доки Сало не розтало.
Хто шкварчить і не вгаває,
З тим завжди отак буває.

Диво дивне — свіже Сало
В нашу казочку попало.
Бо шипіло, бо шкварчало,
Ні на хвилику не вщухало.
І Хлібині, й Картоплині
На різдвяній скатертині
Не на жарт перепадало,
Доки Сало не розтало.
Хто шкварчить і не вгаває,
З тим завжди отак буває.

Одного разу перед Різдвом на столі з'явився нечастий гість — духмяне Сало. Воно легко порозумілося з сусідами. Хліб, Картопля та Сало жили в мовчазній згоді, доки одного разу Сало не кинули на розжарену пательню. Та

Як Картопля, Хліб та Сало потоваришували

злосна пательня так розв'язала йому язика, що, здавалось, кінця краю не буде його балачкам.

— Як ти можеш це терпіти? — роздратовано шкварчало Сало до Хліба. — Тебе всі безжалюно скубуть та ламають! Картопля, та хоч булькотить у казані...

— Я від задоволення! — стиха промовила та, солодко зітхаючи гарячим паром...

— А ти!.. Ти мовчки зносиш усі знущання! — кипіло обурене Сало. — А ось мене спробуй, ну, спробуй, вщипни чи розламай! Сили забракує втримати — вислизну! Знай нашшш...

І раптом клекотіння вщухло, тому що Сало геть усе... роз-то-пи-лося. По хаті розлилися апетитні пахощі... Марічка полила Картоплю розтопленим Салом і поставила на столі поряд із Хлібом. Хліб увесь цей час доброзичливо

слухав белькотіння розімлілого Сала, і от тепер настала мить висловитись і йому.

— Добре тобі казати, ти ж — Сало, — зітхнув Хліб. — Вас із Картоплею смакують і холодними, і гарячими. А Сало їдять навіть старе — для декотрих воно справжній ласощі. Але інша справа — Хліб. Мене найбільше полюбують свіженьким та м'якеньким, щоб легко ламався, щоб скоринку відщипнути... А сухий хліб навіть собакам не до вподоби.

Хліб трохи помовчав, розмірковуючи, та знов звернувся до притихлих сусідів:

— А хіба ти, Сало не знаєш, що ми створені як їжа для людей? Ми даємо їм наснагу, а за те люди дякують Богу!

О, Хліб-таки всьому голова, розумник... Що й говорити, яка то була радість для бідної родини — скуштувати на Різдво смачнющої страви!

Валентина Грек, переклад з рос. Вікторії Кишкової,
автор приказок Алла Кириченко,
малюнки Тетяни Артерчук

З того часу Хліб, Сало та Картопля по-справжньому потоваришували. Звичайно, Сало не могло мовчати на пательні, але... воно навчилося бути вдячним.

Фотоконкурс «Життя моє — як воно є» Наші найрідніші

Фото Анастасії Медведєвої

Фото Софії Прокopcук

Фото Наталії
Середюк

Фото Андрія
Українця

Фото Галини Гусар

Фото Юрія Тивончука

Фото Галини Гусар

Передплатити часопис «Слово вчителю» можна в будь-який час. Передплатний індекс — 99864.
Адреса редакції: а/с 116, м. Рівне, 33028, тел.: 0362-63-79-76; slovo@hopetopeople.org

Літературний конкурс!

До розгляду приймаються твори українською мовою всіх жанрів (поезія, оповідання, новели, есе тощо) на морально-етичну та духовну тематику. Будь ласка, надсилайте свої роботи на адресу редакції з поміткою «Літературний конкурс».

Фотоконкурс!

До участі у фотоконкурсі приймаються видрукувані чорно-білі та кольорові фотографії хорошої якості розміром не менше 10x15 см² або фотографії в електронному форматі (бажано не менше 300 dpi). Тема фотоконкурсу: «Життя моє — як воно є». Фото будуть розміщені в журналі за підписом автора, тому не забудьте вказати своє прізвище та ім'я, а також поштову адресу й телефон. Роботи надсилайте на адресу редакції з поміткою «Фотоконкурс».

Підбиття підсумків конкурсів проводитиметься в кінці 2011–2012 навчального року!